

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Storch_Eduard-U_velike_reky.pdb

PDB Name: Storch Eduard-U veliké řeky
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 3.5.2007
Modification Date: 3.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

EDUARD ŠTORCH
U VELIKÉ ŘEKY

Dobrodružství dávných lovců na Vltavě
ALBATROS PRAHA

PŘED PĚTI TISÍCI LETY

Na vyšehradskou skálu usedl orel. Kolkolem bylo ticho. Dole zakukala kukačka. Lesy zašuměly - a zase bylo ticho. Slunce prudce pálí a zlatí vltavskou hladinu.

Orel roztáhl křídla, popošel na skalisku a volně se rozletěl nad pražskou kotlinu. Naproti ostrovu se válí několik kusů černé zvěře v močále. Dále na písčitém břehu u vyvráceného dubu si hraje vlčice s dvěma mláďaty. Datlíci klepají do stromů, veverka si hraje na schovávanou.

Orel jako by si ničeho nevšímal. Zatočil se k žižkovskému vrchu, odkud vyletělo několik divokých holubů, ale pak namířil rovnou přes Vltavu na Maniny. Tam, proti Libni, tvoří Vltava několik ostrovů. Pobočná říční ramena jsou v hořejších částech vyschlá. V rákosí hnízdí kachny a čejky.

Z maninských pobřežních houštin se vynořili dva nazí hoši. V rukou mají listnaté větvičky. Na břehu se přikrčili a tiše vstoupili do řeky. Ani nezašplouchali. Ve vodě se ponořili až po bradu; hlavy si zakryli větvicemi, takže se podobali plujícím keřikům.

Na vodní hladině se sem a tam projíždějí kachny. Netuší nebezpečí a nevšímají si keřiků, které se k nim tiše přibližují. Zvědavá kachnička si dokonce chtěla uškubnout z keřiku lístek, ale sotva natáhla zobák, třepla křídly, zmizela pod vodou a již se neukázala. Zároveň se jeden listnatý ostrůvek vrací k břehu. Kachny samy rády skotačí a potápějí se, proto se hejno nepoplašilo.

I druhý hoch se chystá uchopit kačera, avšak kachny rázem uhodily křídly do vody a s křikem ubíhají po vodě do rákosí.

Vzhůru se vznáší orel s kachnou v drápech. Zapadá někam za Bílou skálu.

Chlapec, který ulovil kachnu, pozdvihuje udušenou kořist do výše a chlubně ji ukazuje soudruhovi. Ten, rozhněván nezdarem, vrací se vodou na písčité pobřeží a hubuje na orla.

Mladí lovci si lehli na břeh. Čekají, až se kachny znovu objeví na vodě. Nad trávou poletují konipasi a pod keřičkem mateřídoušky neúnavně hraje cvrček a vyvaluje oči.

Kachny se ani neozývají. Jsou jistě ještě polekané.

Hoši se dívají za řeku na Bílou skálu, kam orel zaletěl, a na libeňské vrchy, porostlé skupinami stromů.

Na Černé skále se něco děje.

Oba chlapci se lekli. Uviděli na Černé skále několik neznámých mužů. Ještě nikdy se v povltavských lesích nesetkali s človíčkem. Podbabská malá tlupa byla tehdy jediným obyvatelstvem v pražském okolí.

Rozhodli se, že se na cizí muže podívají zblízka. Však se neprozradí, a kdyby, dovedou utíkat jako zajíci! Z vodních rostlin si ještě ukroutili provaz; starší hoch Há-už se jím opásal a dozadu si přivázal ulovenou kachnu. Pak oba přeplavali dvě říční ramena, přeběhli největší ostrov, a skrývajíce hlavy v hrsti listnatých větví, plovali přes hlavní proud.

Opatrně vylezli na břeh a jako kuny se plíží mezi křovisky a po černé skále nahoru. Bosé nohy se zarývají do skalních skulin a zachycují se nejmenších výstupků tvrdého křemene. Ruce hledají kdejaký kořen a keřik trnkový nebo hlohový. Na skále odpočívá několik mužů. Paže i nohy jim krvácejí; jejich kožešiny jsou potřhané. Je vidět, že konali dalekou cestu houštinami a neschůdnými lesy. Ale jejich oči jsou veselé:

„Radujme se, došli jsme k Veliké řece!“

„Brzo-li přijdou naši bratři? Pojdme jim naproti!“

Dva muži se zvedli a šli z vrchu dolů k říčce Roky tce. Ostatní si hoví na zemi.

Oba hoši jsou skryti v houštině. Zděšeně se na vše dívají. Budou o tom doma, v podbabském sídlišti, vypravovat. Jak je náčelník pochválí, až přinesou zprávu o cizích lidech! Há-už opatrně popolezl výš, Egy-už se jako had prosoukal pod skloněnými větvemi šípkových keřů a vtiskl se do trávy v prostranném, mělkém dolíku. Sotva se však rozhlédl, stěží zadrželi výkřik -- opodál na zemi uviděli ležet Ostrý vítr, muže z jejich podbabské tlupy! Chudák je všecek

zkrvácen, ani se nehýbá.

Hoši se chvěli hrůzou. Jací to lidé přišli sem, do loviště jejich tlupy?

Zdáli podél Rokytky postupuje četný proud lidu.

Hustý porost mu ztěžuje cestu. Mnoho padlých stromů a spleť houštin, zvláště neproniknutelné ostružiny, hájí nedotknutelnost půdy. Ale lidé si pomáhají kamennými sekerami a razí si úzkou stezku. Mnozí se raději brodí Rokytkou. Ženy nesou břemena, rance svázané v kožešinách, vlekou nemluvnata i náčiní. Muži jsou volní, aby v každém okamžiku mohli bojovat, jen cestu kleslí a opatřují zvěř a ryby.

Došli již k nynějším Vysočanům. Tam se s výpravou setkali dva muži, kteří šli prve z Černé skály poutníkům naproti.

Byli to vyzvědači, vyslaní napřed hledat cesty. Nyní se připojili k proudu a vedou výpravu. Již se všichni chystali projít úžlabinou pod vrchem Hájkem do otvírající se kotliny libeňské, když se ozval pokřik.

Naproti Hájků, na pravém břehu Rokytky, zvedá se kopcovitý svah. V jednom údolíčku vyběhl tam na děti veliký medvěd. Postavil se na zadní nohy a bručel. Děti křičely a utíkaly zpátky. Jedno děcko se v ustrašeném běhu překotilo až do Rokytky, ale kytičku zralých jahod udrželo vzhůru nad vodou.

„Děti, děti! Proč lezete do lesa? Držte se při nás!“ volaly ženy. Několik mužů se rozběhlo zamedvědem, ale ten nečekal, ztratil se v lese.

Rokytka obtéká rozlehlé úpatí Hájků a obloukem se zatačí k Vltavě.

V nížině je mnoho bažin a trnitého porostu, proto dali vyzvědači výpravě znamení, že již nebudou dále sledovat Rokytku, ale že se dají vzhůru do vrchu.

„Už blízko je Veliká řeka!“ volají vyzvědači.

Zemdlení poutníci opět nabyli sil, a těšíce se na blízký odpočinek, stoupají do vrchu, který je od Vltavy ještě odděluje.

Slunce se naklání k západu. Výprava dorazila na Černou skálu, kde rozložitý kopec spadá strmou skálou k Vltavě.

Přichozí jásavými výkřiky vítají Velikou řeku, cíl své dlouhé cesty. Z Černé skály je pěkně vidět podkovovitý oblouk Vltavy. Široký pás lesklé hladiny se vine od ztemnělého Petřína, a dotýká se několika vrchů, ztrácí se v soutěsce podbabské. Podél celého toku je Vltava provázána hustým, většinou listnatým pralesem.

„Bude ryb!“

„Bude zvěře!“

„Vítej, nový domove!“

Ženy zatím už rozdělaly oheň.

Náčelník sedí na skalisku a naslouchá vyprávění vyzvědačům, jak tu nedaleko chytili podivného člověka orlího nosu, s kterým se nemohli dorozumět, jak jim chtěl utéci, jak ho pronásledovali a pak chyceného pevně svázali.

Tam leží!

Vyzvědači na rozkaz náčelníka došli pro zajatce a přivlekli jej k ohni.

Všichni zvědavě okukují ležícího lovce.

„Takových se tu nebudeme bát!“

„Kdyby na mne šli tři takoví, nebál bych se!“

„- - a než do toho křoví zaběhl, skočil jsem mu na krk. Mně neuteče nikdo!“

„A co s ním teď?“

Ale náčelník už vyhlásil všemu shromáždění:

„Veliký duch buď pochválen! Zesílí naše paže odpočinkem a únavu shodíme z beder svých. Zítrabudeme stavět chýše a zalovíme si po lese. Dnes ještě, než se na noc zabalíme do kožešin, vzdáme oběť předkům. Provázeli nás strastiplnými cestami a přivedli nás až k Veliké řece, o níž jsme slyšeli vypravovat mnohé zvěsti. Duchové sami v ruce naše vydali oběť, která jim bude nade vše milá. Zde leží člověk! Aj, obětujme ho předkům svým za nás za všechny, za muže, za ženy, za dítky i za celý rod!“

Na souhlas s těmito slovy se ozval radostný jásot zástupu.

„Obětujme duchům člověka, obětujme ho! Ať je posvěcen tento náš první oheň v novém domově!“

Z plápolajícího ohniště vytáhl náčelník velikou hořící větev a několikrát s ní obešel ležícího zajatce, odsouzeného právě k smrti. Pokaždé když vstoupil na vyvýšený kopeček, postavil se proti zapadajícímu slunci a uklonil se mu.

Hoši byli v křoví dobře ukryti a vyjevenými očima vše pozorovali. Nic jim neušlo. I to viděli, že na Ostrý vítr spadl úlomek z hořícího dřeva, jak nad ním náčelník mával větví.

Ubohý zajatec sebou prudce škubl, když mu žhavý uhlík padl na bok. Ale nevykřikl!

Očekávali, že se statečný Ostrý vítr převalí, aby se vzdálil od palčivého oharku, ležícího na zemi. Nestalo se tak.

Svázaný lovec se jen nad uhlíkem přikrčil, jako by se na něm chtěl ohřát.

Za okamžik zatahal Há-užč druhá za ruku a významně naň pohlédl.

Ostrý vítr potají něco kutil. Há-užč to bystře uhádl. Ukazuje druhovi posunkem, že si Ostrý vítr přepaluje pouta na rukou o žhavý uhlík.

Chlapci se zachvěli rozčilením. Ostrý vítr se chce vysvobodit! Kéž by se mu to povedlo!

Zajatý lovec leží skrčen na zemi a nikdo z cizí tlupy nevidí, že řemeny na jeho rukou jsou napolo přepáleny. Avšak i ruce lovcovy jsou přiškvařeny a Ostrý vítr bolestí křiví ústa. Ale nevychází z nich ani nejmenší záupění. Mladý muž dovede statečně snášet i krutou tělesnou bolest.

Oba hoši vzhlížejí k němu s obdivem. Usilovně přemýšlejí, jak by mu mohli být nápomocni.

Há-užč zasípal tichým ptačím hvízdnutím.

Ležící lovec trhl hlavou.

Poznal tajné znamení tlupy. Oznamovalo mu, že někdo z jeho lovecké družiny je nablízku. Není sám, není tu opuštěn. Holá!

Může se pokusit o útěk.

Ostrý vítr leží pořád zdánlivě nehybně. Nicméně napíná oči i uši, aby mu nic neušlo.

Zdola přibýlo několik nových mužů, žen i dětí. Usadili se opodál ohně.

Nikdo si nevšiml, že k zajatci přiletěl odkudsi kamínek.

Ostrý vítr zasvítíl očima a pokradmu se zmocnil kamenné štěpiny, kterou mu Há-užč hodil z křoví. Chytrý hoch ji předtím vytáhl z kostěné rukojeti, aby nevzbudila pozornost.

Byl to úlomek tvrdého pazourku, jehož ostrá hrana řeže jako nůž. To může ubohý zajatec potřebovat!

Ostrý vítr se převálil tak, že byl odvrácen od ohně. Ruce i nohy měl ve stínu.

Ale již přikročuje náčelník cizího lidu k zajatci. Odhazuje dohořívající větve do plamenů a bere do ruky mohutnou kamennou palici. Zajatec bude obětován. Poslední chvíle jeho života přichází.

Náčelník Vlků zvedá paži a napřahuje palici nad zajatce...

Há-užč v křoví zděšeně vykřikl. A k němu se připojil i Egy-užč hlasitým zaječením. Hoši nemohli snést pohled na smrt statečného Ostrého větru.

V shromážděném zástupu zavládlo veliké vzrušení.

Kdo to vykřikl?

Je tu někdo cizí?

Náčelník zadržel ruku ve výši a překvapeně pohlíží do křovin.

Vtom se skrčený zajatec vzejpal jako rys a s volnými rukama i nohama se vrhá na strnulého náčelníka. Popadne ho za vykročenou nohu, prudce ji podtrhne - náčelník padá bezmocně k zemi!

Celé shromáždění úžasem vzkřiklo. Vše se hrne na pomoc náčelníkovi.

Ostrý vítr popadl náčelníkovu kamennou palici, pevně přivázanou k topůrku, a mávaje jí kolem sebe, nedovoluje nikomu přistoupit.

Há-užč a Egy-užč volají na Ostrý vítr jako poplašené vrány:

„K nám! K nám!“

A rozlícený lovec, uhodiv dotírajícího psa, vskočil do blízké křoviny k oběma hochům.

Všichni tři prchají jako štvaná zvěř.

Rozhněvaný zástup Vlků je zuřivě pronásleduje. Psi vyskočili od svých pánů a ženou se napřed. Jim neuteče nikdo.

Prchající skupina se řítí kupředu přes všechny překážky. Ale už je jim zle. K Vltavě tu spadá strmá skála a na ostatních stranách jsou pronásledující Vlci.

Není vyhnutí -- proto o zlomkrk po skále k vodě!

Vyrazili z houštin jako podrážděný kanec s mláďaty. Mihli se přes okrajní balvany a sjeli po skalní stěně jako zmiže.

Kámen nekámen, a už byli dole! Krev jim prýští z odřenin. Za nimi diví psi.

Než Vlci sestoupili oklikou ze skály, psi už doráželi na uprchlíky na břehu řeky.

Ostrý vítr se bránil palicí, oba hoši kamením. Když přibíhali Vlci, mávající sekerami a oštěpy, vskočili chlapci odhodlaně do řeky a všemi silami plovali. Ostrý vítr ještě chvilku odrážel psy a pak se vrhl do proudu a plaval za hochy.

Psi stojí předními nohama ve vodě a zuřivě štěkají. Dva z nich trhají kachnu.

Pod Černou skálou je právě silný proud, ale když se pronásledovatelé sběhli, byli již uprchlíci přece jen kus od břehu.

Výhrůžné výkřiky Vlků se rozléhají nad Vltavou. Do vody za prchajícími se nikomu nechce. Kdoví nejsou-li na druhém břehu schováni cizí lovci? Vlci jsou dlouhým putováním unavení a nestojí o boj s nějakou zdejší tlupou. Spokojují se tím, že házejí kamením po plovoucích ve vodě.

Ostrý vítr je dobrý plavec a již se blíží k protějšímu břehu. Kývá tělem ze strany na stranu, jak prudce vodu pažemi rozhrnuje. Nenadále vysvobození před smrtí již již hrozící naplňuje ho živelnou touhou po svobodě. Zapomíná na všechno ostatní a jen se žene kupředu do bezpečí. Na oba hochy se ani neohlédne. Nechce ztratit ani okamžik času - kameny stále žbluňkají blízko něho. Ještě několik zoufale mocných rozmáchnutí pažemi, že se mu až voda přes hlavu přelévá, a je z dosahu padajících kamenů.

Zachráněn!

Přichytil se břehu a prudce oddychuje.

Teprve teď se obrací a pátrá, co je s oběma hochy. Musí je v tlupě pochválit. Byl to znamenitý nápad, že mu hodili ten pazourkový nožík!

„Co děláte, hoši? Nějak pomalu plavete, pospěšte!“

Oba hoši se drží sice pořád blízko sebe, ale jsou teprve uprostřed řeky. Kameny se kolem nich jen sypou. Postupují pomalu. Krátkými pažemi melou ve vodě velmi rychle, ale neumějí dost dobře hospodařit dechem. Polykají vodu, prskají, vlasy odhruňují s obličejem a vytírají si oči. Há-užč chvílemi šlape vodu a čeká na slabšího druha, který těžce lapá dech.

Krev se mu valí z hlavy a zalévá mu oči. A již se opět ponořil. Jen rukama nad hlavou mává.

Há-užč dvěma rázy připlaval k němu a bez meškání uchopil raněného druha. Vyzdvihl jej ve vodě, aby měl ústa nad hladinou. Namáhá se nyní za dva. Kupředu to nejde, proto se Há-užč nechává i se svým břemenem unášet po proudu.

Jen nohama se odstrkuje, aby přece jen zvětšil vzdálenost od pravého břehu, kde pořád ještě pobíhají rozlícení Vlci. Náčelník rodu Vlků nemůže v sobě utajit velké rozladění. Hanbí se, že spoutaný zajatec uprchl před jejich očima, a že mu ještě ke všemu vzal palici. Hněvivě proklíná unikající uprchlíky:

„Veliký duchu, stáhni je do vody! Utop je jako slepá štěňata! Nedej, aby tobě obětovaný ušel smrti! Zahub je, Duchu všemocný!“

Zdá se, že kletby mají účinek. Avšak zatím jen u hochů. Oba chlapce, uchvácené proudem, je už jen málo vidět nad vodou.

Tu jedna, tu druhá hlava se ještě objeví nad hladinou a v nejbližší době se nejspíš potopí úplně.

Vlkům by však více záleželo na uprchlém zajatci. A jsou velmi zklamaní. Ostrý vítr šťastně přeplul Velikou řeku a teď, stoje na břehu, vysmívá se svým pronásledovatelům hanebnými posunků.

Pak zmizel mezi pobřežními vrby a olšemi.

Zklamání Vlci se vraceli na Černou skálu. Hádali se mezi sebou, kdo je vinen, že zajatec unikl. Všichni pohlíželi stranou, aby se vyhnuli káravému pohledu náčelníka. Styděli se. Jaká hanba pro Vlky, že dopustili, aby zajatec unikl z jejich středu!

Nahoře při táborovém ohni se hleděli ospravedlnit. Chvástali se před náčelníkem, že z tohoto kraje vyženou jako zajíce všechny domácí tlupy, které tu snad ještě obývají.

Krásná tu země, zvěří i rybami bohatá!

Bude teď jejich - jen jejich!

Na podbabském vrchu je shromážděna neveliká tlupa mužů, žen a dětí. Jsou to snad potomci někdejších toulavých lovců, kteří po dlouhá tisíciletí lovili v našich zemích soby, mamuty a divoké koně. V jejich chudých zkazkách se vypravují pohádky o obrovských huňatých zvířatech s dlouhými choboty a mocnými kly. Ale to jsou jen pohádky, a tito šárečtí lovci je vypravují usínajícím dětem při plápolu večerního ohně! Žádná taková zvířata přece již na světě nejsou, a nikdo je ani nepamatuje.

Muži pátravě hledí k východu přes povltavskou kotlinu a vymýšlejí nové a nové výklady podivného zjevu na kopci za vodou. Nikdy tu ještě nebyl spatřen cizí oheň...

Co se to jen děje?

V dále plane veliký oheň po celý večer. Kdo jej zažehl? Vtrhla sem nějaká nepřátelská tlupa? Bude boj o honitbu?

Nebo to ohněm výstražně hrozí duchové?

Šedivý soumrak se snáší na zem. Zahaluje rozlehlé bukové lesy a mlha stoupá z maninské nížiny. Záhadný oheň v dále plane nehybně. Lehounký vítr hladí šarecké vrchy. Zdola se ozývá vytí vlků a houkání sov.

Je pozdní večer a Ostrý vítr se dosud nevrátil z lovu.

Snad mu medvěd rozmáčkl statečná prsa! A co dva hoši, kteří si spolu vyšli na lov kachen, že ti se ještě nevrátili?

Ohryzuje vlk někde jejich kosti?

Duchové dobří, stůjte při nich! Necht' se všichni zdraví vrátí k táborovému ohni! ...

Zapraskaly větve. Hle -- tuje náš Ostrý vítr! Šťastně se vrátil!

Unavený lovec usedá vedle ohně. Celá tlupa naň zvědavě pohlíží, čekají na jeho slova. Náčelník, sedící na vyvráceném kmeni, mu pokynul, aby vypravoval.

Ostrý vítr se spokojeným úsměvem se rozhlíží po tlupě, skromně ozářené malým ohýnkem. Vidí, kterak jsou všichni zvědaví na jeho zprávy. I ústa mají otevřená.

Polichocen vzbuzeným zájmem, povstal a začal povídat. Hrál vlastně divadlo. Krčil se, natahoval, poskakoval a rukama všechno názorně představoval. Posluchači mu dobře porozuměli, ačkoli mluvil těžce, máje jen skromnou zásobu slov.

Hojně užíval skřeků, jeků, hvizdů a rozmanitého kňourání a bručení, čímž velmi názorně vyjadřoval úzkost, strach nebo úspěch a vítězství.

Vylíčil, kterak byl na lovu přepaden cizím lidem a jak podlehl veliké přesile. Chtěli jej obětovat, ale zachránil se odvážným útekem za pomoci obou chlapců...

„A co je s nimi? Kde jsou?“

Otázky se hrnuly z úst vzrušených lovců. Ztráta dvou nadějných hochů by byla pro tlupu velice citelná. Velmi potřebuje statečný dorost.

Ostrý vítr se zašklebil. Odvrátil se od ohně a svěřil hlavu:

„Há- užč nebude už roztloukat morkové kosti pro náčelníka... Egy- užč nebude už vejce kachnám vybírat...! Veliká řeka je pohltila...“

Hlasité kvílení se rozlehlo večerní tišinou.

Náčelník se na svém sedátku zhroutil. Ženy lomily rukama, děti se rozplakaly.

Dlouho do noci naříkala tlupa ve své sklíčenosti. Zpráva Ostrého větru o vpádu četného cizího lidu do této krajiny naplnila všechny obavou. Mají podstoupit zoufalý zápas o zdejší dobré loviště?

Náčelník si namáhá hlavu nezvyklým přemýšlením, kterak se může cizí lid udržet v tak velikém houfu pohromadě. Jak se uživí?

Marně se pokouší záhadu rozluštit. Ví přece, že lovecké tlupy nikdy nemohou být velké, neboť si musí zachovat snadnou pohyblivost k pronásledování zvěře i větší naději na kořist. Čím více lovců, tím méně zvěře v jejich území a tím menší podíly na ulovené kořisti.

To je mu jasné. Krušný lovecký život naučil jej této moudrosti. Ještě neumí chovat dobytek a pěstovat jedlé rostliny, které umožňují lidem žít pohromadě ve značnějším počtu. Marně se tedy trápí přemýšlením.

Bylo asi před půlnocí, když zamlklý náčelník vyslal mladého lovce na obhlídku kolem ležení. Zdálo se mu, že zaslechl nějaké sténavé volání v dolejších houštinách.

Vyslaný mladík opatrně zkoumá okolí tábora. Zanedlouho vykřikl.

Trí muži vyskočili a se zbraněmi v rukou zmizeli v temnotě. Náčelník rozfoukal oheň a přiložil náruč chrastí.

Zdola zazněly radostné výkřiky. Tlupa se naráz zburcovala. I ospalé děti vstávají. Plameny vyšlehly do výše a ozářily celé ležení.

V křovinách zarachotilo a na osvětlený pažit vstoupili čtyři lovci. Nesou dva chlapce.

„Naši hoši se vrátili!“

Celý tábor ožil. Muži položili oba hochy na kožešiny u ohniště. Sotva se hýbají. Jsou zřejmě na smrt vysílení. Egy- užč

má na hlavě krvavou ránu. Há-užč otevřel oči a usmál se. Je zase v tlupě mezi svými!

Jeho matka sedí u něho a podpírá mu hlavu. Poznala, že má žízeň. Něco zavolala a mladá holka jí přinesla neveliký kožený měch, zpola naplněný vodou. Hoch pil nenasytně a pak zhluboka vydychl. Už je mu lépe.

Hned vypravuje.

Nemůže své příběhy doprovázet posunky tak, jak mohl předtím Ostrý vítr, proto mu lovci hned dobře nerozumějí a doptávají se hojnými otázkami. Pochvalným mručením povzbuzují znaveného hocha, aby jim dopověděl své dobrodružství. Hoří zvědavostí, neboť Ostrý vítr jejich dychtivost úplně neuspokojil.

Há-užč vypravuje namáhavě a líčí, jak už v řece pozbýval sil a jak si maně sáhl na kouzelný amulet, zavěšený na hrdle.

A v tu chvíli ucítil pod nohama mělčinu. Táhl pak Egy-užče ještě dlouho po hladině za sebou, až konečně přece dosáhl břehu. Tam oba leželi na písku skoro až do večera. Nemohli se postavit na nohy.

Když se přece trochu zotavili a Egy-užčovi rána na hlavě zasmála, že nekrvácela, vydali se na vysilující cestu do ležení.

Egy-užč šel moc špatně. Chvillemi ho Há-užč nesl a chvillemi hojen podpíral.

Šli pomaloučku, ležení bylo daleko...

Setmělo se a oni se báli vlků, kteří se za přibývajících šera víc a více v lese ozývají.

Tu, pod kopcem, Egy-užč nemohl dále a Há-užč ho již neunesl; sám se sotva držel na nohou. Vlekl ho tedy po zemi jako zabitého jelena. Volal, houkal o pomoc, ale brzo padl vysílením.

Jak se dostal sem k ohništi, ani neví.

Matka mu podala veverku, kterou mu rychle opekla na proutku. Hoch se s chutí zahryzl do křehké pečínky.

Temná noc zastírala krajinu. Jen v dále plane ještě mohutný oheň...

Kolkolem černé ticho. Netopýři přeletují bez sustu z Šáreckého údolí do povltavské kotliny. Ani Vltava nezašumí.

Neklidný spánek tlupy byl té noci přerušován i nejlehčím zavanutím větru, zašuměním větví, zavytím vlků.

Za prvního ranního rozbřesku probudil náčelník svou tlupu. Na nosítka z větví kladou raněného hocha. Každý

shledává, co jeho jest, buď nástroj kamenný, nebo oštěp dubový, v ohni utvrzený, a kráčí pak volně za vůdcem.

Ženy nesou malé děti, které doposud ani očka neotevřely. Zabalily děcka do kožešin a přivázaly si je na záda.

Beze slova, ale s bolestným smutkem v očích tiše mizí řada lidí v lesním šeru. Jdou hledat nové loviště...

Někdo ulomil suchou větev, která překážela v cestě. Raněný hoch v horečce vykřikl. Pak už bylo ticho.

Šáreckým údolím se valí chladná mlha. Nežli noví příchozí na Černé skále rozfoukali ranní ohně, byli samojedinými pány pražské kotliny.

Na východě se jasní. Zlaté paprsky se zatřpytily na obloze. Skřivani vítají nové jítro...

NA VLTAVĚ

Pražskou kotlinu osídlilo nové obyvatelstvo.

Za Vlky přibýlo ještě několik rodů. Rozsadily se v údolích všech potoků tekoucích do Vltavy. Měli dobytek. To byl ohromný pokrok.

Ačkoli jejich stáda byla neveliká, přece jen stačila zabezpečit rody před hladem. Někdejší toulaví lovci byli nuceni honit se ustavičně za potravou. Nynější dobytkaři úplně změnili způsob života; sami se usadí trvale a nutí potravu zvířecí a rostlinnou, aby se jim přiblížila a obklopila je.

I tyto rody se ještě občas stěhovaly, ale to bývalo jen přenesení sídliště na nedaleké místo v témž domácím území.

Když třeba dobytek vypásł všechny pastviny, posunul se rod o něco dále, kde byly pastviny zachovalé. Přestěhování nedalo mnoho práce. Dobytek se snadno přehnal a nové chatrče byly brzy postaveny. Poznalo se přitom, že takové přestěhování prospívá i políčkům. Nové záhony obilí rodily víc nežli stará políčka. Vyplatila se námaha s prvním obděláním půdy.

Tak uběhl rok, uběhlo sto let, uběhlo několik století.

Rody v povltavské kotlině žily stále. Někdy ten neb onen rod v zápase s jinými rody podlehl a zanikl nebo si našel v jiném kraji lepší domov a za něj sem přišel rod nový. Vcelku však zůstala naše teplá kotlina již trvale obydlena.

Hle, co se stalo jednoho dne na Vltavě!

Přihnala se letní bouřka. Mraky se plouží po libeňských a proseckých kopcích. Chvillemi ještě hřmí. Slunce svítí na svěží stromy a traviny, ověšené tisíci blýskavými démanty. Vlaštovky se opět rozletěly nad Vltavu.

Z nízké chatrče pod Bruskou, nedaleko vltavského břehu, vylezl mladík přioděný pletenou suknicí. Narovnal se, pohladil pěkného jezevčíka, který se k němu tulil, a pronikavě zapískal na dva prsty.

Z rákosí vyběhly vodní slípky a polekaně máchaly křídly; zarejdily skoro až doprostřed Vltavy. Pak se zase vracely.

Mladík znova píská a hledí do údolí Brusnice. Tam, kde říčka z Jeleního příkopu zatáčí k Vltavě, krčí se chatrč, dopola zahrabaná v stráni. Z této zemnice vylezl také mladík a zapískal odpověď. Potom vzal do ruky dlouhou rovnou větev, košíček a harpunu s kostěným hrotem a dlouhým řemínkem a šel pěšinkou podle potoka k Vltavě.

„Už jsem myslil, že nepůjdeš! A tak hezky se udělalo!“ volal první mladík.

„Když byl takový liják! Musil jsem stavět hrázku nad boudou, aby nás to nevyplavilo...“

„Tak jen pojď, Prskavý bobře, do večera si ještě pěkně zalovíme. A mám něco nového, to budeš koukat! Jako že mi říkáš Klátivý medvěd, takovou lapačku na ryby jsi ještě neviděl.“

Klátivý medvěd vlezl opět do chatrče a vynesl proutěnou vrš.

„Co to máš za dlouhý košík?“ volal Prskavý bobr. „A v něm je zastrčen ještě jeden košík a tennemá dno! Jaká to divná věc, Klátivče! A do toho chceš chytat ryby? Leda žabu!“

„Nevysmívej se! Dobře jsem se včera díval, jak Starý bobr vybíral ryby z této lapačky. Lovívždycky tamhle u těch ostrovů“ Klátivý medvěd ukazoval ke Střeleckému ostrovu - „anachytá mnoho ryb. Teprve nedávno se naučil dělat

lapací košíky, když voda k němu takový košík odněkud připlavila. Vytáhl jej, našel v něm ryby, a hned ho napadlo, že by mohl do něho ryby chytat - a chytá! I sám už lapačky plete. Diví se, že už dávno na to nepřišel, neboť chytá ryby košíkem už dávno. Kdyby byl do košíku vstrčil ještě jeden beze dna, byl by měl lapačku hotovou!“

„A proč tebe to nenapadlo, Klátivče?“

„I mlč! Já přece jen nejraději lovím harpunou. To je radost, stát na přídi loďky a zasahovat ryby!“

„Ale pojďme už, ať zkusíme tuhle lapačku. A nezapomeň vzít luk a šípky!“

„Už jsem přichystán, Prskavče; vzhůru na lov!“

Oba mladíci došli k břehu a vytáhli z rákosí při ústí Brusnice ukrytou loďku. Byla vydlabána ze silného topolového kmene, který byl uvnitř již vyhlodán hnilobou. Vnitřek byl ještě vypálen ohněm a přitesán sekerami.

Než vsedli do loďky, zaprosili duchy o pomoc při lovu:

„Duchové, mějtež slitování a ukažte nám, kde bychom mohli nalovit ryb!“

Vhodili pak náčiní do loďky a vstrčili ji do vltavského proudu, brodice se po kolena ve vodě. Potom vlezli do člunku a už jeli.

„Poslyš, Klátivče, jak to, že ti Starý bobr od tří ostrovů dal tuhle lapačku?“

„Byl jsem včera na lovu černé zvěře tady pod tou horou“ - a Klátivý medvěd ukázal veslem na Petřín - „víš, tam jsou nejtuhnější bachyně, jinam na ně nechodím. Najednou vyskočí mladý kančík, který si hověl mezi kapradím, a utíká přede mnou. Trefil jsem ho šípem za ucho. Kančík se žene k pobřežním močálům a strašně kvičí. Běžím s oštěpem za ním. Nemohl jsem ho dohonit: kančík úžasně rychle prorážel houštinami. Napřed vždy vstrčil úzký rypák a za ním proklouzlo celé tělo. Tak to šlo kupředu rychle jako blesk. Vtom uslyším dětský výkřik a ustrašený vzlykot. Překvapen se dívám co to - a zatím mi kančík utekl. Přeskočím močál, proderu se křoviskem a vidím ti holku, jak po krk vězí v bahništi. Chudáček, lekla se kančíka, chtěla mu utéci a zapadla do močálu! Znáš ty močály tam. Běda lovcí, který do nich neopatrně zapadne! Zavřou se nad ním a památky po něm nezůstane.“

„A dostals ji ven?“

„Dostal, Prskavče. Ale byl bych tam býval uvázl i s ní. Bahno se pode mnou rozestupovalo asvíralo mi nohy, že jsem je už nemohl ani vytáhnout. Ale chytil jsem se větve padlého buku a pak jsem po stromě lezl dál. Jednu větev jsem ulomil a podal dívce...“

„To byla dcera Starého bobra, vid', Klátivče?“

„Byla. Dal mi pak tuhle lapačku.“

Prskavý bobr zařídil člunek opět poněkud k břehu. Opíral se o dlouhou tyč, právě jako pražský převozník.

„Sem, sem! Tak -- teď podle rákosí -- dost, Prskavče! Tady vložíme lapací košík.“

Klátivý medvěd potopil vrš u rákosí.

„Ryby jdou proti proudu,“ povídal, „musím dát lapačku otvorem po vodě.“

„A nyní zajedeme na naše místo, abychom tu neplašili ryby.“

Po proudu jela lodice sama.

„Podvečer se podíváme, zdali se něco chytilo. Čekám štika nebo úhoře takhle velikého.“

Mladíci dojeli pod Letnou. Skalnatý břeh tam příkře spadá Vltavě do cesty a obrací ji k východu. Na jednom místě vymlel vířivý proud prohlubeň a ohradil ji pískovým náspem spojeným s břehem. Sem plavci zajeli. Příd' lodice se zaryla do písku. Zastavili se. Klátivý medvěd uchopil harpunu, počkal, až se zkalená voda vyčistila, a lehl si na konec loďky, máje ruku s harpunou napřaženou k prudké ráně.

Chvilí bylo ticho. Najednou se Klátivému medvědu zaleskly oči, svaly se napjaly - a již vymrštil harpunu do vody. Po chvíli prázdná harpuna vyplula na povrch a lovec ji přitáhl po řemínku do loďky.

„Takového sumce jsem ti viděl!“ vykládal Klátivec. „Byl přimáčkнутý ke dnu a jen ocasem hýbal.“

„Pozor!“ šeptal Prskavec. „Tady u vrbiček něco pluje - koukej, ta kola na vodě -

Klátivý medvěd napřáhl zbraň.

Ráz! Harpuna jako by zasyčela a vjela pod hladinu. Ve vodě se začalo něco zmítat, bouřit. Klátivec zvolna přitahuje řemínek.

Ejhle, vydra!

Prskavec chopil zvíře obratně za krk a vytáhl je z vody. Ze hřbetu mu tekla krev. Za chvíli bylo po vydře. Hodili ji do košíčku.

„To je ona! Už jsem po ní dlouho pásl. Slýchal jsem ji tu vždycky hladově křičet: girrk, girrk! Včera si položila na písku mezi přední nohy rybu, přidržovala si ji ostrými pazoury a ohryzovala ji především na hřbetě,“ vypravoval Klátivec.

„Ta ví, kde se nepopíchá kostičkami,“ dotvrzoval Prskavec.

„Potom z obou stran sloupala nejpěknější kusy masa a nechala pak hlavu a ocas na místě ležet.“

„Proč jsi ji nepustil šíp do kožíšku?“

„Než jsem mohl střílet, vydra dostala vítr a utekla. Ale Veliký duch přece ji dal nyní v méruce.“

A zase lovili ryby.

Slunce žhavě páliło. Klátivec si už několikrát musil hlavu svlažit vodou.

„Pojď se koupat!“ navrhl po chvíli Prskavec.

„Máš pravdu!“ Klátivec hodil harpunu do loďky a odepjal si suknicí.

Oba mladíci se vesele šplouchali ve Vltavě. Potápěli se a vynášeli kameny na břeh.

Pak si lehli do vyhřátého písku a obsypali se jím. Bylo jim příjemně.

„Klátivče!“

„Co chceš?“

„Myslíš opravdu, že se nám něco chytí do té lapačky?“

„Uvidíš!“

„To bychom si nadělali víc takových košíků, vid?“

„Napleteme si jich. To bude ryb, že je ani nesníme!“

Klátivý medvěd se zadíval po vlaštovkách, které se proháněly ve výši pod jasnou oblohou...

„Po všem našem rodě se bude říkat: 'Klátivec je nejlepší rybář!' Až při novém úplňku budesslavnost rodových duchů pod posvátným stromem, největší obět' ryb dodá Klátivec. A sachem vystoupí před shromáždění a zeptá se: 'Klátivý medvěde, jaké přání doprovází tvou velikou obět' ryb? Hle, duchové tebe slyší!' A já řeknu: 'Zbraň Klátivého medvěda je ostrá a prudká; není zvěře, kterou by Klátivec neuložil, avšak chleba nemá!' I řekne sachem: 'Dáme tobě výbavu z rodu, abys ve cti mohl jít do přátelských rodů a žádati o ženu, která ti pak bude péci chléb, i pole obdělá, i suknicí uplete.'

A já odpovím: 'Není mi třeba k Vlkům jít, není mi třeba Bobry prosit, dejte mi za ženu Kousavou vlčici, která nosí pod krkem na řemínku tři vzácné mušle. Znáte ji; její bába kdysi v mladých letech byla poslána darem od přátelského rodu Vlků našemu slavnému sachemovi, jehož duchu dnes přinášíme oběti.'

I vystoupí její matka Slidivá vlčice, i její otec Huňatý medvěd: 'Dej nám pět seker kamenných, hladce přiosťřených a uměle provrtaných, náklad hřejivých koží a mladého býčka a naše dcera Kousavá vlčice tebe přijme a ty přisedneš k našemu ohništi, neboť víme, že jsi statečný lovec.'

'Dám vám pět seker kamenných, hladce přiosťřených a uměle provrtaných, na nich měsíc od měsíce jsem pracoval; dám vám náklad vybraných koží liščích, vlčích, kuních, veverčích i vydřích, ale mladého býčka nemám. Místo něho vám slibuji košík lapající ryby, velmi pěkný. Ten vás bude zaopatřovat rybami po všechny časy...',

Klátivec se zadíval snivě na lesy, táhnoucí se do dálky.

Na staroměstském břehu vltavském se ozvala kukačka. Z vody se vymrštila ryba a pleskla sebou.

„Už se zase honíte!“ napomínal Prskavý bobr ryby.

„Také já půjdu za ženou, Klátivče. A to do vašeho rodu. Všaks viděl tu krásnou medvědí kůži, kterou chystám pro váš rod za přijetí. Ta ti je měkká a vládná! Dobře jsem ji natřel tukem i morkem a promnul rukama. Ještě ji nakuřuji, aby se dlouho udržela. Co myslíš, nebudou chtít víc za připuštění k ohništi?“

„Kůže jest krásná, pravda, ale budeš musit přidat jistě aspoň jelení parohy, které se hodí navšecko náčiní. Víš přece, že medvěd je u nás tabu a nemá se lovit. Ani vy Bobři nelovíte svá totemová zvířata, která jsou vám tabu, a jejich kožešiny k výměně nenabízíte.“

„Však jsem přinesl obět' duchům, že mi dali medvěda ulovit, a jsou již smřeni,“ omlouval se Prskavý bobr.

„Ale kde jsi, Prskavče, ulovil toho medvěda? Jestliže v našem rodovém území, nedáme ti ženu, aještě budeš rád - třeba byls naším přítelem - - že tě neztrestáme, neboť jsi zabil naše tabu-zvíře, v kterém je třeba duch některého našeho předka. Nikdo nemá medvědy lovit. Vždyť oni nám také neublíží. Když zhlédnu medvěda, zdaleka na něho zavolám, žádaje ho zdvořile za přátelství. A to medvědovi stačí. Jde klidně svou cestou a já také. Zastihne-li medvěd někdy v lese ženy a děti, když sbírají ostružiny nebo jahody, sežere jim jen to, co nasbíraly do košíčků, a táhne dále.“

„Neboj se, Klátivý medvěde! Znáš váš přátelský totem a šetřím ho. Ale toulal jsem se naprotější břehu. Vidávám tu někdy Volavky chodit na lov. Mezi námi a rodem Volavek je nepřátelství. Mívám velikou radost, když mohu vyrvat ulovenou kořist znavenému Volavkovi a s posměškem ho hnáti do jejich hájemství. Já také rád lovím zvěř! Když ulovím jelena nebo kance a piji jejich teplou krev -- hned do mne vstupuje síla, že bych se i se zubem potýkal!

Nemám většího potěšení než na lovu!“ pokračoval Bobr. „Plížím se pokradmo křovinami, známkaždičkou vlastnost a znamení ptáků i zvířat. Zbytky jahod a slupky mi ukazují, které zvíře se tu krmilo; vím, jak vysoko srnec přelamuje větvice, když se dere houštinami, poznám, když liška prolétla křovinou. Poznám zvířecí stopu a dovedu po ní jít až do doupěte.

Ukryt za kamenem, napodobuji křiky ptáků a zvířat, abych si je přivábil na dostřel luku. Moje ostrá šipka se pak cíle nikdy nechýbí. Dovedu plovat pod vodou a dýchat přitom rákosovým stéblem nebo si pokryji hlavu vodními rostlinami a vplížím se mezi hejno kachen a slípek.

Ptáky i jinou zvěř chytám do ok, která držím skrytě za konec provázku v ruce nebo je mám přivázaná k prutům. Ej, když lovíme velikým lovem! Všichni muži vejdou do lesa. Řadu roztáhneme do oblouku a všecku zvěř seženeme do rokliny. To bývá kořist!“

Prskavý bobr se rozpálil loveckým nadšením:

„Ale abych ti pověděl o tom medvědu... Přišel jsem jednou k hučivému prahu. A tam proti mně vyrazí statný medvěd, včelami rozdrážděný -“

„Co to? Slyšels, Prskavče?“

„Ne! Co je?“

„A už vidím - hled! Kupci jedou! Jedna, dvě - tři lodi. A překládají něco z jedné loďky - „

„To se jim asi v peřeji porouchala.“

„Tak asi; nejspíš narazili na zrádné skalisko. Ale nejhorší práh mají teprve tuhle. Tady semohou rozbít všechny loďky.“ Středem Vltavy jely kupecké lodi.

„Hahoj, kupci! Co vezete? Hahoj!“

„Eó - eó, sů! Eó - eó!“

„Hahoj, obětujte duchům, aby vás propustili posledním prahem! Hahoj!“

„Eó - eó, obět' duchům vzdáváme, o záchranu prosíme v prahu prvním, druhém i třetím! Eó - eó!“

„Hahoj! Štěstí v plavbě! Kam až? Hahoj?“

„Eó -- eó! Na Řivnáč! Dobrý lov! Eó - eó!“

Kupci dojížděli k třetímu pražskému vltavskému slapu. Proud stáhl loďi a kymácel jimi po vlnách. Kupci šťastně minuli

skaliska a kolem ostrova Štvanice pluli již klidně. Dobře vyvázli. Zdejší slapy jsou nebezpečné, mnohého plavce pochovaly. Než se připluje k pražským ostrovům, je práh, za nimi hned je druhý práh a pak za ohybem Vltavy, před Štvanicí, je třetí, nejhorší práh. Voda tudy hučí mezi skalisky a pěna vysoko stříká.

Mladíci se dívali za kupci, dokud je bylo vidět.

„Viděl jsi už někdy sůl?“ ptal se Prskavec, jenž doposud o soli slýchal jen vyprávět.

„Viděl a také ochutnal. To ti je lahoda! Dostal jsem kousek od sachema.“

„A co dělá náš košík ryby lapající?“ vzpomněl si najednou Klátivý medvěd.

„Podíváme se.“

A jeli vzhůru proti vodě.

„Dopověz mi teď, Prskavče, o medvědovi.“

„No, zabil jsem ho. Oštěp pod lopatku jsem mu vrazil. Ještě se postavil a tlapami po mně sekal, ale pak se překulil a jen čumákem ryl do země. Medvěd byl můj! Nedal mi ani tolik práce jako můj první medvěd.“

„Jak to bylo? Ještě jsi mi nevypravoval.“

„Je tomu už dávno. První zimu jsme tenkrát trávili u naší říčky. Můj otec spolu s Vodním bobrem Tučným bobrem postavili si v našem údolíčku obydlí a v přátelství s vaším rodem Medvěďů lovili tu zvěř. Ostatní náš rod, jak víš, sídlí nad ostrovy u prvního prahu. Já jsem byl ještě mladý hoch, ale z luku jsem střílel již výborně. Otec mě tomu učil, sotva jsem dovedl natáhnout třetivu. I přes tuto Velikou řeku jsem přestěloval. A to dokáže málokterý starý lovec!“

„Ale to jen po větru, vid', Prskavče?“

„To víš, že proti větru nikdo řeku nepřestěloval. -- A napadlo sněhu; vlci přicházeli až k našim obydlím. Měli jsme sice kolem plůtek, ale z opatrnosti nikdo nevycházel beze zbraně. U nás u velikého ohně vyřezávali z kostí šipky a harpuny. Já jsem vyšel ličit oka. Zabalil jsem se do vlčiny, vzal jsem sekeru a řemení na oka a už jsem byl v lese. Přeskočil jsem zamrzlý potok a lezl jsem do stráně - nahoře máme teď zasety ječmen - a vidím před sebou veliký pařez. Najednou sebou pařez počne hýbat a vstávat - byl to medvěd!“

Chtěl jsem ho uhodit sekerou, ale jak medvěd vstal, já jsem couvl - a už jsem sjel po stráni dolů, jako když spolu jezdíme na sánkách. A medvěd za mnou! Křičel jsem o pomoc. Utíkal jsem mezi stromy a houštinami, až ze mne teklo, a medvěd jen tak, jako by se houpal, ale byl mi neustále v patách. Doběhl jsem až k vlčí jámě. Ale k mému neštěstí byla po posledním lovu ještě otevřena. Tím padla má poslední naděje; myslil jsem, že medvěda zavedu na vlčí jámu a že se do ní slabou krytinou probořím. Avšak medvěd jámu dobře viděl a honil mě kolem ní. Už jsem se mu těžko bránil sekerou. Smekl jsem se i na kolena a medvěd po mně skočil a semhle mě tlapou ťal - podívej se, mám to ještě znát! Naštěstí jsem měl na sobě silný kožík. Myslil jsem, že je se mnou konec. Ale nežli mě medvěd tlapami porazil k zemi, uhořel jsem ho vši silou za ucho. Zařval a zapotácel se - a už pod ním povolil sníh a medvěd se zřítil do jámy! Vlčina byla skoro dopolou zaváta sněhem a několik větví v ní ještě zůstalo. Báľ jsem se, že medvěd zase vyleze, ale přece jsem už cítil, že jsem vyhrál, proto jsem od jámy neutekl, ale bušil jsem do medvěda sekerou, kde jsem mu jen mohl dosáhnout na tlapy. Váľel se ve sněhu a zase vyskakoval vzhůru a zachycoval se předními tlapami okraje jámy. Sám jsem si setřel krev pod roztrženou kožešinou a v tu chvíli jsem bolest ani necítil. Už mi bylo veselo a opět do mne vstoupila síla.

Když se medvěd zaryl do sněhu a plácal už jen tlapami, věděl jsem, že slábne. Letem jsem doběhl domů a sezval všechny, aby se přišli podívat na můj úlovek. Uvěřili mi, teprve když uviděli medvěda v jámě.

Už jenom mručel.

Tučný bobr vskočil do jámy a chtěl medvěda dorazit, ale dostal tlapou takovou ránu, že se překulil a musili jsme mu honem podat ruce, aby vyskočil nahoru, neboť medvěd opět vstal. Zasadil jsem mu ještě jednu ránu a medvěd se svalil. V tu chvíli jsem klesl na zem a nemohl jsem ani povstat. Odnegli mě domů. Medvěda vytáhli z jámy a po sněhu ho přivlekli k nám.

Já jsem se vzpamatoval až na třetí den. Řekli mi, že jsem ze spánku křičel a prskal. Medvěd už byl stažen, kůže visela a maso se peklo. Tak jsem ulovil prvního medvěda. Za to jsem dostal rodové jméno a sachem mi vytetoval tuhle na prsa bobra a medvěda,“ chlubitě dokončoval Prskavec své vyprávění.

Klátivec s úctou poslouchal; pak se chvíli zticha díval na svého přítele.

„Nu, byl jsi chlapík! Ale tvé štěstí bylo, že se to stalo právě v době, kdy se medvědům loupají paty. Vid', že měl tlapy bolavé? Tak vidíš! To medvědi jsou vždy slabší, nežli když mají už novou kůži na tlapách, a snadno podlehnou. Zahni! Tam ne!“

„Kde jen jsme nechali lapací košík? Vždyť to bylo tuhle!“

„Ne, tady to bylo! - A také tu nic není. Přece se pamatuji dobře, kam jsem košík položil.“

„Tamhle něco je! Je to naše lapačka! Zajed!“

Mladíci vytáhli vrš.

„Je tam?“

„Je.“

Ve vrši se třepaly dvě malé bělice. Prskavec je otvorem vytáhl a poznamenal:

„Klátivče, tak nemůžeme nechávat lapací košík v proudu, vždyť už by nám byl uplaval.“

„Máš pravdu! Musíme jej podruhé přivázat. Zarejduj domů; vezmu provaz.“

Mladíci naložili vrš a jeli k ústí Brusnice. Klátivý medvěd volá z loďky:

„Hahoj! Bílá medvědice, vyjdi z dobytčí ohrady! Tvůj syn Klátivec je na vodě a volá tě! Hahoj!“

Na skalní výstupek pod Bruskou se postavila stará žena v pletené sukni.

Klátivec zavolal, že potřebuje lýkový provazec. Bílá medvědice mu jej poslala po děvčátku, které si pod skalkou hrálo se psem; přidala děvčeti ještě kus podpopelného chleba, který byl nekvašen i s otrubami upečen na horkých kamenech. Chléb se podobal černému sucharu a byl ozdoben dolíčky od prstů.

Děvčátko přineslo provaz a okusovalo lahůdku.

„Svezte mě!“ prosilo.

Nahé děvčátko beze strachu vkročilo do vody a šlo až k loďce. Zachytilo se okraje jako kočka a samo vylezlo do loďce.

„Ještě kámen!“ zvolal Klátivec, a sestoupiv z loďky, vynesl z řečiště kámen. Na jeden konecprovazu přivázal vrš, na druhý kámen a jeli znova líčit na ryby.

Když byli hotovi, řekl Prskavec:

„A teď se trochu projedeme. Vesluj, Klátivče, já budu vzadu postrkávat. Ať se Jasnoočka svezel!“

„Nebojíš se?“

Holčička se jen zasmála. Neřekla nic, měla plná ústa chleba.

„Ach, jak je hezky!“ zvolal Klátivý medvěd. „Zazpívej něco, Prskavče!“

„Ty jsi vzpomněl, ty zazpívej! Víš, tu svoji píseň o Silákovi!“

„Tak poslouchejte! Prskavče, nech loďku plout a ty, Jasnoočko, sedni tuhle, abys nám nespádla dovody!“

Klátivec se zadíval na lesnaté stráně Petřina a Hradčan, chvíli jako by naslouchal tichému šplouchání vody, a pak zazpíval o Silném medvědovi.

A jeho píseň vyprávěla o hrdinovi, chválila a oslavovala jeho činy, velebila jeho dobré srdce a jeho sílu.

Jasnoočka se dívala po Vltavě, hledala, kde asi vyčnívá z vody skála, kterou sem jednou Silák při hrách hodil. Ale neviděla ji. Bylo právě mnoho vody po deštích.

Když Klátivec dozpíval, rozestřelo se nad řekou ticho. Po chvíli je přerušil Prskavec. Začal báj o Velikém bobru, který rozuměl šumění stromů a Veliké řeky a který naučil svůj lid dělat čluny a řídit je na hladinách vod.

Voda tiše nesla loďku. Písně dozněly a oba mladíci se snivě zadívali do čisté hladiny. Klátivec tyčí odstrčil kmen, který připlul k loďce. Loďka se zakolébala. Jasnoočka se nahnula nad vodou a ručičkou plašila drobnou rybičku -- jejich tak mnoho! Pak se tiše dívala na opálené děvčátko, které se na ni smálo z vody.

Vltava se krásně leskne. Z lesů vane vůně a veliké slunce klesá v červené záři za hradčanský vrch. Z pobřežního lesa vystoupila na břeh jelení rodina. Jde pít do malé říční zátoky. Napřed statný jelen, hrdý jako skála, za ním laň s něžným kolouchem.

„Nechte je, nechte je!“ šeptá Jasnoočka mladíkům, kteří rozčileně krčí hlavy a mrkají očima.

Jelení rodina se napájí tak klidně a tak hezky, že ani Klátivce, ani Prskavce nenapadá vystřelit po nich z luku, ačkoli leží pohotově v loďce. Ani nepomyslí na lov; jen se vzrušeně dívají.

Voda tiše nese člunek. Když byli už proti jelení družině, vyskočil jelen na břeh a podíval se na loďku. A v okamžiku pádí k borovému hvozd. Laňka s kolouchem se žene přese všecko za ním. Přeskočili potok a zmizeli v temnu.

„To bylo hezké!“ raduje se Jasnoočka a tleská rukama.

Od Letné k Žižkovu letí vrány. Maličká na ně volá:

„Krá, krá, krá!“

„U Velikého ducha, Klátivče, pozor! Proud bere loďku!“

„Opři se, Prskavče! Víc! Já to veslem neudržím!“

Děvčátko se drží kraje loďky a polekaně se dívá na zrudlého Prskavce.

„Nemohu, Klátivče! Tyč se mi smeká po dně! Je tu hladká skála, nemohu zabodnout!“

Proud blízkého prahu uchvacuje loďku víc a více. Klátivec vesluje vší silou, ale loďka se jen točí a ujíždí ještě více do proudu.

Prskavý bobr zaťal zuby, svaly na pažích mu vyvstaly jako provazy; veškerou váhou těla se opírá o tyč - ale tyč sklouzla, vypadla mu z ruky a Prskavec sám se překotil do vody. Klátivec přestal veslovat. Vidí, že vše je marné. Loďka už sjíždí do peřejí.

Prskavec se namáhá plovat ve vodě, ale lidské síly jsou zde slabé - řítí se mezi skaliska.

Loďka vjela přídí do vln a překotila se. Proudý ječí, hrnou se na skaliskové ostrůvky, prohýbají se hladkými dolinami a na hřebenech vln se třítí v bílou pěnu. Nad Jasnoočkou a Klátivcem se zavřela voda.

Překocaná loďka pluje po rozčeřené Vltavě. Vlny vyhodily lehounké tělo děvčátka na kamenitý ostrůvek pod slapem. Stranou vylézá na skalisko vysílený Prskavec. Klesá a těžce oddychuje. Je zachráněn. Ale co se stalo s ostatními?

Prskavec se zvedá a hledí do rozpěněných proudů. Po Klátivci ani památky. Ale tanto - to je maličká! Prskavec stoupá do vody, a chráněn skaliskem před hlavním proudem, postupuje k malému ostrůvku. Voda mu sahá až po prsa, ale jde dál. Už je až po krk ve vodě a cítí, jak ztrácí půdu - zkouší zaplovat -- paže jsou jako kamenné, nohy jako přeražené ale už je na ostrůvku! Ještě krok a klesá vysílen vedle Jasnoočky, jež právě otevřela k obloze oči...

Na Maninách zpívají dívky. Vybírají z rákosí a pobřežních sítin čejčí vejce do proutěných košíků.

„Podívejte se, co to plave! Hola, hej, dívky!“

„To je loďka!“

„To je strom!“

„Loďkaje to!“

Kousavá vlčice postavila košíček na zem a vešla do řeky. čekala chvíli, až podivná věc připlýne blíž, a pak plavala až k ní, přistrkujíc ji před sebou, hnala ji k břehu.

„Vidíte, loďka to je! A ještě skoro nová! Hledte, tady znamení našeho rodu Medvědů. Komu asiuplavala?“

Dívky vytáhly loďku na břeh.

Na skalním výstupku před Bruskou stojí Bílá medvědice. Strnule se dívá na černající se lesy a na Vltavu, posledními červánky ozlacenou.

„Hahoj! Klátivý medvěde, připluj na své loďce! Matka připravila pro tebe pokrm, kde jsi? Hahoj!“

Slabý hlas Bílé medvědice zaniká bez ozvěny.

Hvězda se zaleskla na obloze...

POHŘEB

„Nu, co je s tebou, pohneš se? Cožpak jsi žába, na kterou spadl balvan? Tumaš svou sekeru, ber! Ani rukou nehneš? Dýchej přece, slyšíš, dýchej! - - Synu můj, otevři oči!“

Noví lidé přišli z bubenečské osady Medvěďů. Dověděli se již také o neštěstí, které postihlo Bílou medvědici. Muži, kteří byli z chatek nedaleko bubenského pobřeží, vypravovali, jak dojeli s loďkou pro Prskavého bobra a jasnoočku a jak potom našli i utopeného Klátivce nedaleko břehu a jak ho sem přinesli, aby byl pohřben, jak se Medvědu sluší.

Prskavý bobra a Jasnoočka schváceni leží pod stromem na kupce listí a trávy a hlavy mají rozpálené. Houflidíje obstupuje.

Huňatý medvěd napomíná nešťastnou matku:

„Běduj, avšak ducha zpátky nevolej! Duch zpět nepřijde, ale mohl by k sobě vzít ještě tebe. Můjbratr, jehož zubr zabil tenkrát, když se čápi vrátili z dalekých osad, také za sebou přivolal svého nejmilejšího synka. Malý skákavec po něm bědoval a nařikal jako ty po Klátivém medvědovi. Sachem to chvíli poslouchal, ale pak mu rozbil hlavu palicí a řekl: 'Tak si jdi k tomu, koho stále voláš!' A hoch jsme pochovali současně s mým bratrem.“

Bílá medvědice zvedla hlavu a ozvala se: „Můj syn není mrtev! Spí!“ --a upřela oči na sachema, který sem právě přistoupil, jako by od něho čekala probuzení svého syna.

Sachem okamžik pomlčel a pak vážně povídal:

„Upokoj se, Bílá medvědice! Veliký duch tomu chtěl. Už nemůžeš nic změnit. Klátivec je mrtev. Marně ho staviš na nohy, marně k němu mluvíš, marně mu cpeš pokrm a vléváš nápoj! Matko, matko, nemůžeš pochopit, že ti syn zemřel. Kdyby mu byly nohy upadly, snadno bys uvěřila, že již nebude chodit. Ty vidíš svého syna tak, jak byl, a myslíš, že je to pořád ještě tvůj syn. Nevíš, Bílá medvědice, že se z tohoto těla, na němž žádný nedostatek nevidíme, vytratilo něco neviditelného? Víme všichni, a ty také, že z těla vyšel dech. To je duše, která oživuje člověka, to je duch, který žije sám dále, ale do tohoto těla se už nikdy nevrátí. Klátivec nedýchá; odešel jeho dech.“

Bílá medvědice při sachemově kázání ležela tvář v trávě. Pak povstala, odhrnula si vlasy s obličejem a započala smuteční obyčej, jakž kázal rodový mrav. Skryla svůj bol a odevzdaně vykonávala, co se při synově smrti slušelo.

Klátivcovi rodoví druzi, kteří se ze všech stran sešli, učinili veliké kolo a sedli si do trávy. Bílá medvědice se řezala ostrým pazourkovým kamenem, až jí krev tekla z tváří, paží a prsou. Trýznila se na oslavu nebožtíkovu. Krev je nejpříjemnější obětí duším a Klátivec se z ní jistě raduje.

Ženy z chat při ústí Brusnice jako nejbližší známé natíraly si hlavy blátem, aby bylo vidět jejich smutek, a pobíhaly okolo mrtvého, hlasitě hořekující. V rukou měly dřeva a po chvílích, jako by si daly znamení, tloukly jimi do země, aby zaplašily zlé duchy. Přicházely i jiné ženy z rodu Medvěďů a také se pokrývaly blátem. Křik vzrůstal.

Zatím sachem čarováním zaháněl nemoc z Prskavého bobra a z Jasnoočky. Prskavec nenáležel sice k rodu Medvěďů, ale všichni ho měli rádi; byl z přátelského rodu Bobrů. Sachem tančil kolem obou zachráněných, vykřikoval a mával hořící větví.

Když ukončil léčivé obřady a odehnal zlé duchy, přistoupil k mrtvému Klátivcovi a pravil k Bílé medvědici:

„Dost už nářků! Klátivcův duch nás neopustí. Stal se nyní volnějším a pohyblivějším a takémnohem mocnějším, nežli dokud sídlil v těle. Bude tě chránit a provázet bude svou pomocí všechny tvé činy. Duchové jsou mocní. I tobě synův duch bude nápomocen a bude ti sloužit. Znali jsme Klátivce a víme, že byl statečným lovcem. Rod želí ztráty takového Medvěda.“

Ustup, Bílá medvědice! Ustupte, ženy plačtivé! Hle, mladí Medvědi, na tomto místě vykopáte hrob hluboký, jak paží dosáhnete!“

Několik mladíků hned ulámalo kusy silných větví a začali kopat jámu asi na metr širokou. Do ní pak vecpali mrtvolu.

Položili ji na levý bok, jednu ruku dali pod hlavu a nohy skrčili a přitiskli k trupu tak, že kolena byla blízko prsou.

Nebožtík vypadal, jako by spal a křičel se před zimou.

Pak sem přinesli ještě Prskavého bobra a Jasnoočku, aby se naposled podívali na mrtvého přítele.

Za chvíli byl hrob zasypán a ještě zbylo hlíny na nízký rov.

Bílá medvědice obětovala na hrobě horké pokrmy, které zatím připravila. Klátivcův duch se bude zdržovat zde u hrobu, dokud tělo nezetlí a poslední krůpěj krve nevyschne, a bude požívat jejich vystupující vůně. Do rovu zastrčila větev, na ni přivázala vich ze slámy na znamení, že toto místo je tabu, nedotknutelné.

„Uctívám tě hostinou. Hleď, tu máš chléb a různé pokrmy, vše máš před sebou! Neznepokojuj nás všechny a buď nám duchem dobrým. Toto vše je pro tebe!“

Nastoupila četa mladíků s rozličnými zbraněmi v rukou a tančí obřadní tanec kolem hrobu na počest mrtvého druha.

Zástup se rozchází; někteří měli daleko domů a již se chýlilo k večeru. Za soumraku by cesta lesem byla obtížná i nebezpečná.

Matka si přišla pro Jasnoočku. Zabalila ji do kožešiny a přivázala si ji na záda. Bílá medvědice ještě políbila Jasnoočku a vrátila se k hrobu.

„Vidíš, všichni už odešli. Sama jsem zůstala. A neodejdu již. Tuhle za křovinou, která chrání odvětru, postavím si nové obydlí. Zítřka tu rozdělám oheň, abych byla blízko u tebe, můj Klátivče!“

„Já -- také - zůstanu! Budu tvým Klátivcem -- budu lovit zvěř pro tvůj oheň. - Budu tvou sekerou, tvým lukem i oštěpem zůstanu u tebe -“, těžce pronesl Prskavý bobra, napolo se vztyčiv.

Dvě ženy z chat u Brusnice přinesly večer Bílé medvědici kožešiny, aby v noci nezkoušela chladem.

„Přinesly jsme ti kožešiny na noc. Zítra ti přineseme všechno ostatní, co je tvé. Ale teď musíme pospíchat domů.“
Bílá medvědice hned upravila z kožešin lože Prskavcovi. Pak si sedla na kámen a smutně se dívala na čerstvý rov.
(Poznámka: Když r. 1908 při stavbě domu v Bubnech dělníci vykopali skrčenou kostru a nedaleko ní odkryli jámu naplněnou popelem s kůstkami a střepy, nikdo nevěděl, co znamená tato kostra a co je ona jáma...)

HONBA NA ZUBRA

Od pohřbu Klátivého medvěda uplynulo několik dní. Na východním svahu Letné bylo několik chatrčí, které náležely silnému rodu bubenečských Medvědů.

Z korun několika košatých stromů se ozývá křik. Na stromech je dětí jako vrabců a všechny křičí. Honí veverčí párek. Ustrašené veverky jezdí po větvích a skákají nahoru dolů, ale děti stále za nimi. Pisklavé hlásky děvčat vysoko zazněly, když veverky skočily ve zmatku na jejich strom a krčily se k větví, jako by v poslední naději chtěly ještě své stíhatele oklamat. Ale oči děvčat hned vypátraly udýchaná zvířátka a jedna z dívek už napřahovala prut na veveřici. Vtom přiletěl kámen a veverky vyplašil, takže zoufalým letem vyběhly až do vrcholku stromu.

Dole byl chumel hochů. Všichni se vrhli na toho, který hodil po veverkách kamenem.

„Proč házíš? To není hra; takhle bychom je měli hned zabit!“

„Už ho nechte, už nebude házet kamením!“

Dvakrát se něco mihlo dolů. Dívky vzkřikly. Veverky jim ze stromu utekly. Hoši a dívky se hrnuli za uprchlými. Veverky vyběhly na strom a ztratily se na pokraji lesa. Nahé děti, rozpálené honbou, rozběhly se po lese.

Dva malí hošíčkové se drželi za ruce a batolili se za velkými dětmi.

„Počkejte, taky chytíme veverku!“

Hošíčkové cupali lesem, ale ostatní děti jim dávno utekly napřed, ani jejich křik už není slyšet. Je ticho, jen datel někde klepá. Slunce svítí mezerami stromů a mech je měkký. Hošíčkové cupali ještě chvíli, pak se na sebe podívali, dali si prst do úst a zaplakali.

Něco zachrastilo. Z houštiny vyšel mohutný zubr. Rozhlédl se, podrbal se silným rohem o borovici a kousek popošel. Oba hošíčkové už ani nedutají. Vyvalují oči na ohromné zvíře.

Zubr děti upozoroval. Dvěma skoky byl u nich. Hošíčkové se ani nehnuli, jen vyjeveně koukají na zvíře, které se tak najednou u nich objevilo. Co tu asi chce ta kráva veliká! Vždyť oni chtějí chytat jenom veverky!

Zubr naklonil hlavu k dětem a očichal je. Hubou jim jezdil po tvářích. Pak se otočil a odběhl. Hošíčkové se dívali za zubrem a plakali dále.

Obyvatelé v osádce se zatím zaměstnávali denní prací a o děti se nestarali; věděli, že až se děti do únavy vyběhají, vrátí se zase k domácímu ohništi.

Ženy pracují na polních záhonech. Muži stahují zvěř, kterou včera nalovili. Radost se jeví u všeho lidu, lov byl velmi hojný. Leží tu dvě divoké kočky, rys, dva tchoři, tři kuny, liška a vlk - a to ještě jim několik zvířat ze zataženého lesa uniklo.

Je potřeba se připravovat na zimu, je nutno starat se o hřejivé kožešiny.

Muži stahují spratky (kůže) z ulovených zvířat. Každé zvíře pověsí za zadní nohy na příhodnou větev a pak pazourkovým nožikem, zastrčeným v duté kosti, rozřízou zvířeti kůži pod zadními nohama a odtrhávají ji od těla.

Stahují kůži přes celé tělo dolů, až i přes hlavu, takže je pak obrácena naruby, srstí dovnitř.

Když byla všechna zvířata stažena, namazali muži spratky tukem a vyšlapávali je na udupané půdě. Konečně je hnětl rukama tak dlouho, až zvláčněly. Potom šli dolů k Vltavě a namáčeli spratky ve vodě, aby nabubřely a daly se snadno mázdit, to jest oškrabovat. Ostrými kamennými škrabadly zbavili muži spratky všech mázder a masitých částek a pak je vynesli čisté opět nahoru k chatrčím a rozvěšovali je na vzduchu.

Z lesa se rozlehl křik. Děti běží domů. Nejsou to však děti, jež se vracejí po veselé hře, ale děti prchající před nebezpečenstvím.

„Děti, děti, co se stalo?“ ptaly se jich polekané ženy.

„Viděly jsme zuba - tuhle v lese - snad běží za námi!“

Všecky děti už byly doma, i oni dva malí hošíčkové. Bílá medvědice je našla v lese a přinesla je, jednoho v náručí, druhého na zádech.

Muži se hned chopili kamenných seker, oštěpů a luků, zavolali psy, kteří rejdlili v trávě, a neprodleně se vydali do lesa. Uloví-li zuba, budou ženy slavit jejich hrdinnost a s plesáním budou požívat zubří lahůdky. Před zubrem mohou ukázat sílu i odvalu. Vyznamenat se mohou tak, že se bude dlouho vypravovat u táborových ohňů o hrdinském lovcu, který šťastnou ranou dorazí největší zvíře našich hvozdů. Honba na zuba je nejnebezpečnější, ale i nejslavnější.

Psi brzo vyslídí zubří stopu a hnali se po ní. Nikdo by neřekl, že malí, dlouzí psi, podobní nynějším jezevčíkům, jsou tak odvážní a udatní. Při své skrovné velikosti jsou velmi silní a vytrvalí. Jsou náramně žádostiví honby a dají se poštvat na každou zvěř. Jsou to výborní slídiči s neobyčejně jemným sluchem. Ženou se odvážně i na divoké vepře a dovedou se velmi dobře uchránit před zuřivým kancem, který je pro jejich nízké tělo nemůže popadnout svými vzhůru ohnutými tesáky tak snadno, jako by mohl rozsápat psa většího. Byli na lovech výbornými pomocníky.

Psi pronásledovali ohromného zuba, ačkoli ho ještě ani neviděli, s horlivostí a dychtivostí víře nepodobnou. Kvapem prolézali nejneschůdnější houštiny a křoviny, aby zubrovi nadběhli. Přitom vyplašili z pelechu zajíce a ihned se dali za něj.

Lovci na ně marně volali a slibovali výprask. Psi zaběhli daleko, až zajíce uštvali a jeho vnitřnosti vyžrali. Pak se teprve vrátili s vyplazenými jazyky a znova hledali zubří stopu.

Brzy ji našli a dostihli mrzutého samotáře. Obstoupili ho, poštěkávali naň, ale nepřistupovali k němu blízko.

Zubř se na ně rozběhl, prvního psa nabral na rohy a ostatní by byl rozšlapal, ale polekal se lovců, kteří s velkým křikem vyběhli z houštin.

Dal se na útěk - nechťelo se mu do boje.

Mohutné zvíře vyrazilo z lesa a přeběhlo po okraji obilných záhonů osady až k otevřenému hliništi, kde právě dívky hnětly rozdělanou žlutku s plevami. Překvapené dívky bez dechu pohlížely na strašného obra.

Dobří duchové, chraňte je!

Dvě děvčátka seděla hned na kraji hliniště a ostrou kostí rýsovala čárky a tečky na hotových džbancích a mísách. Zubř přistoupil až k nim a pochutnával si na kvítí, které měla děvčata vpleteno ve vlasech. Žádné se ani nepohnulo. To je zachránilo.

Vtom se rozlehl znovu štěkot psů a křik lovců. Pronásledovatelé se sbíhají k hliništi ze tří stran. Zubř se poskokem obrátil, podupal měkké nádoby, jež zde byly rozestavené, aby vyschly, a pádil k osadě. Najednou se však ulekl vlajících cárů na hrobech rodu Medvěďů a pestře ozdobených sloupků s rodovými odznaky a obětními dárky a uhnul jediným zbývajícím směrem, dolů k Vltavě.

Rozvášení lovci radostně volali, že duchové předků, zdržující se tu na pohřebišti, zahánějí zubra k vodě, kde ho budou moci dostihnout.

Všichni obyvatelé osady Medvěďů vybijají se podívat, jak neohrožení muži uloví velikého zubra.

Stráně a údolí se ozývají křikem a štěkotem. Zubř je zahnán až k řece. Tam se staví stíhatelům na odpor.

Medvěď zub mu vstřelil do boku šíp s pazourkovým hrotem. Hlasité výkřiky zazněly na pochvalu.

Zubř se otočil a hledal úkryt v pobřežních vrůbinkách. Psi ho však všude vyplašili, takže se konečně vrhá do vody a pluje k protějšímu ostrovu.

„Honem loďku!“

„Kde je loď?“

„Ať nám neuteče!“

Nedaleko v rákosí je zatažena dlouhá loďka, vydlabaná ze silného topolového kmene, uvnitř vyhlazeného. Zanechali ji tu rybáři, kteří při poplachu se zubřem také běželi zúčastnit se rozčilujícího lovu.

Lovci vyhodili z loďice síť, zatíženou hliněnými koulemi, a dvě proutěné vrše na lapání ryb. čtyři muži hned skočili do vratkého člunu. Tyčemi se odstrkávajíce, vypluli za raněným zubřem.

Ten se zastavil blízko ostrova na šterkovém nános, kde mu voda sahala jen po kolena. Zuřivě se dívá na pronásledovatele, zlostně bije ohonem a hrozivě napřahuje rohy.

Lovci připluli k zubřovi. Zapomínají na veliké nebezpečnosti, do něhož se vydávají, a chystají se vrhnout se naň s oštěpy, ostře přihrocenými.

Ale jen jeden stačil vymrštit oštěp proti zubřovi.

Naráz voda zašplouchala, stříkala do výše, ozvaly se výkřiky. Zubř zařval, vzal loďku na rohy -- loďice je překocena a lovci ve vodě.

Zubř se chvilku díval na své dílo, pak volně vylezl na břeh, oklepal se a zaběhl do ostrovních houštin.

Na protějším břehu těžce vylézají čtyři lovci. Překocenu loďku táhnou za sebou.

NÁČELNÍK MEDVĚDŮ

Na nejvyšším místě vrchu nad nynějším mlýnem v Bubenči se rozpínal mohutný dub. Jedna velká větev, která by byla sama stačila na řádný strom, byla bleskem odtržena od kmene a je skloněna k zemi. Přece se však ustavičně zelená.

Kdyby sem byl přišel cizinec - před čtyřmi nebo pěti tisíci lety -- byl by se podívil, jak zvláštní ovoce nese tento dub. Teprve zblízka se může rozeznat, že větve stromu jsou ověšeny sty a sty drobných předmětů. Mezi listím je vidět lebky a kosti kraví, kozí, psí, kůže, vyschlé maso, chléb, cáry, zuby i lidské kadeře. Zbožný lid tak uctívá posvátný rodový strom. Každý kolemjdoucí uloží tu dárek; nemá-li jiného, aspoň střípek nebo kámen položí na rozpukanou větev.

Nikdo nesmí posvátný strom poškodit ani větvičku z něho ulomit. Děsné neštěstí by stihlo toho, kdo by se opovážil spáchat něco podobného. Místo pod korunou stromu, pokud sahá její stín, je také posvátné, tabu. Pouze obětníkům je dovolen přístup, aby zavěsili dary. Lid se ve stínu věkovitého dubu shromažďuje jen při rodových slavnostech.

Na nejsilnější větví posvátného stromu leží přitisknuta divoká kočka. Otírá si hubu o přední pazoury. Je pomazána medem až po oči. Kočka se ještě olízla jazykem, skrčila tělo a vyhoupla se na vedlejší větev. Dolezla skoro až na konec a prohlíží, není-li zde také něco na zub. Ale deštěm a sluncem vybělené kosti ji nevábí a do kusu vyschlé kůže se jí nechce. Obrací se proto zpátky a chystá se skočit na vyšší větev. Najednou ztuhne a hlavu točí dolů.

Nedaleko něco zachrástilo.

Z houští vystoupil mladík, opásaný hrubou suknicí, která mu sahá až na kolena.

Dravec v mžiku sjel po větví na zem, vyskočil mezerou ven z listnatého příkrovu a ztratil se.

Mladík šel rovně ke stromu a hluboce se poklonil.

„Duchu dobrý, jenž se skrýváš v tomto stromě, duchu pranáčelníka našeho rodu, slyš mě! O zdarlovu tě prosím. Dej v ruce mé mnoho bobřů, abych měl dostatek kožešin a mohl si koupit ženu! Duchu dobrý, pomáhej mi!“

Mladík dokončil modlitbu a podíval se do misky, kterou postavil včera s medem do dutiny stromu. Miska byla prázdná.

„Duchu dobrý, pojedl jsi z mé oběti a přijal jsi mé přání. Víím, že se můj lov zdaří. Pak ti přinesu novou oběť.“

Pod vrchem, kde se to dělo, podél jeho západní paty bystře teče do Vltavy potůček, který pramení nahoře ve Veleslavíně. Za potokem se krčí několik chatrčí. Před každou z nich stojí vysoké kůly s vyřezanými podobami medvěďů. Okolo chýší vyrůstá z úrodné půdy několik záhonů obilí. Mezi chatřemi se prostírá neveliká dobytčí ohrada, v níž bývá dobytek zavírán na noc.

U první chatrče sedí za potokem dívka a pilně tká. Musí dnes být doma. Všichni z osady se chystají na pohřeb a ona musí hlídat malého Batulíka a po chvílích přikládat na oheň. Muži se vrátí večer hladoví a budou žádat pečené jehně.

Za chvíli vstala, vzala Batulíka za ruku a přistoupila k potoku.

„Tlapko! Medvědí tlapko!“ volala do lesa.

Na protějším vrchu se ukázal její bratr Medvědí tlapka, jenž se vracel od posvátného stromu.

„Tlapko, pospěš! Muži jsou shromážděni!“ pobízela dívka.

Mladík přiběhl k sestře a omlouval se:

„...Byl jsem ještě u našeho stromu. Budu mít dobrý lov!“

Na trávníku za největší chatrčí sedí několik mužů a žen. Všichni jsou oděni kožemi. Vespod mají suknice z hrubé tkaniny -- znamení slavnostního oděvu. Vlasý splývají ženám volně na ramena; muži je mají podvázané řemínkem, takže jim čnějí vzhůru jako chocholy.

Starý muž zatroubil na roh. Kdo ještě dlel doma, přiběhl. I děti se přihrnuly. Starý muž přikazuje psům, aby hlídali.

Zástup jde pak husím pochodem pěšinou skrze úzký pruh lesa k hlavní skupině chýše v osadě Medvěďů. Podobné proudy sem přicházejí ze všech stran. I Vlci, Jeleni a Bobři jsou četně zastoupeni. Dnes bude pohřbíván znamenitý náčelník zdejšího rodu, Medvědí síla, jenž po dlouhá léta zdárně spravoval všechny rod a získal mu slávu a úctu široko daleko.

Kolem náčelníkovy chýše se sešel všechny lid z osady.

Sachemové sousedních spřátelených rodů a jiní váženější muži sedí na několika poražených kmenech před chatrčí, ostatní zástup stojí v uctivé vzdálenosti.

Náčelníkovy ženy hlasitě pláčí a ustavičně pobíhají kolem chýše. Na tvářích a na prsou mají hluboké rány, do nichž si nasypaly dřevěného uhlí, aby se jizvy už nikdy nezhojily.

Volání žen je žalostné; potácejí se jako v bezvědomí.

Z chýše vyběhla sachemova hlavní žena, Hebká medvědice. Její tvář je nezraněná. Nemusí truchlit po zemřelém muži.

Bude jej provázet do hrobu.

Žena nemá nikdy opustit muže.

Hebká medvědice roztáhla osmahlé paže a točila se na místě. Ostatní ženy tančily v kruhu kolem ní. Přišli muži, kteří drželi rohy a troubili na ně krátkými tóny, rychle se střídající. Ostatní množství lidu se stlačilo okolo a rytmickým přizvukováním udržovalo tříčtvrteční takt.

Naráz všechno přestalo a do kola se vhrnuli vybraní lovci z rodu Medvěďů. Hrají nejprve hru „lovna jeleny“. Běhají kolem, skrčují se, vyskakují, napínají luky a napřahují sekery. Vášnivost vzrůstá, až nakonec lovci ze žalosti nad úmrtím oblíbeného sachema si ostrými kaménky trhají maso z těla a zbraněmi se tlukou do hlavy, že se jim až krev řine potokem. Jeden z nich, celý zkrvavený a skoro šílený, prorazil si cestu ven a ubíhá do lesa za stálých výkřiků.

Ostatní se sběhli kolem poraženého stromu, který byl přichystán, aby z něho byla vypálena lodice, a běžající dokola, buší do kmene zbraněmi i tlustými klacky. Křik vzrůstá. Už všechny lid podupuje a poskakuje a vzrušenými výkřiky přizvukuje.

Hebká medvědice neustálým točením je již bez sebe. Hlavou bezvládně kývá, nohama plete. Ale ostatní ženy ještě jí nedají oddechu, musí se točit s ní. Až najednou se zapotáčí a padá na zem. Ani neví, co se s ní děje. Hned k ní přiskočilo několik mužů, svázali ji do kozelce a odnesli. Položili ji do jámy proti náčelníkovi. Bude s ním pochována zaživa.

Ale nebylo ještě dost na jedné lidské oběti. Jakmile byla Hebká medvědice položena do jámy, aby byla na věčnosti po boku svého muže, byli hned za ní vloženi ještě dva hoši a dívka, kteří byli vybráni z dětí v osadě, aby provázeli vznešeného sachema a sloužili mu.

Již dříve jim dali pít mléko, v němž byly vyvařeny jakési černé bobule. Proto byly děti jako omámené, vytřeštily oči, ale nijak se nebránily.

Když byly svázané děti pochovány, zástup křičel, co mohl nejvíce. Nakonec dali do jámy ještě dvě mísy masa a džbán medu rozdělaného vodou. Všechna pět těl v jámě potom pokryli kožešinami.

Zbývalo ještě hrob zasypat. Ženy počaly kvílet a muži opakovali:

„Medvědí síla zemřel, Medvědí síla zemřel!“

Zástup se tlačí k hrobu a každý, kdo může, vhodí do něho hrstku hlíny.

Hrob se plní prstí. Ženy házejí do jámy hlínu plnými hrstmi. Přitom volají chválu statečné ženě náčelníkově a slaví její čestnou smrt.

Zatím se nedaleko peče na ohni dobytče, aby se přespolní přátelé posilnili jídlem na zpáteční cestu.

(Poznámka: Roku 1908 dělníci při odkopávání země při stavbě tovární dráhy mezi Bubencí a Podbabou přišli na jámu, v níž bylo pět koster...)

LESNÍ LIDÉ

Býval to veliký les!

Táhl se od Vltavy přes Petřín a Bílou horu daleko na západní stranu, přes Hostouň někam ke Kladnu. Dodnes z něho zbyly ještě lesíky; u samotného kláštera Hvězdy, v Šárce, u Tuchoměřic i u Kladna a za Unhoště. Kdo v tomto lese zabloudil, nedostal se nikdy ven. černý les neměl nikde konce...

U nynější Liboce a Vokovic byly osady neolitické (mladší doby kamenné). Sídli tam početný rod Vlků. I v Šárce obývali.

Na stráni nad libockým rybníkem byla veselá společnost. Muži řezali z kostí a parohů jehlice nebo brousili sekery, ženy plácaly z hlíny hrnce a vyzdobovaly je čarami úponkovitě točenými. Při tom se rozléhal živý hovor, volání, pokřiky a smích.

U všech je pozorovat nízký obličej a vysoký, silně vynikající nos. Týl hlavy mají vypuklý. Vypadají jako opálení Cikáni; mají černé vlasy a tmavou pleť.

Uprostřed společnosti na kameni, který zdaleka přivlekl, sedí Prudký vlk. Bude z něho dělat mlýnek na drcení obilí; je třeba jen hořejší stranu tak otlouci a obrousit, aby vznikla vhodná třecí plocha. Rozkládá rukama a pokyvuje se na kameni. Všichni ho teď poslouchají.

„- a nejvíce jsme se nasmáli Chromákovi, když vypravoval, jak chytá ptáky. Kdyby byl tady, pověděl by vám, jak tamhle na skálách chytal vrány. Chromák nemůže běhat za zvěří, špatně chodí, ale onehdy chytil i sokola! Vezme si do ruky leklou rybu a lehne si nahoře na skále, kde slunce pěkně svítí. Tváří se, jako by spal, a čeká, až se nějaká vrána vrhne na vnadu, aby ji popadla. Zatím však vránu zčerstva popadne hladový Chromák sám a zakroučí jí hlavičku. Uloveného ptáka si hned upeče. Chromák nám vždycky ukazuje, jak leží na skále a jak vránu popadne - takhle! - až se při tom koulíme smíchy.“ - A Prudký vlk se rozesmál, až se opravdu skulil do trávy.

„A poslyšte, jak i malá lasička dostane vránu!“ začal Šedý vlk. „Nekruťte hlavami anepošklebujte se! Povídám, co jsem sám viděl.“

Ležím jednou u zadního pastvíska a tiše se dívám skrze křoví, neboť jsem číhal na vlka, který už zadával několik ovcí z naší ohrady a jehož jsem chtěl zaklít Velikým duchem našeho totemu, aby šetřil naše stáda. Byl to vlk tak chytrý, že pokaždé zavedl psy na jednu stranu stáda, aby pak na druhé straně mohl bez starosti loupit. Najednou vyběhla na pařez lasička. Olizovala si tlapky. Vtom však přiletěla vrána, a než se lasice nadála, byla v drápech, a již letěla do výše. Myslil jsem si: Chudáček lasička! Vrána nedoletěla vysoko. Smýkla sebou ve vzduchu a spadla na zem nedaleko mne. Skočil jsem k ní a ještě jsem uviděl, jak od ní utíká lasička. Vrána měla prokousnutý krk!“

„Kousnutí do krku je nejhorší,“ dotvrzoval Vlíčí pazour. „To klesne i nejsilnější zvíře. Když jsem byl ještě malý chlapec jako tamty děti, které si hrají dole u rybníka, viděl jsem na pastvě, jak se z lesa vyplížil medvěd. Místo abych křikl na pastýře, strachem jsem zalezl do trní. Medvěd přilezl ke stádu a vyskočil zezadu krávě na hřbet, popadl ji za rohy a kousal a kousal do šíje, až jí vaz přehryzal a kráva klesla. Poplachem ve stádě byli upozorněni psi a hlídači, že se něco děje, i přiběhli a medvěda zahnali. Ale medvěd přece jen vytrhl z krávy kus masa a utekl s ním.“

„To byl medvěd naučený na maso,“ pravil opět Prudký vlk, „takový slídí jen po zvěři, ale jinaksi medvěd přece dobytka ani nevšimne a žere své bukvíce, žaludy a jahody. Medvěd jahody rád, vid', Vlíče. Vypravuj nám zase ten kousek o svých dětech! Hrnci si doděláš potom.“

Vlíče položila nedodělaný hrnci a ochotně vypravovala:

„Zatoulali se mi jednou do lesa Bobeček a Rosná krůpěj. Bobeček je teď statečný Vlíčí trháč, Rosná krůpěj umřela, štípnuta hadem tam na těch skálách. Ale tenkrát byli oba malí; Bobeček viděl už třikrát a třikrát sni, Rosná krůpěj jen třikrát a jednou. A přišli až do Žbánu. Tam na stráni před skálou rostly jahody a děti je sbíraly. Když se mi dlouho nevracely, šla jsem je s tátou hledat. Pastýři mi pověřili, že je viděli jít podle potoka ke skálám. Pospíchali jsme ke Žbánu. A tu jsme opravdu děti našli, ale v jaké společnosti! Div jsme údivem nezdřevněli! Bobeček i Rosná krůpěj si hráli na stráni s velikým medvědem. Bobeček krmil huňáče jahodami ze svého košíčku a Rosná krůpěj seděla medvědovi na hřbetě a tahala ho za chlupy. Dobrák medvěd strpěl všechno, co s ním děti dělaly. Vykřikli jsme strachem a pospíchali jsme vyrvat děti z nebezpečné hry. Medvěd shodil holku, až se skutálela, poplašen utekl do skal a již ho nebylo vidět.“

„Ještě dobře, že jste na něho neházeli kamením. Rozzlobený medvěd by takhle neodešel. Kdyby se byl tlapou ohnal, byl by měl Bobeček rozbitou hlavu...“

„Pravda, medvěd neustoupí z bojiště nikdy dobrovolně, ale zůstane na něm buď živ, anebo mrtev,“ doložil ještě Šedý vlk a s chloubou chřestil šňůrou medvědích zubů, kterou měl zavěšenou na hrdle.

Najednou Prudký vlk vyskočil jakoby vosou štípnut a vykřikl:

„Hle, tam!“

Kňučivý vlk, Tučný vlk, Vlíčí pazour i ostatní muži a ženy nechali práce a udiveně pohlíželi k lesu. Šedý vlk zavolal:

„Někoho vedou!“

S křikem a smíchem se blížila tlupa mladíků. Chytili nedaleko v lese pod Hvězdou podivného človíčka a přiváděli ho. Byl to silný hoch, nadmíru mrštný, ale obličej je vyjeveného a divokého. Kroutil sebou a cenil zuby. Bylo vidět, že by rád mladíkům uprchl. Když došli ke společnosti Vlků nad libockým rybníkem, mladíci se chlubil mužům i ženám svou kořistí. Všichni se divili cizímu zajatci.

Potom mladíci hochu svázali a svolali všechny ostatní rod na podívanou. Přišel sachem, náčelník rodu Vlků, a ptal se hochu: „Jaký je tvůj totem? - Bobr? -- Volavka?“

Ale hoch se jen zlostně šklebil a neřikal nic; nejspíš ani tomu nerozuměl. Nikdo z mužů nevěděl, z kterého rodu by zajatec byl.

„A co s ním, upálíme to štěně!“ vykřikl Kňučivý vlk.

„Tak, tak, hejsa, tak, tak!“ radostně volali Vlíci a hned snášeli hranici klestí a sbírali suchou trávu na podpal. Mladí Vlíci vyskakovali nedočkavostí a tleskali rukama, že budou pálit cizího hochu.

Několik mužů současně rozdělávalo oheň.

Tučný vlk vzal suchý prut, přirezal jej v tupý hrot a vrtěl jím jako měchačkou mezi rukama s takovou rychlostí a tlakem, že vyvrtal díru do podloženého kousku dřeva. Kdykoli mu při vrtění došly ruce dolů, přendal je znova nahoru.

Kňučivý vlk šoupal prutem po dřevě, až vznikla rýha.

Vlíčí pazour zase vzal pružnou, asi půl metru dlouhou hůlku, opřel ji jedním koncem o prsa a druhým o kousek vyschlého dřeva. Pak rukou rychle točil prohnutou hůlku.

Zatím děti přinesly ještě smolné třísky jedlové.

Ve chvíli byl oheň rozdělán. Tučnému vlkovi zadoutnal zuhelnatělý prach v jamce. Vlíče honem přidržela suché

třísky a hned se objevily plaménky. Kňučivý vlk také již roznítil oheň. Vlíčí pazour nechtěl být zahanben a pospíchal tolik, že zlámal vrtidlo.

A již zaplála hranice.

Pojednou se zajatý hoch vymrštil vzhůru a skokem lovícího rysa vyletěl z kruhu obklopujících jej mladíků. Ti se udiveně dívali za ním, když se několika skoky dostal na kraj stráně a řítil se dolů. Na jedné noze mu ještě zůstal ovázaný řemen.

Překvapení Vlci se ženou s pokřikem na stráň za uprchlíkem.

Zajatec sletěl pod strání do rybníka a brodí se již na druhou stranu.

Hola! To bylo něco pro vlčí mládež! Hned měl každý v ruce kámen a již začala palba. Ubohý uprchlík se ani neuhýbal ránám, jen pospíchal vodou k nedalekému vysokému rákosí. Ale Vlci brzo poznali jeho úmysl a palba se zdvojnásobila. Kdekdo házel po hochovi, takže byl jako v pasti.

Najednou zmizel hoch pod hladinou. Chvilku se dělaly kruhy, pak se voda uklidnila. Ještě několik kamenů žbluňko do vody a rány přestaly. Bylo po kratochvíli. Šedý vlk pravil:

„Už se utopil!“

Vlci se scházeli dohromady a začali se vzrušenými posunky rokovat o příhodě.

Vtom zašelestilo něco v rákosí. Co to? Snad uprchlík doplul pod vodou do rákosí a nyní leze ven? Rychle tam!

Ale nežli Vlci doběhli k rákosí, vyrazil odtamtud uprchlík, vyšvihl se na břeh a porazil mladíka, který stál a překvapením se nemohl ani bránit.

„Ha -ha! Za ním!“

Ale vše marno! Zajatý hoch již zaběhl do křoviny, několikrát se letmo ještě ukázal a zmizel...

Znavení Vlci se vrátili na výslunnou stráň nad rybníkem a lehli si do trávy. Styděli se, že cizí hoch utekl přímo ze středu vlčího rodu. Až se to dovědí Bobří a Medvědi, to bude posměšků!

Dnes se již nemluvilo o ničem jiném než o uprchlém hochovi.

Dívka přinesla sachemovi misku s medovou kaší z rozdrceného zrní. Sachem si nabral rukou kaše, ochutnal ji, spokojeně se olízal a začal vypravovat.

„Podívejte se,“ a ukázal obloukem od Černého kopce přes Špičaté skály, Divokou Šárku a Malý vrch, „daleko jsou tyto temné lesy. Ještě nikdo je nepřešel.

Když jsem byl mladý, šel jsem jednou po medvědí stopě do vysokého kopce, tam za Žbánem. Už jsem byl unaven.

Prohlížím, kde je přišlápnutá travina, kde zlomená větvička, abych neztratil stopu, a čekám, brzo-li už dojde k pelechu.

Rád bych byl měl medvědí kožešinu, abych si mohl koupit ženu. Ale cesta trvala tak dlouho, že jsem už skoro nemohl dále. Jak se dostanu zpátky, na to jsem ani nevzpomněl.

Najednou slyším nedaleko vlčí zavytí. Hned jsem nahlas zavolaal: 'Veliký vlku, stůj při mně!' Vylezl jsem ještě na malý, ale příkrý vršíček a tu jsem uviděl vlka, jak obchází ležícího člověka. Když jsem k němu přistoupil, vlk utekl. Podíval jsem se na člověka. Byl to slabý stařec z cizího kmene. Ležel na mechu, hlavu opřenou o strom. Nemohl se ani hýbat, jen chvílemi ruku natáhl. Přistoupil jsem blíž a stařec se na mne podíval, jako by mě znal. Pozvedl ruku a ukázal vedle. Měl tam hrneček s vodou. Pochopil jsem, že chce pít, ale že nemá sílu podat si nádobku. Dal jsem mu napít. Oddechl si zhluboka.

Ptal jsem se ho, jak se tam dostal, co se mu stalo a jaký je jeho totem. Něco zachroptěl a rukou mi naznačil, abych šel pryč. Bylo mi to divné, i ptal jsem se ho ještě jednou. Ale stařec zaskočel a podíval se na mne tak, že jsem porozuměl, že už ode mne nic nežádá. Kynul rukou a já jsem odcházel. Ještě jednou jsem se ohlédl. Stařec měl oči zavřené; orlí nos a vystouplá brada čněly do výše. Již ani nedýchal.

Kolem bylo několik omšelých skalisek. Prolezl jsem jimi a sestupoval jsem dolů. Bylo mi tak divně, že jsem již na další lov ani nepomyslel. Hledal jsem cestu k domovu. Vtom slyším opět vlčí vytí, ale silnější, několikeronásobné. Přemohl jsem únavu a rychle jsem se vrátil na kopeček k starci. Vystoupil jsem na skalisko. A co vidím? Čtyři vlci trhají mrtvého starce.

Ani vám dnes nepovím, jak jsem se tenkrát dostal domů. Jen to vím, že když jsem nemohl dál a byla noc, že jsem až do rána seděl na stromě. A vidíte, ten stařec byl z téhož kmene jako hoch, kterého jsme dnes chytli. Dobře jsem si všiml jeho dlouhé, úzké hlavy, jeho čela, nosu, brady i zubů.“

Kolem vypravujícího sachema sesedl se kruh posluchačů. Všecky zajímal sachemův příběh.

„Poslyšte!“ počal opět mluvit Šedý vlk, nejstarší muž z rodu Vlků, pamětník dávných příběhů.

„V tamtěch lesích se skrývají lesní lidé. Jsou tu odpradávná, dříve než my. Vím to z vypravování starců, které jsem poslouchal jako klouče,“ poznamenal a hladil si dlouhou bílou bradu. Zakýval hlavou, pozvedl ruku se vztyčeným prstem a pak vykládal:

„Bojí se nás a zlobí se na nás, že jsme jim vzali jejich nejlepší země. Ale jinak jsou hodní, vděční a trpěliví. Ted'je jich už málo, ale pamatuji se, že někdy v zimě jsme slyšeli z lesa žalostné volání. To jsme již věděli, že lesní lidé mají hlad. I dávali jsme na pařezy jídlo, chléb a maso. Lesní lidé byli schováni, a když jsme odešli, vzali si pokrm. Za to nám nikdy nekradli děti, které se zatoulaly. Ale kde lesní lidé prosili nadarmo, kde jim nedali pokrm, a ještě je honili se psy, tam byli lesní lidé zlí a děti brali. Chytají také mladé dívky a berou si je za ženy; uteče-li jim někdy některá, roztrhají její dítě.“

Starý vypravěč se rozkašlal; místo něho začal znova vykládat náčelník:

„Lesní lidé nosí tlusté, sukovité hole, chodí hupkem; jejich ženy si stále prozpěvují. Tito lidé spí v křoví nebo v dírách a v jeskyních. V lese honí zvěř a hrozně houkají. Nemají oděv, jen v zimě se zabalují do koží.“

„Tak, tak - i já jsem slyšával vypravovat, jak lesní lidé chodí lesem,“ dodával Šedý vlk. „Jsounazí, jenom šňůrku mají kolem beder. Kožené šňůrky si dávají navzájem ženich a nevěsta. Tímto dárkem opásává jeden druhého, a už jsou svoji. Mluví podivnou řečí, nikdo jim nerozumí.“

„A co jedí?“ troufale vykřikl jeden z chlapců.

„Jedí všechno. Oheň znají, ale rostliny, kořinky a plané ovoce jídají obyčejně za syrova. Jedíkance, veverky, netopýry, ptáky, ryby - buď čerstvé, nebo uzené, sušené, opékané a v medu zadělané. Nesolí ničím.“

Mladí Vlci se tlačili blízko k vypravujícímu starci a vyvalovali oči.

Sachem jim strpěl, že se přemístili až mezi dospělé. Neodehnal je do příslušné vzdálenosti, jak žádala úcta k starším. Jen po nich přísně šlehl očima, když někteří prolézali až k samému Šedému vlkovi a seděli před ním, jako by mu slova od úst lapali.

Když jeden z hochů otevřel ústa a zapomněl je zavřít, rozehnal se náčelník rukou, aby nezpůsobu pokáral pohlavkem.

Ale hbitý klučina okamžitě zaryl nosem do trávy a sachemova paže švihla naprázdno.

„Já - já jsem zívá!“ omlouval se pak hoch a krčil se na kolenou.

„Když zíváš, máš si zakrýt ústa rukou!“ poučoval náčelník provinilce již bez velkého hněvu. „Imali caparti vědí, co mají udělat, aby jim zlý duch do huby nevskočil, a ty, který se už hlásíš na lov s muži, se slušně chovat neumíš...“

Sachem hochu zlehka kopl a ten se hned v trávě překulil. Hoch udělal pozpátku kotrmelce jeden za druhým dolů po mírném svahu, až ho zachytily opodál sedící ženy.

Všichni se smáli tomuto výjevu.

Z kruhu poslouchajících žen vystoupila hezká dívka Okatá vlčice, pokývla hlavou před sachemem a zahovořila, jako když zvoní:

„Můj otec, Řvavý medvěd, o němž říkáte, že v něm přibyl do našeho rodu nejstatečnější lovec, vypravoval, jak šel jednou s hrnkem pro med lesních včel tamhle někam podél potoka. Potkal lesního muže a ten na něm chtěl hrníček a dával za krásnou kožešinu, kterou měl přehozenou přes rameno. Říkal přitom: 'Eka, eka, eka.' Otec přivolil a dával mu hrnec. Ale lesní muž ukazoval na hrnec a řekl: 'Eka!' A chtěl pořád: 'Eka, eka, eka', až otec porozuměl, že 'eka' znamená jeden hrnec a 'eka, eka, eka' tři hrnce. Došel domů, vzal ještě dva hrníčky a přinesl zpátky krásnou bobří kožešinu.“

Ponenáhlu se všichni rozhovořili. Každý vzpomněl na něco, co slyšel o tajemných obyvatelích lesů.

Když lesní muž umírá, odnesou ho ostatní daleko na odlehlé místo, kam lidská noha nikdy ani nezabloudí, do roklin, do lesů, na nepřístupné vrchy napospas dravé zvěři.

Proč to dělají? Proč nestrojí pohřeb jako my?

Lesní lidé se bojí duchů. Jejich duchové jsou zlomyslní a ubližují. Proto lesní lidé opustí zemřelého a odstěhují se jinam, aby jim duch nemohl škodit. Když se jim někde líbí a neradi by se stěhovali, pomohou si tím, že neduživce a starce blízké smrti včas odnášejí na vzdálená místa. I svého náčelníka, když je zesláblý, zanechají tak v lese.

Také se vypravuje, že jedí mrtvé.

Pravda! Děti snědí mrtvolu svých rodičů. Uctívají mrtvého tím, že jej snědí. Mají ošklivost před tím, aby mrtvé tělo žrali červi.

A své děti mají prý lesní lidé velice rádi...

„Divíte se, že opouštějí v lese staré lidi, aby je zvěř roztrhala,“ znovu otevřel ústa vážný Šedý vlk, „ale já bych vám mohl povědět, že se tak dalo i u nás, arci dávno, tuze dávno.“

„Vypravuj, Šedý vlku, půjč svůj jazyk starým zvěřákům!“ žadonili posluchači a sesedli se blíž k starému Vlku.

„Tak poslouvejte!“ Šedý vlk sklonil bílou hlavu a chvíli dupal. Před jeho zavřenými očima sekouzlil utěšený obraz jeho šťastného mládí, kdy jako chlapec poslouchával u táborového ohně vyprávění zkušených mužů o podivuhodných loveckých příhodách a dávných příbězích zaslých předků...

Pozvednuv hlavu, Šedý vlk začal:

„Nežli se náš slavný a silný rod usadil v této krásné zemi, přebýval kdesi na východě. Měl velkástáda a mnoho statečných mužů bránilo rodové území proti nájezdům loupeživých sousedů. Veliký duch byl dobrým otcem našeho rodu a milostivě nám dopřál všeho zdaru. Ale stalo se, že se tvář Velikého ducha zachmuřila a jeho hněv těžce dopadl na náš rod. Nevím už, čím jsme tenkrát zavinili boží hněv. Suchem vyprahla pastvíska, palčivé slunce sežehlo trávu. Obilíčko zaschlo a klásky byly hluché, bez zrneček; z našich záhonů se při větru prášilo. Mor a nemoci zhubily naše stáda a náš žitný dobytek padal...“

Při poradním ohni promluvil tehdejší sachem: 'Vlci, Veliký duch na nás zanevřel, odňal nám všechno živobytí, a i my teď všichni pohyneme.'

'Zemřeme hladem jako naše krávy a ovce,' žalostně volal vlčí rod.

'Kdo ví, jak usmířit hněv Velikého ducha?' otázal se náčelník. Všichni Vlci seděli tiše na poradním místě. Nikdo neodpovídal.

'Kdo ví, jak usmířit hněv Velikého ducha?' otázal se náčelník podruhé.

A bylo ticho ještě větší nežli prve.

I otázal se náčelník potřetí a muži v přední řadě se začali ohlížet.

S nimi se ohlíželi i jiní a jiní, až všechen shromážděný rod pohlížel na mladého, statečného muže, který stál na kraji zástupu opřen o strom a choval mladého pejska. Hladil ho po hřbetě a čechral ho za ušima, jako by ani neposlouchal, o čem se mluví.

Mladý Stopař, vážený lovec, proslavený v mnoha lýtých půtkách s divokou zvěří i v boji s nepřáteli, položil šteně na zdupaný pažit a volným krokem prošel uličkou mezi sedícími muži až k poradnímu ohni. Pohleděl všem přítomným do očí a řekl hlasitě:

'Vlci, já vím, kterak odvrátit hněv Velikého ducha!'

Celým zástupem se rozlehlo zvědavé oddechnutí. Všem se ulevilo. Všecky uši lapaly slova bystrého Stopaře.

'V našem rodě vždycky na jaře umírali staří lidé. Naši otcové vyváděli zesláblé dědy i báby na vysoký kopec. Veliký duch je přijal a dal pak rodu zdar na dobytku a hojnou úrodu na polích. My tak nečiníme a staří vyškrabují naše mísy,

že nezbývá ani suchý škráloup pro děti. Veliký duch nás trestá, že nedbáme starého obyčeje.'

Souhlasné hučení zástupu schvalovalo Stopařův výklad.

Pravda, dávno už nebyli přestárlí vyvedeni do lesa, aby tam zemřeli. Ujídají mladým a Veliký duch se hněvá.

'Máš pravdu, Stopaři,' prohlásil náčelník, 'je třeba, aby staří zemřeli.'

Rod hlasitými výkřiky schválil náčelníkovo rozhodnutí.

I hledali všichni v zástupu, kdo by měl zemřít. Mezi přítomnými nenašli slabé starce ani stařeny. Jsou tu samí statní muži, pracovitě ženy a bujná mládež... Koho tedy vyvést do lesa? Posléze si vzpomněli, že v některých chatách leží staří, kteří nepřišli do rodové hromady! Ti zemřou!

Prohlíželi tedy všechny chýše a opravdu našli dva stařečky a jednu stařenu.

A ta žena byla - Stopařova matka!

Stopař nesměl ukázat pohnutí a -- jak neúprosný mrav žádal - musel se dívat s ledovým klidem, jak shluklý dav vyvlekl jeho starou matku z chýše a táhl ji k poradnímu ohni. Mladý lovec zachoval před očima všech kamennou nehybnost. Jen prudké dýchání nemohl potlačit, ačkoli se o to snažil a div se neudusil.

Stopař miloval matku horoucně. Když prve mluvil o tom, že staří mají zemřít, ani si na svou matku nevzpomněl - vždyť není přece tak příliš stará a na smrt má jistě ještě dost času. Ted' předstoupil k poradnímu ohni a zajímavým hlasem vykládal, že matka jen z únavy po práci nepřišla na rodovou hromadu a že je dosud zdravá a silná, že její zadarmo.

Avšak dav nedbal na jeho řeči; byl spokojen, že našel oběti, které usmíří rozhněvaného ducha.

U ohně před náčelníkem stáli dva vybraní starci a Stopařova matka. Ta nemohla ani pochopit, co se děje, a ze všeho se jí točila hlava, že se sotva držela na nohou. Tesklivým zrakem pohlížela na svého syna, který skládal před náčelníka své zbraně, ozdoby a lovecké trofeje. Vše to nabízel Stopař rodu za propuštění staré matky.

Náčelník na Stopařovy poklady ani nepohlédl a mladému lovcovi úsečně připomenul:

'Nech si své věci, rod si také vezme, co jeho jest!'

A zabušil kamennou sekerou na totemový sloup.

Zástup ztichl.

'Veliký duch sám po starém zvyku rozsoudí, kdo z těchto tří zemře,' pravil náčelník vážně a dodal:

'Doved'teje tam k buku!'

Ochotný zástup dovedl dva starce a stařenu k určenému stromu.

Náčelník pak poručil jednomu starci:

'Nu, ukaž se a vylez na ten strom!'

Stařec se chopil kmene a stiskl jej koleno. Uf, těžko, přetěžko se vylézá! Hledá a hmatá rukou nad hlavou a -- ej, zachytí pahýl větve, nic větší nežli pěst. Namáhá se, namáhá a tělem usilovně kroutí - nu, vytáhl se vsutku o dlaň výše. A nutí se ještě dále -- již dosáhl i na silnou větev. Opět kousek popolezl, načež udýchaně odpočíval. Po chvíli se mu podařilo opřít koleno o pahýl a potom se již snadněji dostal až do samé koruny silného buku.

Zástup mu hlasitě volal pochvalu.

Náčelník pobídl druhého starce: 'Vylez za ním!'

I tomu se to po zoufalých nesnázích konečně podařilo.

Nakonec měla vylézt na strom i stará matka Stopařova, aby dokázala svou sílu. Ale třesoucí se chuděra nevylezla ani k nejspodnějšímu pahýlu buku. Sotva se ho rukou dotkla, ulomil se. Stařena spadla a nemohla už ani vstát.

Zástup zabouřil: 'Stará Vlčice zemře!'

Náčelník potvrdil soud rodu: 'Tak se stane!'

Zdrcený Stopař věděl, že není záchrany. Jeho matka musí jít na smrt jako smírná oběť rozhněvanému bohu.

Přemohl svou bolest a prohlásil, že svou matku sám odnese na kopec do lesa. Vložil do košíčku dvě černé placky, kousek okoralého syra, plástek medu a džbánek čisté vody. Jakmile se zapadající slunce skrylo za obzor, rozloučila se Stopařova matka se všemi přáteli a syn ji vzal na záda. Košíček s jídlem jí dal do ruky.

Celý rod se díval, jak Stopař nese svou matku do lesa. Zmizel v bučině, aniž se ohlédl.

Jeho cesta byla těžká, namáhavá. Noční stíny brzo zaplnily hustý prales. Již nebylo vidět na pěšinku, ba ztratily se mu i nepatrné stezky vyšlapané zvěří. V temnotě opatrně šmátral kupředu, aby nespádl do výmolu nebo nenarazil na skalku. Byl tak sklíčen, že ani nemluvil a ani se o správnou cestu nestaral. Věděl jen, že musí stoupat pořád vzhůru a vzhůru.

Když se zastavil, aby nabral dechu, matka mu utírala zpoceně čelo a hladila ho po vlasech.

Výšel měsíc a jeho paprsky tu a tam pronikly mezi stromy a osvětlovaly nezarostlé světliny. Ale v houštinách byla tím větší tma.

Stará matka myslila na svého statečného syna a napadlo jí, že nazpět bude mít asi zlou cestu lesním bludištěm. I ulamovala větvičky stromů a keřů, které jí šlehaly do obličeje, a vázala je v malé otýpky. Házela pak otýpky na zem, aby jimi vyznačila synovi zpáteční cestu.

Po vysilujících útrapách donesl Stopař konečně svou matku na vrchol kopce v lese. Připravil jí z větví, trávy a mechu dost pohodlné lůžko a pod hlavu jí natrhal vonné mateřídoušky. Položil košíček s jídlem vedle lůžka a sklonil se nad matkou, aby se s ní rozloučil.

Byla to těžká chvíle i pro otužilého lovce. Rty staré matky se chvěly žalem, ale nevydávaly ani hlásku nářku. Matky dovedou být v takových chvílích hrdinkami.

Stará Vlčice se pozvedla a požehnala synovi. Poručila ho ochraně dobrých duchů a třesoucím se hlasem mu poděkovala za jeho lásku. Potom řekla:

'Jdi jen domů, milý synu, dokud ještě svítí měsíc. A dávej pozor na skály v cestě, aby ti neuklouzla noha. Nezabloudíš, protože jsem ti házela na cestu otýpky větví. Nedělej si o mne již žádné starosti. Mé místo v chatě zaujme mladá žena, vid', Stopaři? Buď šťasten!'

Stopař stiskl matčiny vrásčité ruce, a jak měsíc zaskvítil, povšiml si, že jsou celé zkrvácené a rozškrábané trním, které matka celou cestu lámala. Lítostí se dal do usedavého pláče.

Náhle se vzbudil a řekl:

'Matko, nenechám tě zde! Vrátime se domů, a je-li nám to souzeno, zemřeme společně!'

Vzal podruhé starou matku opatrně na záda a nesl ji nazpět dolů. Jak lehouchké se mu zdálo břemeno nyní!

Ještě před úsvitem byli doma.

Stopař ukryl matku v zásobní jámě, kterou si kdysi vyhrabal vedle své chýše. Sklípek byl skoro ze všech stran obrostlý keří a byl příkryt stříškou z větví, na nichž byly rozprostřeny kůže. Ze strachu před prozračením mluvili spolu jenom v noci. Tehdy matka i ze skrýše vystoupila, aby se nadýchala čerstvého vzduchu.

To trvalo několik dní a rod myslil, že Stopařova matka je už mrtva.

Znenadání se na náš zbídačený rod přihnali ve velikém počtu nepřátelé. Pobili naše strážce a zmocnili se všeho rodového majetku, všeho zbývajících dobytka, zásob i kožešin.

Sachem našeho rodu bil před nepřátelským náčelníkem hlavou do země a prosil o milost. Avšak loupežník ho hrdě odbyl. Uhodil svou kamennou sekerou do uhasínajícího ohniště, až se zvedl oblak popelavého prachu, a volal:

'Jako nikdo nedokáže uplést provaz z tohoto popela, tak také zůstanete již navždy v mé moci!'

Zničený rod bědoval a nářek žen a dětí přehlušoval chlubitivé křiky a zpěvy rozjařených lupičů.

Stopař vstoupil do skrýše k své matce a pověděl jí, jaké hrozné neštěstí stihlo Vlky. Snad je to trest Velikého ducha za to, že Stopař zachoval starou matku naživu.

Stařena se zamyslela nad zlou novinou a řekla synovi, aby jí podal srnčí kůži, která visí na kůlu vedle sklípku. Syn jí podal kůži, kterou měl napjatou na stočené větvi, aby vyschla. Matka upletla ze slámy povřísko, ukroucené jako provaz. Když s tím byla hotova, položila povřísko na kůži a vybídla Stopaře, aby přinesl z chýše žhavý oharek.

Syn tak učinil a stařena zapálila povřísko. Sláma se vznítila plamenem a rychle shořela. A hle! Na rozepjaté kůži leží provaz z běloučkého popela. Každé vlákno je na něm velmi zřetelně vidět.

'Přikryj to košíkem a nes opatrně i s tou kůží nepřátelskému náčelníkovi!' poručila stará matka.

Stopař položil před pyšného loupežníka srnčí kůži a na ní košík.

'Co to má být?' tázal se nepřátelský vůdce a udiveně pohlížel na sachema vlčího rodu a na všechny okolostojící muže.

'Tu hleď!' pravil Stopař a odkryl košík. 'Zde vidíš provaz z popela! Dokázali jsme nemožné!'

Na srnčí kůži se zaběhl krásný, lehouchký provaz ze spáleného popela.

Vůdce se díval pln překvapení a pak se hlučně rozesmál:

'Vy jste, Vlci, náramní chytráci! Vyžráli jste na mne -ale byl to tvůj nápad?'

S tou otázkou se obrátil vůdce na klečícího Stopaře a přísně se tvářil.

Stopař se zalekl a zakroutil hlavou. Přiznal, že nápad nebyl z jeho hlavy.

'Kdo tedy na to přišel? Hned mi ho přiveďte, nebo zle s vámi! Chci ho vidět!' zahřměl loupežník, až se všichni strachem zatřásl.

Sachem vlčího rodu pohlížel na Stopaře a očima ho nutil, aby vyznal pravdu a rod zachránil.

Stopař vstal, pooděšel k své chýši a přivedl za ruku svou starou matku.

Výkřiky úžasu zahlučely zástupem. Vlčice je živa!

Stařena vyznala přede všemi, že ona zhotovila provaz z popela.

Nepřátelský vůdce potřásl hlavou a optal se ještě:

'Proč jste se všichni tak podívovali, když sem tato stařena přišla?'

Tu začal Stopař vypravovat celý příběh, jak musil vynést svou starou matku na horu, aby zemřela jako oběť za svůj rod, a jak ji tajně doma ukryl.

Všichni poslouchali dlouhé vyprávění s velikou účastí a nepřátelský vůdce ani oka ze Stopaře nespustil.

Když skončil, loupežník stál ještě chvíli nepohnutě v zamyšlení. Pak řekl, obrátiv se ke stařeně:

'Jsi stará za dva a moudrá za čtyři! Máš dobrého syna a ty' -- pravil k Stopařovi -- 'máš dobrou matku... I já jsem takovou měl. Važ si jí a chovej ji v uctivosti!...'

Pak se otočil k sachemovi vlčího rodu a hlasitě provolal:

'Své slovo nezruším - jste svobodni!'

A zatroubiv na roh, poručil svému lidu, aby všeho nechal a táhl dále. Tak byli Vlci vysvobozeni. Jásali a radovali se. Objímali Stopaře i jeho starou matku.

Kvečeru se rozpršelo a po dlouhém suchu vydatná vláha oživila vyprahlou zemi.

Veliký duch je usmířen.

Opět nastaly lepší doby a Vlkům bylo dobře. Stopařova matka žila ještě dlouho. Dočkala se vnuků a vnuček a byla všemi v rodě ctěna a vážena.

Od té doby v našem rodě už nenechávali staré lidi umírat v lese a nedávali je dravé zvěři napospas - to dosud dělají jen ti lesní lidé...'

Šedý vlk umkl a zadíval se do dálky.

Za ním již dlouhou chvíli stála dívka se džbánkem mléka. Ted' podala objemný džbán unavenému vyprávěči. Šedý vlk rád přijal mléko a zdlouha se napil. Otřel si vousy a podal nádobu blízko sedícím posluchačům. I ti se rádi napili, a tak džbán koloval od úst k ústům. Když jej dívka vrátila prázdný, řekla, že přinese ještě, a odběhla.

Šedý vlk si lehl na svěží trávník a hlavu položil na nohu muže vedle sedícího.

„A pročpak náš rod přišel sem, do země lesních lidí?“ najednou se optala Okatá vlčice.

Oči všeho lidu se obrátily na sachema.

Sachem pokynul rukou, aby bylo ticho, a vážně vypravoval zvědavě naslouchajícím množství, jak rodové podání

hlásalo:

„Veliký duch nás přivedl do tohoto kraje. A stalo se to tak: Na počátku byl strom a z tohostromu vyšli za nočního temna vlk, medvěd, bobr a jelen.

To jsou praotcové našich rodů. Jednou seděl sachem našeho rodu pod oním posvátným stromem a snil. Náhle uslyšel švitořit na větvi malého ptáčka, volajícího: 'Tihuj! Stěhuj! Tihuj!' Sachem zvěstoval, co slyšel, všemu lidu i spřáteleným rodům Medvědů, Bobrů a Jelenů, potom se všichni zvedli a stěhovali se do nové země. Šli za svým stínem; slunce jim ukazovalo cestu. A přišli až sem.“

Vlci zbožně poslouchali.

Vrchol slunce se naposled zatřpytil a jako by jiskrami zapaloval les u Divoké Šárky, nežli zcela zapadl.

Sachem zvolna krácel ze stráně k svému obydlí.

Nad rybníkem znovu zapláhl oheň.

SOKOLÍ OKO

Uplynulo zase sto let, snad několik set let -- kdo může říci.

Na Libušáku v Libni odpočívají ženy po namáhavé polní práci.

Plačtivá sokolice nadrobila kousek chleba a rozhodila jej. Po chvíli přiletěli dva skalní holubi, sezobali několik drobtů a plaše ulétli.

„Nemusilo být nepřátelství, pravda, ale proč tehdy Červený medvěd nesložil smírné dary?“ rozhorleně vypravovala Hrdá sokolice. „Nikdy se nestalo, aby náš rod Sokolů nechal pohanu beztrestu. Kam přijde Sokol, všude je vážen a nikdo se mu neopovázá ublížit. A proč? Protože každý ví, že kdyby se Sokolovi stala urážka nejmenší, všechen sokolí rod se krvavě pomstí za svého nejmenšího člena. Naši bratři bezpečně chodí po lesích, na Ládví i tam za ty kopce. A když cizí lovci najdou pod stromem spícího Sokola, neublíží mu, ani luk mu nevezmou, ani sekeru z pásu nevytáhnou, neboť Veliký duch všude provází naše muže a strach před pomstou všeho sokolího rodu padne na cizí lovce, takže odejdou jako lišky od nalíčeného oka. Rod, na jehož území by se našla mrtvola Sokolika, je stížen pomstou rodovou. Krevní msta právě dodává síly a odvahy našim mužům, i když se sami v lesích za zvěří honí. Vědí, že v každém z nich loví, bojuje, vítězí i urážku a smrt cítí všechen rod. Sokol se nikdy nebojí, protože rod se nebojí!“

Plačtivá sokolice se napila mléka z černého hrnce a obrátila se k Hrdé sokolici:

„Já bych dětem palicí hlavy rozbila, kdybych věděla, že snesou rodovou pohanu! Máme ještě dostatečných mužů, kteří dovedou ztrestat Červeného medvěda i celý medvědí rod. Až měsíc znova svou tvář zemi ukáže, vyjdou naši muži a přivedou červeného medvěda. Pak vystrojíme veselé hody.“

„Ano, Červený medvěd se dostane do ohně!“ potvrzovaly všechny ženy.

„Však i náš rod žije v nepřátelství s Medvědy,“ připojila Prchavá sluka, kterou si za jelena apť bobřích kožichů koupil Výskavý sokol, „neboť Medvědi oloupili jednoho z kupců, s kterými nášrod uzavřel krevní přátelství a kteří sídlí na našem hradišti. Sluka chrání kupce; kdo kupcům ublížil, Slukám ublížil.“

„I Volavky smluvily přátelství s kupci na našem hradišti,“ dodává Štíhlá volavka z osady podBohdalcem, ležící na východ od Vyšehradu. „Byla jsem tam při slavnosti přátelství, ještě než jsem přišla do vašeho sokolího rodu. Viděla jsem, jak si Veliký kupec z hradiště rozřízal ruku a nakapal krev do misky s vodou a jak do téže misky i náš volavčí sachem krve nakapal. Pak oba vypili společnou krev přátelství. Ale špatnými bratry se ukázali kupci z našeho hradiště. Berou obilí z našich sýpek, odvádějí dobytek, kdykoli potřebují, a volavčí žena ani dívka není před nimi jista. Věru, zrádci jsou! A když jednou je naši muži, statečné Volavky, provázeli na cestě daleké a nebezpečné, když se zbožím šli, hle! co udělali psi: při nepřátelském útoku všichni utekli a naše Volavky nechali ubít! Zrádci jsou. Ale už hněv roste a uvidíte, že se Volavka rozčepýří, roztáhne křídla a ostrým zobákem do jejich hradiště vrazí. Volavka je statečný rod a faleš trestá!“

„Ale ani zde nejsi mezi bázlivci, Štíhlá volavko, jež vlasy tukem napouštíš! Sokol je přecenejsilnější rod u Veliké řeky.“

„Neupírám, ale Volavka je bystře k ráně hotova a rázem po nepříteli skočí; Sokol však spí, když Červený medvěd jej urazil drzým lovením zvěře u posvátného stromu. Sokol čeká, až měsíc znova zemi ukáže celou svou tvář, Sokol se krčí jako jezevec v doupěti a jako bobr zalézá pod vodu, místo aby vyletěl a volal: 'Kde je nepřítel, kde je červený medvěd, ať ho zabijí!' Sokol se bojí Medvěda...“

„Cos to řekla, podškubaná Volavko?! Sokol že se bojí? Kdy se koho bál? Sachemovi tě odevzdáme, aby potrestal takovou opovážlivost!“

Uražené Sokolice na znamení pohany strhly Štíhlé volavce tkanou suknici, kterou byla oděna, a posmívající se poskakovaly okolo nahé Volavky.

Od Korábu se ozval křik a štěkot. Dolů k Libušáku pádí splašený býček. Ženy na Libušáku se rozutekly do křovin.

Štíhlá volavka vstala. Zuřící býček se hnál přímo k ní.

„Uteč, uteč!“ volali na Volavku muži, kteří pronásledovali uprchlé dobytce.

Štíhlá Volavka držela v jedné ruce kámen a v druhé jelení paroh, kterým prve zrývala půdu. Býček ji chtěl nabrat na rohy, ale statečná žena ho uhodila kamenem a pak ho parohem bodla do krku, až býček odskočil, a již byla připravena k nové ráně. Ale už tu byli psi a se štěkotem vyskakovali na býčka a již tu byli také muži - první Sokolí oko - a chytil býčka za hlavu do oka dlouhého řemenu. Muži stáli okolo s obušky - a hrozili zdivočelému zvířeti. Ale býček se ještě nedal. Rozběhl se znova.

Muži drželi řemen, ale navázaný řemen v uzlu povolil a býček svobodně uháněl k Rokytce.

A znovu nastala honba. Pak se někteří muži už vraceli. Jen Sokolí oko neumdlévalo a se svými psy byl neustále býčkovi v patách.

Ukryté ženy na Libušáku vyběhly z křovin a opět vesele a přívětivě volaly na Štíhlou volavku. Zalíbila se jim její statečnost. Znovu ji oděly a zahrnovaly chválou. Hrdá sokolice jí dala ze svého náhrdelníku provrtanou mušli a Plačtivá sokolice tuto skořápku navlekla na ukroucený provázek, přidala k tomu ze svého šperku dvě okrouhlé kostěné destičky s vyrytými hvězdicovitými čarami a všechno zavěsila Volavce na hrdlo.

Ženy se daly opět do práce. Plačtivá sokolice vyrývala přioštrnou holí dolíčky pro semena. Prchavá sluka vkládala do každé jamky po zrnku. To byla lehká práce, neboť muži již dříve půdu připravili. Na zimu tu vykáceli stromy a vyklučili křoviny; všechno dříví potom zapálili, aby popelem zúrodnili půdu. Na jaře pak orali. Pluhem jim byla větev se silným výhonkem, který ostře přisekali, takže se pluh podobal naší jedničce: 1.

Kratším ostrým koncem táhli brázdu v zemi. Když bylo pole zoráno, všechnu další práci vykonávaly už ženy samy.

Zejména ještě jeleními parohy nakypřovaly a drobily půdu.

Polí bylo na Libušáku několik, ale všechna byla neveliká; spíše to byly záhony než pole. Na jednom byla zaseta pšenice, na jiném dvojřadý ječmen - Medvědi už seli také šesti-řadový ječmen -- ale nejvíce bylo zaseto prosa. Proso byla plodina nejoblíbenější. Krajní záhony byly osety nízkým, hrubým lnem.

Sklizené obilí vyšlapal dobytek, neboť cepy tehdy ještě neznali. Zrní náleželo společně všem, kteří pracovali na poli, a ukládali je přes zimu do jam v zemi. Dříve než nasypali zrní do jámy, ohněm ji vypálili, aby stěny ztvrdly. Zrní pak přikryli slámou a navrch naházeli hlínu. Cizí ruka se toho nedotkne. Jen v největší nouzi si každý může zásobárnu otevřít a vzít z ní tolik obilí, kolik právě potřebuje.

V lese, tam kde se nyní rozkládá Karlín, ozvaly se výkřiky.

Zuřivý jelen doráží na černovlasou dívku, která se brání holí. Na zemi se válejí dva napolo překocené košíčky s jahodami a jinými lesními plody, mezi nimi vykukuje i několik hříbků. Opodál na stromě druhá, o něco mladší dívka se drží větve a ustrašeně křičí.

Černovlasá dívka by se sotva byla ubránila. Ale přišla jí pomoc.

Přibíhá statečný mladík, Sokolí oko, se dvěma psy. Proráží houštiny, přeskakují dolíky a padlé kmeny. Jelen vztyčil hlavu; uviděl nového soupeře. Sokolí oko napřáhl sekeru a řítí se k jelenu.

Jelen zadupal, ohnal se po psu a - dal se na útěk. Zmizel v lese.

Mladé děvče se pustilo větve a skočilo na zem. Už nekřičelo.

Sokolí oko setřel pot s tváří a prohlíží si neznámou sličnou černovlásku.

„Jaký je tvůj totem? Snad Volavka, jejíž stateční synové přebývají za tímto kopcem?“

Zavrtěla hlavou.

„Z našeho rodu nejsi. Což jsi sem přišla snad z druhého břehu? K těžkonohým Medvědům či kekousavým Bobrům váže tě tvůj totem?“

„Hihihi! Sokole, máš v křídlech holá brčka, neumíš vzlétnout k slunci, abys jasně viděl, neboť tvé oči jsou oči noční sovy, ne bystrého sokola! Hihihi!“

Dívka ukázala palcem na tři drobné obloučky, které měla vyřezané v kůži, řadou pod sebou od skráně k tváři a podobné i na obou stranách prsou.

„To je znak medvědí. Heš! -- hned jsem si mohl myslet, že z jiného rodu nejsi. Strach ještě teboutřese. Bázlivé jste rody, vy tam na druhém břehu.“

„Hihihi! Sokolí se čepejí, že neviděl na skalisku křepelku, a teď praví, že to byla žába! Hihihi!“

„Nevysmívej se, že jsem tě nepoznal, břitká Medvědice! Však kdybys byla poskočila, hned bych potězkých nohou Medvědici uhlí. Jak vy se kolébáte! Žízalu předhoníte, ani se neudýcháte!“

„Hej, hej, Sokole! Oškubaný jsi, nelítáš, jenom skřehotáš! Hej!“

A již se pružná Medvědice rozběhla a hup! -- přeskočila ostružinový keř, jako když se vlaštovka letem přehoupne.

„Heš! Medvěd hlavou po slunci točí a nohama v blátě vázne! Koukej!“

Sokolí oko se rozběhl na keř ještě vyšší. Přeskočil, avšak padl do trní. Poškrábal se, ale rány na ruku jen olízl.

„Už dost jsem se tu s vámi omeškal. Dobyťce hledám, mladého tura, krásného a silného. Utekl námpřed polednem z pastvy. Jako mládě jsme jej divokého chytli do jámy. Od minulého léta jsem jej krotil a již u nás zvykl - vždyť tučnějších pastvin nikde nad naše není!“

„Sokol vzlétne na vrch jedle a rozhlíží se kolem, kde je tur mladý a silný - a nevidí. Medvědice kráčí lesem - a tura vidí.

Jdi tudy, před chvilkou běžel kolem těch ostružin k řece!“

„Holá! Za ním! Psi vpřed!“

Dívky narychlo sesbíraly rozházené plody do košíků. V jednom košíčku byly jahody, maliny a ostružiny, v druhém bylo vše ostatní, co les poskytuje: lískové oříšky, ovoce divokých jabloní, bukvice, šípky, žaludy, bezinky, ptačinec, vodní ořechy a houby.

Běžel Sokolí oko, běžely obě dívky a stačily.

Býček se napájel u Vltavy. Přetržený řemen se mu ploužil po zemi. Zdál se opět klidný. Sokolí oko se k němu přibližovalo opatrně, ale uschlá sítna přece nečas zachrastila pod jeho nohou.

Mladý tur se obrátil, vyskočil na břeh - ale Sokolí již popadl konec řemenu do ruky. Býček se dal do běhu jako zběsilý. Táhne Sokolíka za sebou po zemi. Sokolí oko nechce pustit řemen, ale býček se mu přece skokem vytrhl a Sokolík zůstal ležet.

Dívky přiběhly a s účastí se ptaly Sokolíka, není-li poraněn. Jen se trochu odřel.

„Vezmi si, Sokole, zobej!“ nabídla černovlasá Medvědice mladíkovi košíček. Sokolí oko si nabral několik hrstí jahod.

Velice mu chutnaly; občerstvil se.

Dívky nasbíraly velkou otep větví a sítiny a položily ji na okraj u vody.

„Dobrý lov!“ zvolaly pak na Sokolíka a vstoupily do Vltavy. Voda jim sahala po kolena. Vyňaly košíčky několik jahod

a žaludů a vhodily je daleko do vody:

„Veliký duchu, prosíme tě, dej nám šťastný přechod!“

Pak smočily ještě ruce ve vodě a stříkaly za sebe. Nyní mohly již beze strachu postupovat do hloubky. Mladší dívka si sedla na otep a držela oba košíčky, černovlasá Medvědice ji táhla za sebou.

Při karlínském břehu je větší proud; dívka se musila vši silou opírat proti proudu. Ale že byla malá voda a brod vyzkoušený, šťastně přešly. Ostatně by se byly nebály ani řeku přelapat.

Sokolí oko se chvíli díval za dívkami, pak se otočil k lesu, poštal psy po býčkově stopě a zvolal:

„Však já tě dostanu!“

Proběhl houštinami a zmizel v temném lese.

ZÁPAS NA HRADIŠTI

„Vidíte ho, Sokola!“

„Jak je silný!“

Ženy, které na Libušáku právě vařily a pekly večeri, pokřikovaly s obdivem na Sokolí oko, jenž se vracel s chyceným býčkem.

Mladý tur, uštván a zemdlen, dal se vést jako ovečka. Sokolí oko byl také nesmírně unaven, ale když viděl, že všechny ženy na něho pohlížejí, poplácal býčka na hřbetě a vypjal své otužilé tělo, jako by se vracel z procházky. Na několika místech byl zakrvácen a pomazán blátem. Psi vyplazují jazyky a pletou nohama.

Sokolí oko dovedl býčka do dobytčí ohrady, kde byla chována zvířata ne zcela ochočená. Krotký dobytek domácí se pásł volně na pastvinách pod dozorem rodové stráže.

Ženy měly radost, že uprchlý býček byl opět nalezen, neboť stáda divokého skotu již velice prořídla a jen málo turů se toulá ještě nablízku po lesích. Rod musí spoléhat hlavně na vlastní chov dobytka. Hojnost dobytka je pýchou sokolího rodu.

Sokolí oko se líbí ženám svou statečností a vytrvalostí.

„Dokud takoví budou naši mladíci, bezpeční jsme před nepřáteli, bez hladu přečkáme kruté zimy arodový dobytek se bude množit!“ volaly ženy.

„Ale Sokolí oko ještě neví, co se zatím stalo!“ vzpomněla Plačtivá sokolice.

„Neví; kdo mu to řekne? Sokolí oko shořl hněvem, až se doví, že mu za jeho nepřítomnosti uloupili sestru. Jako že jsem Hrdá sokolice, jistě se ještě teď rozběhne za lupiči! Takovou pohanu nesnese žádný Sokol.“

„To víme, že Sokol pomstí únos, ale teď večer přece nepoběhne do hradiště za lupičem!“

Ženy si vzrušeně vypravovaly o dnešní příhodě. Až vaření zanedbávaly. Teprve na vybídnutí vyhladovělých mužů honem pospíchají.

U každé skupinky chatrčí plápolá společný oheň a na něm ženy opékají, co muži nalovili.

Prchavá sluka narovnala na zvláštní ohniček několik tučtů oblázků, asi jako vejce velikých. Pak přinesla v košíku z vrbového proutí kusy masa a několik ryb. Každý kousek zabalila do listů. Sotva byla hotova, dříví v ohni zatím už shořelo; kameny byly žhoucí. Prchavá sluka rozestřela část žhavých kamenů vedle dohořívajícího ohničku, nakladla na ně zelené baličky a přikryla je ostatními kameny. Všecko to pak zasypala zemí, aby ani pára neunikla. Za čtvrt hodiny bude maso výtečně upečeno.

Hrdá sokolice s několika dívkami vařila maso v jámě. Dědala to tak, že vyhrabanou jámu obložila kusem kůže a nanosila tam několik hrnců vody ze studánky. Do vody vhodila maso a přidávala rozpálené kameny tak dlouho, až se voda skoro vařila a maso změklo.

Plačtivá sokolice a Štíhlá volavka vařily v sousední jámě žaludovou polévku s lososem. Štíhlá volavka přinesla žaludy v košíčku spleteném z kořínků smolné jedle. Jindy vařily polévku obilnou s rozvařenou pšenicí nebo s ječmenem.

Některým mužům trvalo to vaření příliš dlouho i házeli zatím zemské ořechy do horkého popela a hltavě je požívali.

Přípravenou polévku nabíraly ženy do hrnečků a mís. Děti musí čekat, až co pro ně v jámě zbude; to si smějí vylovit.

Muži si lámou chléb do řídké polévky. Chléb je sice tvrdý a často skřípe mezi zuby, ale je výživný a všem chutná.

Hospodyně zadělávaly ovesnou mouku vodou, někdy i mlékem, a uhnětly ji v těsto, které pak tence rozestřely.

Nařezaly z něho koláčů a pekly je na rozpáleném kameni. Děti si rády natírají tento chléb medem lesních včel. I kvašený chléb byl vynalezen brzy, když zkyslé těsto, které zbylo v nečisté míse, dalo podnět ke kvašení v těstě nově zadělaném. Koláče se pekly v horkém popelu.

Právě byla na Libušáku rozdávána večere, když Sokolí oko přiběhl rozbouřený a s očima planoucima.

Už se dověděl!

„Upokoj se, synu! Veliký je tvůj hněv, avšak nepoddávej se mu nepředloženě! Pojď, uradíme se! Věz, že všecken rod je s tebou zajedno!“

Sachem kráčel k posvátným hrobům předků a Sokolí oko poslušně za ním. Ale ani slova nepromluvil.

Kolem ohňů zavládlo ticho. Všichni pohlížejí k rodovému pohřebišti i obětišti, kde pod rozložitým dubem hovoří sachem s rozhněvaným mladíkem.

Za chvíli se oba srozuměli a vrátili se vážně doprostřed odpočívajícího lidu. Tam přede všemi sachem ještě jednou připamatoval mladíkovi rodový zákon, podle něhož musí nejbližší příbuzný pomstít lup ženy, a to vyzváním lupiče k zápasu na život a na smrt. Jen veliké dary by ještě mohly lupiče zachránit před pomstou.

„Jdi a bojuj slavně! Stal se únos rodu našemu, uloupena nám žena, Bílá sokolice, tvoje sestra. Jaká to byla pracovnice!

Pomáhala rýt polička, sklízela úrodu, drhla klasy na kamenném drtidle a zrní pražila, udržovala oheň a jídla připravovala, pletla sítě rybářské i koše z proutí, sbírala po lese plody, kopala hlínu pro chýši a stavěla ji ze silných větví. Ty sis mohl

hledět jen lovu a opatřovat dobytek. Proto Sluky i Volavky i Tetřevi a vzdálené Vrány rádi přicházejí za ženami do rodu sokolího, že tu máme takové dívky, obeznalé ve všem hospodářství. Ale pro lupiče kupeckého, který jako liška pokradmu přichází a osamělou dívku k sobě zavleče, aby náš rod únosem pohani, nemáme u nás dívku! Nenecháme mu Bílou sokolici, ty půjdeš únos pomstít!

Kdybys nešel a skrýval se doma, baby by se ti smály, žádná dívka by s tebou nemluvila, tvá matka by plakala a naříkala, že dala život synovi tak zvrhlému, a všechn rod Sokolů by se tě štilil. Jsi Sokol, budeš bojovat! Kdyby na hradišti odmítl zápas s tebou, nuž, vrať se a Sokol sebere všechny své drápy i zobce a potáhne na zpupné kupčíky. Hoj, všichni potom půjdeme s tebou před bránu pevného hradiště!“

Sachemova řeč se všem líbila a Libušákem zahučela hlučná pochvala.

Sokolí oko vyskočil na kámen a zvolal:

„Slyš mě, rode Sokolů! Sokolí oko jde zápasit s lupičem své sestry. Ale nejdříve připraví povinnou oběť na otcovském hrobě. Snad poslední to moje oběť!“

Zástup se hrnul za Sokolím okem k nedalekým hrobům.

Byl rozdělán slavnostní oheň. Když se obec shromáždila, Sokolí oko přiložil na oheň a přivlekl ovci. Kamennou sekerou ji uhodil do hlavy a pod krk ji vbodl ostrou kost.

„Otče můj, obětují tobě! Když jsi zemřel, hrob jsem ti zde vykopal a kameny jej obložil. Skrčil jsem tvé nohy, aby ti nebylo zima, a hlavu k slunci jsem obrátil. Do hrobu jsem ti dal novou misku a kančí maso, tvé oblíbené. I džbánček s mlékem jsem ti k hlavě postavil, abys po smrti neměl hlad. Jak příjemné ti všecko bylo! Nuž, nadýchej se výparu ovčí krve, nuž, pochutnávej si na oběti, kterou tobě strojím!“

Sokolí oko zachytil do misky krev, prýstící ovci z rány, zpola ji vylil na hrob a zpola ji vypil. Potom za pomoci několika mladíků ovci stáhl a rozčtvrtil. Ženy pak opékaly kusy masa nad ohněm a všem dávaly jíst.

Po obětních hodech začala mládež válečné hry kolem ohně. Ženy občas povzbuzovaly zápasníky pronikavým křikem. Sokolí oko vystoupil na povýšené místo a přede všemi tančil svůj válečný tanec.

Sokolí oko je statečný mladík. Na hlavě má řemínek a za ním jsou rozstrkána pera sokolí; kolem pasu má bobří kožich.

Po rodovém zvyku je tetován, na obličej, na prsou, na pažích i na nohou má totiž vypíchány do kůže husté řádky, všelijak ozdobně sestavené. Na prsou má vypíchané slunce, na pažích ptáky - sokoly, na nohou hady. Na krku mu visí šňůra provrtaných vlčích zubů.

Každý muž se honosí tetováním a v každém rodě je v obyčeji zvláštní ozdoba, takže se podle tetování může poznat rodová příslušnost. Ozdobovat se tetováním vešlo takto v obyčej: V prvotních dobách se lovci pyšnili jizvami, které ukazovaly na četné nebezpečné zápasy s dravými zvířaty nebo na boje s nepřáteli. Který muž byl potrhán a podrápán od medvěda nebo od vlka, byl ctěn jako hrdina. Zato se styděl muž, jehož tělo bylo posavad čisté a neporušené, neboť vypadal jako bázlivec, který před zvířeti uteče. Proto později muži schválně napodobovali rány, pořezávali se a popíchávali. Aby pak rány bylo již trvale znát, vtírali do nich dřevěné uhlí. Potom už zapomínali na to, že jizvy znamenají rány z bojů, a dělali si jizvy jen pro ozdobu a sestavovali z nich pásy, hvězdy nebo i podoby zvířat. Kolem Sokolího oka se utvořil veliký kruh diváků. Ženy jsou napolo zahaleny hrubými vlněnými nebo plátěnými šátky. Muži mají většinou kožesiny. Je vidět, že na čistotu mnoho nedbají. Čím více kdo má oděvu, tím je špinavější. Děti jsou všechny nahé a nejvíce se tlačí dopředu.

Sokolí oko zpívá a sekerou točí ve vzduchu:

„Již stojím připravený k boji,

Sokolí oko jsem!

Mne medvěd v lese nepostraší,

sekeru pevnou mám!

Když zubr pádí houštinami,

chvěje se všechn les;

kdo zastoupí mu k vodě cestu?

Sokolí oko jen!

Až přivedu si ráno sestru,

sejde se všechn lid,

vždyť nalovíme zvíře hojnost,

slavit budeme kvas.

Zpívat budu novou píseň,

vítěznou, sokolí!

Nuž, pojdte, druzi, zbraně vzhůru, slavný kde čeká boj!“

Pochvalný jásot se rozlehl osadou, když Sokolí oko skončil a mrštil kamennou sekerou k nedalekému stromu takovou silou a tak obratně, že se do něho zasekla.

Mezi tancem se připojilo k Sokolímu oku několik mladíků a také tančili, poskakovali a zbraněmi hrozili. Takový byl obyčej, že kdo se chystal do boje, započal válečný tanec a všichni, kteří se k jeho tanci přidávali, zaslibovali se tím jít s ním věrně do boje a pomáhat mu.

Sokolí oko si z nich vybral dva statečné mladíky, jejichž jména byla Sokolí zobec a Rychlý sokol!

„Dosti nás! Nuž, zítra na cestu bojovnou!“

Druhého dne zrána Sokolí oko a jeho dva přátelé žádali o vstup do hradiště Na zámcích u Bohnic. Položeno na příkré skále nad Vltavou a z pozemní strany chráněno náspem a dřevěnou hradbou, skrývá posvátné hroby a chaty stařešinů slučícího rodu. Nyní je sídlem kupecké družiny, která pod záštitou Sluk obchoduje po krajině.

Mladíci ohlásili, co chtějí, a byli bránou vpuštěni. Vstoupil jen Sokolí oko s Rychlým sokolem; třetí Sokol zůstal z

opatrnosti před hradištěm, a skryt za keřem vyvýšeného kopečku, pozoroval, co vše se na kupeckém hradišti děje. Kolem obou Sokolů se hned sběhlo mnoho lidu, neboť se po hradišti ve chvílce rozneslo, že bude zápas pro včerejší únos. Strojili tu právě oběd. Na rozžhavených kamenech v popelu nebo v jámách pekli selata. Vnitřek zvířat vyplnili rozpálenými kameny. Nad ohněm sušili maso do zásoby. Opodál na plochých kamenech drtily ženy pražené zrní, které vybíraly z velkého hrnce. Některé děti už jedly rozemleté zrní, poněkud navlhčené vodou nebo mlékem. Sokolí oko se zmužile postavil a hlasitě provolal vyzvání k zápasu. Z řad kupecké družiny vystoupil silný bojovník, který se přihlásil jako uchvatitel dívky Bílé sokolice. Hned počal zápas. Soupeři se chvíli pozorovali pronikavými zraky. Pak na sebe vzkřikli, plni bojovnosti, jak se potom zpívalo v písni o nich: „Znám tě dobře, Sokolíku,“ zvolal jako hlasem hromu, „vari, zpátky, mléčná brado, vrat’ se nazpět mezi ženy, s pejsky hráti klid’ se, babo! Nesložím ti žádné dary, skolím já tě, jak tu stojíš: zůstane mi Sokolice!“ Bez bázně a beze strachu Sokolí mu oko pravil: „Tučná slova nejsou mlaty, chlubné řeči nejsoulukem, posměch není ostrou střelou; skutek sám je víc než slova, víc než chlouba platí činy!“ Sotva to dořekli, rozběhli se proti sobě s napřaženými sekerami. Jakmile byli u sebe, oba uskočili stranou, takže se minuli. Zastavili se a očima hroživě kouleli. Než se Sokolí oko nadál, protivník skočil k němu a chytil ho za ruku, v níž držel sekeru. Ale vtom i Sokolí oko uchopil topor soupeřovy sekery. Zuřivě se tahali o zbraně. Zástup lidu jim ustupoval z cesty a divokými výkřiky je rozhňoval. Zápasníci se dostali až na strmý sráz skal nad Vltavou. Sok chtěl soka svrhnout dolů, ale nakonec sletěli do propasti oba. Výkřik děsu zazněl po Hradišti. Vše se hrnulo ke kraji. Dole bylo vidět, jak ve Vltavě proud unáší oba zápasníky. Jeden, s krvavou ranou na hlavě, se zanedlouho potopil. Druhý s námahou připlaval k břehu. Za chvíli si Sokolí oko odváděl sestru domů. On sám i Rychlý sokol nesli bohatou kořist zbraní a kožešin poraženého protivníka, které vzali s sebou na znamení vítězství. Obyvatelé hradiště jim nebránili v odchodu, neboť zápas byl podle obyčeje platně rozhodnut. Dlouho se dívali za statečnými mladíky, až se ztratili v bukovém a osikovém pralese. Unos byl ztrestán!

PRAOtec VELIKÝ SOKOL

Sokolí oko se vrací s druhem a se sestrou domů z vítězného boje. Do jejich radosti se mísí stín starosti. Sokolí oko si bystře všiml, jak někteří hradištníci nepřátelsky a zlobně na ně pohlížejí a potají mu hroží. Když nyní přiběhl i Sokolí zobec, jenž zatím na vedlejší kopci měl pozor na vše, co se na hradišti dalo, aby mohl doma všechno vylíčit, a kdyby bylo třeba, i pomoc přivést, vypravoval, že před chvílí viděl pět ozbrojených mužů slézat z hradiště do rokle; šli pak dolem, až se mu ztratili z očí. Nebylo pochyby, někde je očekává přepadení ze zálohy. Sokolíci se nebojí, ač jsou tři proti pěti, ale nechtějí zbytečně vydávat své životy v nebezpečí, zvláště když mají ještě na starosti Sokolici. Radí se, co počít. Ustanovili se na tom, že nepůjdou domů obvyklou cestou, nýbrž že se vrátí oklikou kolem Ládví, přes osadu přátelského rodu Tetřevů. I sešli opatrně k chaberskému potůčku a stoupali podle něho k nynějším Horním Chabrům. Tím nepřátele oklamali. Sokolí zobec šel kousek napřed a prohlížel les, zdali je bezpečno. Ostatní ho potichu následovali. Na průhoně si odpočinuli. Sokolí zobec vyhledal ukryté místo, kde v lesní tišině byl hrob jeho předka Slučího bleska. „Hled’te, co je tu žaludů!“ zvolal Sokolí oko. „Upražím vám je,“ řekla Sokolice, „beztoto už máte všichni hlad.“ „Ale prozradíme se kouřem!“ „Budeme topit jen suchou trávou!“ Nasbírali žaludů. Sokolice zatím vylezla na strom a sundala opuštěné ptačí hnízdo. Pak oblázkem křesla do pazourku, až se hnízdo jiskrami zapálilo. Ihned rozdmýchala plameny a přiložila hrst uschlé trávy. Napekla všem žaludů a rozdrtila je kamenem nadrobno. Sokolí zobec obětoval za všechny hrstku žaludů na hrobě Slučího bleska. Když pak pojedli, odpočívali, neboť byli neschůdnou cestou již velmi znaveni. A zde se tak příjemně leželo v chladném stínu staletých stromů! Zamyslili se všichni a ztichli. Vzpomínali si na vypravování, které od dětství často slýchali o místě, na kterém nyní odpočívali, a na dávné, staré doby. Vzpomínali na dobrého praotce Velikého sokola a na jeho dojemný příběh. S posvátnou úctou hleděli na okolní stromy a zbožně naslouchali zpěvu ptáčat... Praotec Veliký sokol přišel sem, do pražské krajiny, když byla ještě pustá a neobydlená. Přivedl s sebou -- jak vypravuje pověst - ženu, krávu, kozu a ovci; mimoto přinášel semeno lněné, pšeničné, ječné a prosné. Procházaje krajinu, hledal příhodné místo, kde by se mohl usadit. Až našel tuto překrásnou zemi, zvěř a rybami bohatou, na březích naší Veliké řeky. Kráva, ovce a koza, které Veliký sokol přivedl s sebou, rozmnožovaly se způsobem nadobyčejným, až jich bylo tolik, že každý člen jeho rodu měl velká stáda dobytka, bravu i vepřů. A z každého obilného zrnka, jakmile je zasadily ruce Velikého sokola, skoro v okamžik vyrostlo veliké stéblo, na jehož vršku visel takový klas, jaké se dnes už nespátňují, zároveň pak se rozkládaly kořeny na velkou plochu vůkol a vyráželo z nich na sta klasů, až tvořily rozsáhlé pole. Když potomstvo Velikého sokola vzrostlo v tak veliký počet, že nebyl dostatek pastvin, vzal Veliký sokol opět z prvotního obilného pole po semenu lněném, pšeničném, ječném i prosném a každé rodině dal po jednom. Naučiv je osívat půdu a pěstovat dobytek, rozkázal jim, aby si každá rodina hledala nový domov a usadila se někde ve vedlejší

krajině. Ti, kteří dostali ječmen, usadili se v území rodu sokolího, kdežto ti, kterým se dostalo prosa, vystěhovali se za vodu a za totem měli medvěda. Odtud pochází, že všichni Sokoli mají rádi jídla z ječmene, naproti tomu pak Medvědi libují si v prosu. A tak se postupně rozešly všechny rody.

Náčelník Veliký sokol velice nenáviděl všeliké krveprolévání. Sám nezabíjel ani lidi, ani zvířata, ani ptáky, ani hmyz, ale svým potomkům nezapověděl prolévat krev zvířat. Mělo-li být nějaké zvíře zabito lidem za potravu a měl-li někdy vrah být odpraven, nesmělo se to státi nablízku jeho chaty; nikdo pak, kdo prolil krev, nesměl se přiblížit k němu. Potkal-li zločinec, odsouzený rodovou radou, na cestě smrti pod posvátný strom náčelníka Velikého sokola a mohl-li se dotknout jeho nohou nebo jen jeho roucha, anebo obrátil-li na něho Veliký sokol jenom svůj zrak, byl jeho život zachráněn.

Když dobrý sachem zestárnul, jeho děti se zapomněly řídit jeho příkladem, neboť vynalezly umění dělat z ječmene opojnou vodu, již se každodenně opíjely a stávaly se prostopášníci a dopouštěly se mnohých neslušností. Ano, v bezbožnosti své se pozdvihly i proti praotci a vyhrožovaly mu, že ho sesadí a zabijí. Sachem Veliký sokol snášel nějaký čas zlomyslnost svých zvrhlých dětí s trpělivostí a se zármutkem, ale dával jim výstrahu, předpovídaje, že nevážnost a násilnictví budou jednoho dne potrestány. Ony však naň nedbaly, neboť opojná voda jim pomátla rozum.

Vida, že je marné všechno napominání, pravil Veliký sokol jednou k své manželce:

„Hle, synové moji, které jsem zplodil s tebou, stali se bezbožnými a srdce zatvrzelého, ano, hrozí svému otci vyhnáním nebo zabitím, neboť praví, že jsem zestárnul a že už nejsem k ničemu. Žijí jako nenáviděný cizinec mezi vlastními dětmi. Každodenně přelévají krev svých bratrů a všechna země je naplněna vraždami a krveproléváním. Mám už té krve do sytosti. Čas je, abychom se rozloučili s takovým životem a odešli jinam. Pojďmež!“

A téže noci Veliký sokol a jeho manželka odešli, vzavše s sebou, co byli původně přivedli a přinesli, krávu, kozu, ovci, semeno obilné i len.

Ráno se rozhlásilo, že otec Veliký sokol není v svém obydlí a že ho nikde nelze nalézt; opustil prý zemi se všemi těmi věcmi, které při prvním svém příchodu vzal s sebou. Jen v prázdném vchodu do jeho osamělé chýše visí řemínek a na něm je mnoho uzlíků! Tu byli všichni naplněni zármutkem a veliký nárek se ozýval po všem rodě.

Když byl sachem po tři dny marně hledán, jeho nejstarší syn Sokolí křik vzal do ruky sekeru a luk a pravil: „Já jsem nejsilnější a nikoho z vás se nebojím! Mám právo zaujmout místo svého otce. Tedy, bratři moji, mějte se na pozoru před mou sekerou!“

A poněvadž byl Sokolí křik silný, báli se ho bratři a holdovali mu jako svému náčelníkovi.

Sokolí křik neupustil od hledání svého otce, jakkoli dosáhl moci nade vším rodem. Zdá se, že se nevzdával naděje, že najde svého otce v některé vzdálené zemi; tam ho chtěl hledat a prosit za odpuštění. Uzlovatý řemínek Velikého sokola pověsil Sokolí křik na starý knen, stojící u poradního ohně před chýší. Při prvním měsíčním úplňku po záhadném odchodu Velikého sokola rozvázal přede všemi druhy jeden uzlík na řemínku. A tak činil i při každém dalším úplňku. Shromážděný rod přitom zpíval vzpomínkovou píseň.

čas od času docházela nového sachema pověst, že tam neb onde byl dobrý Veliký sokol viděn, ale žádnému z vyslaných posílů se nepodařilo ho spatřit. A Sokolí křik konečně zemřel, aniž uviděl svou naději vyplněnou.

Po Sokolím křiku sachemoval jeho syn Volající sokol. Jako jeho otec rozvazoval i on uzlíky na řemínku a hledal až do své smrti praotce Velikého sokola, ale bez úspěchu. Pak se stal sachemem Bojovný sokol. Předním mezi jeho lovci byl Kibaga, jenž uměl létat. Když rod Sokolů válčil s Medvědy, Bojovný sokol vysílal Kibagu do povětří vypátrat postavení nepřátel a pak na ně udeřil v jejich skrýších. Kibaga házel na nepřátelské bojovníky z povětří veliké skalní balvany, kterými porážel řady lidí.

Mezi zajatými Medvědy spatřil Kibaga sličnou dívku a Bojovný sokol mu ji dal za manželku, ačkoli také sám si ji zamiloval. Ale dal Kibagovi napomenutí, aby se ženě nikdy nesvěřoval se svým létacím uměním. A tak žil Kibaga s manželkou dlouho a nic se nestalo; jenom to bylo jeho ženě divné a podezřelé, že její manžel často náhle zmizel a stejně neočekávaně se zase vracel. I vyčítala jej, když se jednou ráno vznášel vzhůru s těžkým břemenem kamení. Tu si vzpomněla, která si její bratři Medvědi často stěžovali, že množství jich bývá ubito kamením, které na ně padá nevysvětlitelným způsobem shůry. A protože milovala více svůj rod Medvědů nežli manžela, spěchala rychle za vodu k svému lidu a oznámila mu, co viděla.

Aby se Kibagovi pomstili, rozestavili Medvědi na všech temenech okolních kopců, na Letné, na Šárce, u Podhoří, u Tróje i na Žižkově nejchytřejší lukostřelce, kterým nařídili, aby pozorovali jen povětří, a jakmile uslyší šustot křídel, aby v tom směru vysílali své ostré střely, nechť něco vidí nebo nevidí. Po této válečné lsti byl Kibaga jednoho dne nad Trójou skutečně smrtelně postřelen šípem. Bylo vidět veliké krůpěje krve kapat z povětří.

Když Bojovný sokol přišel k vysokému stromu při stezce z Tróje do Podhoří, spatřil mezi hustými větvemi zapletenou nějakou mrtvolu. Strom byl poražen a Bojovný sokol poznal v mrtvole k svému nesmírnému zármutku věrného létajícího Kibagu.

Po mnoha letech vládl sachem Moudrý sokol, který byl tak šťasten, že se mu velice podivným a neobyčejným způsobem dostalo zpráv o ztraceném Velikém sokolovi.

Moudrý sokol sám byl velice horlivý v pátrání po zmizelém praotci. Pod záminkou honby se toulal po rovinách i v údolích mezi oběma Velikými řekami a všady se sháněl po zprávách o Velikém sokolovi. A v té době sachem Moudrý sokol konečně rozvázal poslední uzlík na řemínku Velikého sokola.

Stalo se, že si pastýř ze slučího rodu vyšel do lesa číhat na lišku a opozdil se. Poněvadž měl daleko domů, rozhodl se přenocovat v lese. Udělal si boudu z chrástí a uložil se ke spaní. Ve snách se mu zdálo, že slyší hlas, takto k němu mluvící:

„Seber se a jdi lesem, až přijdeš k místu, kde husté stromové obstupuje volnou prostoru vedleručje kolem tekoucího. Tam spatříš něco, co ti zjedná velikou milost před tváří Velikého ducha.“

Tento sen se opakoval třikrát.

Sluka uposlechl, odebral se do lesa a chodil, až přišel na popsané místo. Bylo to právě zde, kde nyní odpočívá Sokolí oko s druhy. Pastýř tenkrát spatřil výjev, který jej naplnil největším podivením. Viděl ctihodného kmeta, odpočívajícího na velkém bulžňonkovém balvaně. Po obou jeho stranách seděli četní lovci na rohožích ve dvou řadách. V rukou měli oštěpy a mlaty. Opálení byli skoro až do černa. Postava kmetova svědčila o velkém věku, jeho dlouhá brada byla bílá jako sníh. Všichni byli oděni krásnými rysími kožemi.

Po nějakou chvíli žádný z nich nepromluvil, ačkoli všichni měli oči upřené na polekaného Sluku, jenž se strachem třásl. Konečně stařec na balvaně promluvil a jeho hlas se podobal hlasu, který pastýř slyšel ve spaní.

„Sluko - pastýři, pověz mi, která je toto země?“

Pastýřovi již vyrážel na čele pot úzkosti, ale odpověděl:

„Cožpak to nevíš? Zde vládne Sluka a tamto dále Sokol.“

„A kdo byl prvním sachemem těchto zemí? Pověz mi jeho jméno!“

„Veliký sokol!“ odvětil pastýř.

„Dobře,“ řekl kmet, „a nyní mi pověz jméno nynějšího sachema Sokolů!“

„Moudrý sokol!“

„Dobře, tedy se bez meškání odeber k Moudrému sokolovi a vyříd' mu, aby přišel k Velikému sokolovi, jenž zde bude na něho čekat. Moudrý sokol dlouho hledal Velikého sokola a Veliký sokol mu chce něco povědět. Řekni mu, aby přišel toliko se svou matkou a s tebou; ani pes ho nesmí doprovázet. Pospěš a pověz sachemovi vše, co jsi viděl a slyšel. Vykonáš-li to věrně, bude tvá odměna veliká!“

Pastýř se ihned vydal na cestu. Ačkoli běžel rychlostí vlka, cesta jej vedla tolika rozličnými oklikami, že teprve druhého dne za svítání dorazil na Libušák, do osady Sokolů. Tam našel nejprve svého soukmenovce Slučího bleska, jenž se kdysi za ženou dostal do sokolí osady, a pravil k němu:

„Přináším sachemovi zprávu, kterou nikdo jiný nesmí uslyšet. Pro totem náš společný, doved' mě bez odkladu k Moudrému sokolovi!“

Slučí blesk, praděd Sokolího zobce, neopovážil se odporovat žádosti tak určitě vyslovené, vstal a vedl pastýře k sachemovi.

Moudrý sokol právě vypravoval své matce podivný sen, jaký měl v noci. Vtom děti volaly, že přichází Slučí blesk a že někoho přivádí.

Slučí blesk pravil: „Sacheme, je zde muž z našeho slučího rodu, který praví, že ti přináší podivnou zprávu, kterou jen tobě chce oznámit.“

Moudrý sokol to vyslechl, podíval se na pastýře a pravil k své matce: „Hle, to je onen muž, kterého jsem viděl ve snách a který mi vypravoval tak podivnou novinu! Pověz, Sluko, co mi máš zvěstovat!“

„O sacheme,“ řekl Sluka, „nesmím mluvit, leč před tebou a tvou matkou, neboť tak je mipřikázáno!“

I rozkázal Moudrý sokol Slučímu blesku, aby odešel a postavil před chýši psa, který by nikoho nepouštěl dovnitř, ani muže, ani ženy, ani žádné dítě. Když pak byli samotní, pastýř vypravoval sachemovi svůj příběh od začátku až do konce. A přesně vyřídil vzkaz starcův, aby Moudrý sokol přišel jen se svou matkou a s ním a nebral s sebou nikoho jiného, ani psa.

Moudrý sokol vzal na sebe kožešinu a pravil: „Pojďme, ale jen my tři, jak praví stařec!“ A slukem a oštěpem vyšel z osady do pole, provázen toliko svou matkou a pastýřem, který ukazoval cestu. Nikomu neoznámil, kam jde. Ale při vši opatrnosti Slučí blesk přece vypožoroval, že sachem a jeho matka opustili osadu v pastýřově průvodu a že se dali nahoru, směrem k Tetřevímu hvozdu. I popadl kladivo a běžel za nimi.

Slučí blesk zprvu nevěděl, co má dělat. Kdyby byl Moudrý sokol chtěl vzít s sebou někoho pro ochranu, byl by to jistě poručil. Ale sachemovo chování bylo přece jen zcela neobyčejné a nevysvětlitelné. Nebylo proto nemožné, že sachem měl být nějakou chytře vymyšlenou lstí vyveden z osady a někde od nepřátel zahuben. Proto se Slučí blesk rozhodl jít za Moudrým sokolem, k němuž přilnul láskou. Chtěl bdít nad jeho bezpečností.

Brzo dohonil sachema, jeho matku i pastýře. Zmínil své kroky a jen zpovzdáléčí je pozoroval, vyhýbaje se všemožně pátravým zrakům Moudrého sokola, který se často ohlížel nazad. Dlouho se nezastavovali. Veliký duch je vodil křivolakými cestami sem a tam. Tak kráčeli celý den a druhý den až do poledne. Potom oznámil pastýř sachemovi, že jsou již blízko svého cíle.

Aby se přesvědčil, zdali někdo nešel za nimi, Moudrý sokol se ještě jednou ostře ohlédl, a shledav k svému uspokojení, že jsou samotní, kázal jíti dále. Popošli ještě kousek lesem a přišli konečně na volné prostranství; vystoupivše z houští, octli se před podivným shromážděním, které se od té chvíle, kdy je pastýř opustil, ani nepohnulo.

Když všichni tři pokročili doprostřed kola, tázal se kmet na balvane Moudrého sokola, jenž udiveně hleděl vůkol sebe:

„Kdo jsi?“

„Jsem Moudrý sokol!“

„Ty jsi sachem rodu Sokolů?“

„Jsem.“

„A kdo je ta žena za tebou?“ ptal se dále stařec.

„Moje matka,“ odpověděl sachem.

„Dobře!“ pravil kmet. „Ale čím to je, že ses nezachoval podle mého příkazu? Proč jste nepřišli sami?“

„Učinili jsme přesně tak, jak nám bylo kázáno,“ řekl Moudrý sokol. „Jen má matka a tento Slukajsou se mnou a nikdo nevěděl o našem odchodu.“

„Já však viděl ještě jiného muže za tebou!“ trval stařec na svém. „Pověz mi, kdo to je!“

„Bud' ubezpečen,“ pravil Moudrý sokol, „že není se mnou žádný muž kromě tohoto, neboť včera idnes častokrát jsem se ohlížel, abych se přesvědčil, zdali nejde někdo za mnou!“

„Kdo byl prvním sachemem rodu Sokolů?“ tázal se stařec.

„Veliký sokol,“ odpověděl Moudrý sokol.

„Pravdu mluvíš,“ dokládal kmet zvolna a vážně, „a Veliký sokol byl dobrý. On neubližoval žádnému člověku, žádnému zvířeti, žádnému ptáku ani hmyzu a žádná živá bytost neměla příčiny naň si stěžovat. On nikdy ani žádného člověka holí nebil, aniž mu jakkoli působil bolest, neboť miloval své děti, jak je má milovat dobrotivý otec. Ale jeho synové se stali nadmíru bezbožnými a naskrze nezbednými. Zalíbení měli v prolévání krve. Nejprve zabíjeli, a tak přivykali krvi, až konečně usmrcovali i své bratry a sestry. Tu viděl Veliký sokol, že tato země není pro něho a že se mu nesluší zde žít. Ach, když ponejprv patřil ve tvář této zemi, byla tak krásná a čistá, že bylo rozkoší na ni hledět; ale když byla pokálena krví nevinných mužů, žen a dětí, zošklivila se Velikému sokolovi a on se odstěhoval z této ukrutné země. Od Sokolího křiku až k Moudrému sokolovi každý sachem doufal, že najde Velikého sokola, avšak marně. Ty, Moudrý sokole, máš patřit Velikému sokolovi tváří v tvář, máš jej slyšet mluvit; ale dříve ti musím od něho něco vyřídit. Než - pověz mi, kdo je ten člověk, který tě provázel až sem?“

Moudrý sokol unesen radostí, že nade všechny své předky je vyvolen spatřit Velikého sokola a mluvit s ním, pozorně poslouchal každé slovo a všecek se chvěl očekáváním, že mu bude v nejbližší chvíli dovoleno stát před jeho tváří. Když však byl ještě jednou otázan na věc, kterou podle svého domnění již dostatečně zodpověděl, zvolal netrpělivě a podrážděně :

„Ještě jednou mi kladeš tuto otázku, ač již dříve jsem ti řekl, že sem nikdo se mnou nešel, poněvadž nikdo nemohl vědět, kam jdu!“

„Ale já viděl,“ pravil stařec přísně, „jak tě jakýsi muž následuje krok za krokem. Proč jsi jejbral s sebou, když jsem ti výslovně rozkázal, že smíš přijít sám, toliko se svou matkou a s tímto pastýřem?“

Sachemova matka i pastýř Sluka dotvrzovali pevně, že sachem mluví pravdu, že nikdo s nimi nešel.

„Vidím jej tamto za stromem, kde nás poslouchá! Hle, tam stojí!“ - a stařec ukazoval prstem na Slučího bleska, jenž nyní, vida se prozrazen, vystoupil z houští.

Na ta slova se všichni tři ohlédl. Moudrý sokol spatřiv Slučího bleska se tak rozzlobil, že v prchlivosti popadl svůj oštěp, hodil jím po něm a probodl svému věrnému služebníkovu srdce. S krátkým hlasitým výkřikem klesl Slučí blesk k jeho nohám.

A hle, když se sachem Moudrý sokol a jeho společníci ohlédl, aby spatřili, jaký dojem ten strašný výjev učinil na starce a na lovce kolem něho shromážděné, nespatriji již nikoho!

Všichni zmizeli a nezůstalo po nich ani nejmenší stopy.

V největším podivení hleděli všichni tři na sebe. Potom se Moudrý sokol, vzpomínajíc se z překvapení, vrhl na zem, hlasitě štkal a volal Velikého sokola jménem. Jeho stará matka i pastýř Sluka spojili svůj nářek s nářkem jeho, i plakali všichni, až jim srdce usedalo. Ale Veliký sokol, nepřítel všeho prolévání krve, jim neodpovídal. Jenom ozvěna smutně opakovala jejich volání.

Celou noc probděl na tomto místě v hoři a zármutku nad poslední ztrátou velikého praotce. A od těch dob se Veliký sokol již nikdy neobjevil v této zemi a podnes ho nikdo neuviděl a o něm neslyšel...

Nešťastného Slučího bleska pohřbili v slávě na tomto místě. Do hrobu mu vložili amforu s mlékem a džbánček naplněný medem. Do ruky mu dali jeho kamenné kladivo. Tak tu odpočívá věrný Slučí blesk.

Již málokdo zná jeho hrob. Je zarostlý a křoviny nad ním hustě stíní.

A tamto, před oním buližníkovým balvanem, leží pochován po svém přání Moudrý sokol, kdysi sachem rodu sokolího. I v jeho hrobě je krásná dvojchůba, červená a vyrytými jedlovými větvičkami ozdobená amfora a sličné nádoby, jaké se zde naučili dělat od kupců...

Sokolí oko se pozdvihl a rozhrnul ostružinové keře, které zarůstaly hustě nad hrobem Moudrého sokola. Hrob je již sotva znatelný. Veliký buližníkový balvan je omšelý, celý porostlý drobkým mech a lišejníky.

V lese Na průhoně je ticho. Jen v dálce bublá hrdlička.

Bílá sokolice vstala.

„To jsem se zamyslela - - jako by mi býval někdo celý příběh o Velikém sokolovi vypravoval! Viděla jsem vše jako živé! - - Ale pojďte již, pospěšme zase vpřed!“

Zvedli se a před odchodem všichni ještě vhodili po hrstce hlíny na oba slavné hroby.

A zase táhli lesem.

Zanedlouho byli u ovčína pod Ládvím a odtud viděli již do osady Tetřevů, jež byla nedaleko odtud pod vrchem, kde je nyní cihelna.

Tetřevové je přátelsky uvítali a pohostili chlebem a pečením, čerstvě nad ohněm připravenou. Sokolí oko vypravoval vše, co se stalo. Naslouchající lid pochvalně mružel a nakonec lál slučímému rodu, že ochraňuje takové kupecké lupiče. Najednou bylo slyšet hrozné výkřiky. Všichni vyskočili od ohniště. Několik mužů již pevně drželo křičícího mladíka. Všemi silami jej svírali, ale přece se zdálo, že se jim vymkne.

„To je Tetřeví pero; zlý duch mu sedí v hlavě. Hled'te, jak slintá a koulí očima! Dobře ho držte, ať nás zase nebije!“

Tetřeví pero býval v poslední době řemenem uvázán, aby nikomu neubližil, ale dnes překousal řemen, a již by byl opět řádil. Sachem Černý tetřev poručil, aby posedlého mladíka pevně přivázali ke stromu.

Tetřeví pero zlobně pohlíželo na kruh zvědavého lidu. Škubal sebou, ale nic mu to nebylo platno. Sachem přikročil k němu, několikrát ho obešel, a vztáhl ruce k obloze:

„Veliký tetřeve, duchu dobrý, pohled' na tohoto mladíka! Proč jsi jej dal napospas zlému duchu? Což ti nepřinášel oběti a neklaněl se ti na posvátných hrobech? Hle, otevíř lebku, a ty vejdi dovnitř a dej se v zápas s duchem zlým! Vypuď

zlého ducha, zbav Tetřeví pero ukrutné posedlosti! Necht' vyjde zlý duch z této hlavy!“

Po těch slovech černý tetřev vyňal ostrý pazourkový úštěpek zasazený v kosti, a stoupnuv za přivázaného mladíka, levou rukou mu přidržoval hlavu a pravou rukou mu učinil nad pravým spánkem dva řezy v podobě T.

Pak odloupnul kůži z tohoto místa a kamenným nožem objížděl malé okrouhlé místo na lebce, takže zanedlouho vyřízl z kosti kolečko.

Šílený mladík při této operaci ječel bolestí a vztekem. Vyříznuté kolečko sachem uschoval; bude to drahocenný talisman. Po trepanaci dal mladíkovi na ránu jakousi mast z rozmačkaného listí, přikryl ji kouskem koží kůže a potom ještě upevnil řemínkem.

Pak Tetřeví pero odvázáli. Mladík se potácel a hltavě pil mléko, které mu někdo podal. Potom si lehl na zem a vzdychal.

Muži i ženy na něho pohlíželi soucitně i zvědavě.

Slunce se naklánělo k západu. Sokolové už déle nemeškali, poděkovali Tetřevům a rozloučili se s nimi. Několik mužů je vyprovázelo až na vrch, přes který se chodí z Dáblíc do Libně.

Sokolí oko byl neustále napřed. Nemohl se již dočkat slavného uvítání v domácím rodě.

Bílá sokolice si vesele zpívala.

ŠŤASTNÁ CHVÍLE

Není mnoho tak příjemných a přívětivých míst na březích Veliké řeky, jako je světlá mýtina mezi letenskou skálou a potokem Brusnicí.

Po celý den tam svítí slunce, v noci pak vyhřátá skála vrací teplo do tábora Medvědů. Stojí tu jen několik chat. Hlavní síla rodu je usazena nahoře na druhé straně Letné. Nynější náčelník Medvědů starý Bouřňák se nemohl odloučit od svého zamilovaného zákoutí v ohybu Veliké řeky a neopustil je, ani když byl zvolen za náčelníka rodu po slavném Skalním medvědovi, kterého ušlapal rozlícený zubr.

Náčelník Bouřňák sedává před svou chatou, takřka přilepenou ke skále a opřenou o prastarý buk. Rád se vyhřívá na slunci. Říká, že mu to odnímá bolesti z nohou. Již nechodívá na lov - v tom ho zastávají mladí Medvědi, plní síly a odvahy - ale řídí svůj rod pevnou rukou stejně jako v dřívějších letech. Však se u táborového ohně před jeho chýší často vyprávějí vzpomínky na jeho statečné činy z mladších let, jež nijak nezadají hrdinským skutkům Skalního medvěda, Velkého medvěda a jiných proslulých náčelníků!

Dnes ovšem Bouřňák již není silákem a obávaným, vše drtícím bouřícím přívalem jako kdysi; je jedním z nejstarších rodáků a jen jeho jméno, získané v mládí, připomíná jeho někdejší dravost.

Veliký duch však nedopřává Bouřňákovi klidných dnů staroby. Rod Medvědů je stíhán nehodami a nelze je odvrátit žádnými obětmi. Na jaře velká voda v noci odnesla lodice vytažené na břeh, hned potom zlá nemoc pokryla děti jakousi vyrážkou a několik nadějných Medviďat zemřelo. A někde za mohutným Petřínem, na území spřátelených Bobrů, usadil se neobyčejně silný a divoký medvěd, který páchá mnoho škody na dobytku a už i jednoho muže z rodu roztrhal. A rod Medvědů přece odedávna uctívá medvěda jako posvátné zvíře a medvědí totem stojí před náčelníkovou chýší, aby hlásal všemu rodu úctu k medvědům a jejich nedotknutelnost.

Sousední Bobři se již několikrát srazili s divokým medvědem, ale nepodařilo se jim ho přemoci. Je neobyčejně chytrý a úskočný, dovede se vyhnout všem nástrahám a v boji je tak strašný, že Bobři před ním prchají, jakmile ho jen spatří. Nikdo neví, kde je jeho doupě. Toulá se v širokém obvodu od Vidovle k Bílé hoře a k Petřínu a všude tropí hrozně škody.

Sotva měsíc je tomu, co tento zběsilý netvor přepadl na vysokém ostrohu nedaleko nad Brusnicí dívky v lese a zle je potrhal. Nejmladší Bouřňákova dcerka, svižná a veselá Pěnkavka, se tehdy již nevrátila do rodné chýše. Její zbytky pochovali na nešťastném místě.

Jaká to byla dívka! Zpívala od rána do večera, a kde byla Pěnkavka, tam bylo veselí, zpěv a tanec. Opravdu byla jako to ptáče pěnkavice.

Starý Bouřňák zůstal tenkrát jako zkamenělý, když mu přinesli smutnou zvěst.

Pěnkavka mrtva, běda, běda!

Dlouho čekali Medvědi, nežli jejich zdrcený náčelník promluvil.

Konečně vstal. Vážným krokem došel k posvátnému totemu, poklonil se před hrubě vyřezávaným sloupem a třesavým hlasem zazpíval své dceři pohřební píseň.

Potom se obrátil k rodákům a vyhlásil:

„Slyšte mě všichni a slova má nepouštějte do větru! Zlý medvěd roztrhal mou drahou Pěnkavku...Nikdy jsme medvědům neubližovali, ctili jsme je a ustupovali jsme vždycky, kdykoli jsme nějakého v lese potkali. Neporušili jsme starý zákon, že medvěd je náš nedotknutelný totem. Přátelství bylo mezi naším rodem a lesními medvědy. Avšak zlý duch nepřál tomuto míru a vstoupil do velikého a přesilného medvěda, aby nás trápil. Tak je to! V medvědovi je zlý duch a naplňuje ho vztekem a krvelačností. Není to medvěd našeho totemu, není to medvěd posvátný! Je to šelma posedlá zlým duchem - a takovou třeba zahubit! My toho medvěda zabijeme, a tak z něho zlého ducha vypudíme!“

„Ano, Bouřňáku, zabijeme posedlého medvěda!“ křičeli všichni a bušili zbraněmi do země.

„Veliký duch budiž s vámi při zápase tom, hau, hau, hau!“ dokončil starý náčelník svou řeč anové volání souhlasu potvrdilo jeho rozhodnutí.

Nastal boj s divokým medvědem.

Nejstatečnější lovci z rodu Medvědů slídili údolím Brusnice až na Bílou horu i po hřbetě Petřína, ale medvěda nedostali. Zato pastevní hlídky hlásily, že jim posedlý medvěd roztrhal pěkné tele a dva psy. Ano, znenadání přepadl v lese tlupu lovců a jednoho těžce zranil - - sotvaže mohli rozlícenou šelmu zahnat.

Všichni se báli krvelačného medvěda a neodvažovali se sami do petřínských lesů. Kdo medvěda z dálky spatřil, ani se zápasu neodvážil a utíkal v hrůze do bezpečí. Náčelník Bouřňák se hryzl v svém nitru a přemýšlel, kterak by podnítil úsilí svých lovců a jejich statečnost. I vyhlásil jednoho dne slavnostně před rodovým totemem, že svou zbývající dceru Šťastnou chvíli zasnoubí tomu, kdo přemůže zběsilého medvěda.

Zdá se, že Veliký duch odvrátil svou tvář od rodu Medvědů. Nebyl ještě všem strastem konec.

Od západu se přihnala divá bouře a zpusťovala širý kraj. Znenadání se objevili početní zbojníci, překvapili zdejší rody, pobili strážu a zajali dobytčí stáda na pastvinách. Odvlekli s sebou i několik dívek, které cestou zastihli. Stejně jako Medvědi byli postiženi i Vlci a Bobři z blízkých rodů.

Na výšinách vzplanuly poplašné ohně a hlásily i vzdálenějším rodům nepřátelský vpád. Na Letnou přikvapili Sokolí, Sluky, Volavky, i Jeleni, aby přispěli k odrazení lupičů.

S přátelskou pomocí vydali se Medvědi i Bobři na stíhání vetřelců. Ale lupiči se neomeškávali. Sotvaže shromáždili kořist, hned se spěšně vraceli někam do svých zálesních domovů.

Náčelník Bouřňák vysílá všechno své mužstvo na pronásledování loupežníků.

Stojí před svou chatou a pobízí muže, kteří z Letné sestupují k Veliké řece, aby pak s Bobry táhli Motolským údolím k západním výšinám.

Bouřňák se zdá větší nežli kdy jindy. Není shrbený, nýbrž stojí pevně vztyčený, třebaže se opírá o dlouhou hůl. Větr si pohrává s jeho dlouhými vlasy.

Pohlíží upřeně na mimojdoucí mladíky a volá na ně:

„Ho -- o -- ho! Máš statečného ducha svého otce, buď jako on a neodvracej tváře od nepřítele!“

Dlouho tak stál, jako by byl kořeny zapustil, až všichni přešli.

Zbývající obyvatelé medvědí chat volali pozdravy za odcházejícími a přáli jim štěstí. Náčelník ještě za posledními posílal požehnání:

„Nechť Veliký duch stojí při vás! Kéž byste přivedli nazpět stádo i uloupené dívky!“

Těžce kráčí starý náčelník do své chýše. Jeho postava se zmenšuje a zdá se, že do chaty vchází zlomený stařec.

Ztratil druhou dceru, líbeznou Šťastnou chvíli!

Zlí lupiči ji odvlekli a on ji už nikdy nespátí...

Pronásledování lupičů se nevedlo. Byl jich velký zástup a všichni byli dobře vyzbrojeni. Zejména v lukostřelbě byli silní. Nebylo možno odvážit se s dobrou nadějí útoku na ně.

Teprve třetího dne se naskytla příležitost. Lupiči se chystali přejít řeku (Mži).

Když byla asi polovina jejich zástupu již na protějším břehu, udeřili pronásledovatelé na zbývající houfec. Lupiči se tvrdě bránili, ale nebylo by jim to bývalo nic platné a byli by podlehli, kdyby se nedočkaví Medvědi, Bobři a Vlci nebyli vrhli na dobytek, který ještě zbýval na břehu. Chtěli se ho zmocnit, aby přivedli domů aspoň část uloupeného stáda.

Dobytěk se velikým lomozem a křikem zápasu plašil a Medvědi se svými přáteli byli úplně zaměstnáni jeho sháněním a utišováním, takže neměli kdy bojovat. A tak se stalo, že se lupiči vzhopili, odrazili útok a zahnali své pronásledovatele.

Honem pak pospíchali s dobytkem do vody a brodili se na druhý břeh. Jen neveliká část stáda zůstala na opuštěném břehu řeky. Vráťivší se Medvědi uchvátili několik těchto krav a stádečko ovcí a koz a se svými spojenci házeli kamením za vysmívajícími se lupiči.

Obě strany byly odděleny vodou a v bezpečí, proto si od plic ulevovaly; strašně si nadávaly, vyhrožovaly a hanobily se nectnými posunků.

Když lupiči zašli mezi stromy a nebylo je dále vidět, sehnali Medvědi s přáteli nečetné stádečko, které jim zůstalo, a vydali se na zpáteční cestu k Veliké řece.

Hlučné pobřeží klidné řeky ztichlo, jako by se tu před nevelkou chvílí nebylo nic dělo. Motýli znova poletují po lučinách údolí a nad vodou se prohánějí vlaštovky. Slunce svými paprsky hladí upokojenou zemi.

Tu se však něco děje!

Mezi křovinami se někdo prodírá. Je to zkušený lovec -nedělá hluk. Co tu hledá?

Už jej poznáváme, i kdybychom ani neviděli zblízka jeho rodové odznaky. Je to junácký mladík Sokolí oko. Pomáhal svým přátelům shánět houfec dobytka a hledá ještě jeden zaběhlý kus. Ať se ostatní již vracejí, on vytrvá a dobytče najde.

Sokolí oko jde tiše, neboť poslouchá, zaslechne-li zafrkání krávy nebo praskot větviček pod jejím nohami.

Hoj, už slyší nějaký šelest, zadupání i praskot lámajících se ratolestí! Kráva je nablízku.

Sokol bez rozmýšlení proběhl mlázím na volnější prostranství, aby mohl obejít krávu zezadu, ale co to? Kráva nikde, zato dva lupiči táhnou nějakou dívku a počínají si hodně hrubě.

Všichni byli náhlým setkáním překvapeni a stáli vyjeveně proti sobě.

„Ta hezká černovlasá dívka lupičům asi utekla, a tito dva ji opět chytili,“ blesklo Sokolímu okuhlavou. Rychlostí myšlenky se rozhodl, že je třeba dívku osvobodit.

Napřáhl sekeru.

„Pusťte ji!“ vykřikl a hrozivě se postavil.

V té chvíli se dívka lupičům vyškubla a ubíhala mezi stromy a skaliska.

Oba lupiči pustě zahulákali a dali se do boje se Sokolem. Sokolí oko se nezalekl dvou nepřátel a útočil výpady hned na jednoho, hned na druhého soka. Když uhýbal ráně, mířené mu na hlavu, hbitě uskočil, ale nepovšiml si balvanu vyčnívajícího ze země. Klopýtl o něj a protivníkovu kamenná sekera místo do hlavy ťala ho do stehna.

Sokolí oko se svalil a krev se mu vyvalila z těžké rány. Lupiči viděli, že jim už nebude nebezpečný, nechali ho být a rozběhli se za uprchlou dívkou.

Tak švarnou dívku nesmějí nechat utéci!

Pádili mezi stromy a za okamžik zmizeli.

Osvobozená dívka získala dost velký náskok, ale byla tak zmatena neznámou krajinou, že pobíhala sem tam, nevědouc, kam by prchla. Octla se blízko řeky. Tu a tam mezi stromy bylo vidět lesknoucí se hladinu vody.

Dívka se rozběhla podle řeky. Dostala se na vyvýšený břeh, ale najednou sklesla do trávy jako podřátá. Zahlédla nedaleko oba lupiče, hledající v trávě její stopy.

Snad ji ještě nespatri.

Co teď? Musí někam zmizet.

Aniž měla kdy uvažovat, co si počít, vrhla se z břehu do řečiště. Voda tu nesahala až těsně k pobřežní stráni, nýbrž podél břehu se daleko táhl úzký pás suché písčiny. Dívka se po seskoku rozhlížela a uviděla několik kroků před sebou podezřelý břeh visící nad písčinou.

Rychle tam doběhla a vtiskla se pod převislý drn jako do jeskyňky. Připadala si jako v hrobečku, ale jen když se zachránil! Ležela zticha, ani nedutala.

Za chvíli uslyšela nad sebou hlasy rozmlouvajících lupičů. Nemohli pochopit, kam dívka zmizela. Šli dále po břehu až ke skále, opět se vrátili, hleděli po řece, i do lesa se ohlíželi - po dívce ani slechu.

Nalezené stopy přece ukazovaly v tato místa! Nakonec se shodli, že dívka přebředla řeku, aby je zmátla.

I vstoupili oba dva do vody a přešli široký proud řeky.

Dívka je ze svého úkrytu dobře pozorovala, čekala ještě chvíli, když zmizeli na protějším břehu, a pak se jako vydra vyplížila ven. Lezla mezi křovím a vysokou trávou a teprve za velkými keři se postavila.

Oddechla si z hloubi srdce.

Je na svobodě! Lupiči se už sem jistě nevrátí, neboť pospíchají do svých domovů. I ona teď pospíš domů, k otci a k svému rodu...

Vyskočila, aby dohonila své rodáky, kteří se také vracejí.

Ach, poznává místa, kterými ji vlekli lupiči, nežli ji neznámý ochránce vysvobodil... Kdo asi byl onen statečný junák, který se pro ni vrhl bez rozmyšlení do boje? Co se s ním stalo? Jistě ho lupiči zabili!

Při té myšlence přeběhl dívce mráz po těle a nohy jí ztuhly, že nemohly ani krok dále. Její osvoboditel mrtev? Ne, ne - musí se přesvědčit!

K místu zápasu přece není daleko! Zde někde to bylo. Ano, ano, tudy ji lupiči táhli - zde mimo tu skalku, a tam obcházel bujný ostružiny - ano, vždyť to poznává -- zde je překvapil neznámý lovec!

Zde leží mrtev!

Dívka vykřikla a přiskočila k ležícímu mladíkovi. Obrátila mu hlavu vzhůru. Tváře bledé, oči zavřené...

Sáhla mu na srdce - zdá se, že trochu bije...

Snad je živ!

Dívka se rozběhla k řece a skočila do vody. Je rozčilením tak rozpálená, že je jí chladivá koupel velmi příjemná. Ale neomeškává se ve vodě. Jen jednou se ještě v proudu převrátí a již spěchá na břeh a rovnou k raněnému. Voda s ní teče a kropí cestičku.

Dívka se postavila k ležícímu Sokolu a ždímá na něho vodu ze své namočené suknice. Nejvíce na hlavu a na prsa. Raněný počíná znatelně dýchat. Najednou se mu rozevrou oči - ale zdá se, že nikoho nevidí, že ani není zplna při vědomí.

Dívka vymačkala z šatu ještě proud vody a raněný prudčeji zadýchal a pootevřel ústa. Dotud bezvýrazný pohled se oživil a mladík začal rozeznávat okolí. Pohnul i rukama. Pak chtěl pohnout i nohou, ale bolest mu zkrivila obličej a on zaúpěl.

Pečlivá dívka mu vstrčila pod hlavu drn a odběhla znova k vodě. Cestou odrazila kamenem kus kůry z borovice a do tohoto korového žlábků nabrala v řece vodu. Rukou ji zahradila a opatrně nesla zpět. Dost kapek jí uteklo, ale přece donesla aspoň tolik vody, že si raněný mohl ovlažít rty a ústa. Vděčně pohládl dívce ruku. Něco zašeptal.

Dívka se k němu přiklonila a slyšela, co říká slabým hlasem:

„Bylas to ty, cos mi jednou na břehu Veliké řeky pověděla o uprchlém býčkoví?“

Dívka přikývla.

„Tenkrát ještě s mladší sestřičkou...“, dodal raněný.

„Ano, já jsem Šťastná chvíle, dcera náčelníka medvědího rodu,“ řekla dívka, „a ty jsi jistě Sokolí oko - slyšela jsem o tobě...“

Raněný se pousmál a znova pohládl dívce ruku.

Šťastná chvíle spatřila pod mladým Sokolem louži krve a chtěla mu omýt ránu na noze. Ale musila toho nechat; raněný trpěl bolestí. V dlouhé ráně od stehna ke kolenu zaschla v krvi kožesina, kterou byl oděn, takže ji nebylo možno z rány vytáhnout. Ale aspoň se rána ucpala a nekrváčí už.

Dívka si sedla k raněnému a beze slova na něj pohlížela.

Přemítala, co má dělat. Že by raněného Sokola opustila a nechala ho v lese bez pomoci, to jí ani na mysl nepřišlo. Bude ho ošetřovat, dokud se nepozdraví. Ale vydrží tu bez jídla, bez přístřeší?

Sokolí oko zavřel oči, jako by dřímá. To sbírá síly a zotaví se, pomyslí si Šťastná chvíle a tiše odešla.

Raněný mladík opravdu usnul, a když se pak probudil, cítil se značně posílený. Rozhlížel se po dívce, ale viděl, že je samotný...

Hlava mu sklesla na prsa. Po chvíli se vzbudil a chtěl se postavit, avšak nešlo to.

Ale již byla Šťastná chvíle opět u něho. Přivítal ji vděčným pohledem. Přece jen ho neopustila!

Silná dívka ho teď uchopila pod ramena a kamsi jej táhla. Prudká řezavá bolest probíhala mu tělem - omdlel.

Šťastná chvíle dotáhla bezvládné tělo malý kousek stranou, kde předtím dostavěla na vysluněném pažitě stan. Byl postaven narychlo z větví, ale bylo to přece jen přístřeší. Zde uložila Sokola na lože vystlané trávou a chvojím. Oddechla si a šla sbírat jahody. Všimla si prve, že je jich tu dosti. Hbitě si vykroužila z chumáče trávy miskou jako hnízdečko, vystlala ji několika listy a pak do ní trhala červené jahody. Donesla je potom do stanu. Sama ochutnala jen několik drobných jahůdek. Měla hlad, pravda, ale ošídila žaludek salátem z listů pampelišek, šťovíků, jetele; i trochu malin našla na stráni.

A blížil se večer.

Jsou tu vlci? Jak bude v noci? Šťastná chvíle se bojí vlků... Kéž by měla oheň!

Zkusila vyvrtět oheň z dřevků, ale nedokázala to. Snad by se jí to zdařilo, kdyby měla luk na tahání vrtícího dřívka, nebo aspoň nějakou šňůrku... Ale již to má! Vzala řemínek ze svého opánku a z ohnutého prutu si za okamžik zhotovila postačující luk.

Když navinula do tětiny dřívko, jež přidržovala prohloubeným kamenem, a druhou rukou tahala za luk, podařilo se jí točit vrtidlem na podloženém dřevě tak rychle, že se brzo vznášely vzhůru bělavé obláčky dýmu. Zlehounka dýchala do žhavého popela ve vyhloubené jamce a již zazářily ohnivé jiskřičky. Hoj, bude oheň!

Hmátla po špetce suchého jehličí, a když je přidala k doutnajícímu popelu a zafoukala, vzplál malý ohýnek a vesele zasvítit. V radosti přikládala vše, kde co suchého okolo našla.

Když se oheň již rádně rozhořel, šla nasbírat zásobu dříví na noc. O dříví tu není žádná nouze, všude se válí v nadbytku. A tak před vchodem do stanu plál oheň po celou noc a Šťastná chvíle se nebála. Sekeru i oštěp Sokolího oka měla při ruce.

Ráno se probudil Sokolí oko posílený. Rozhlížel se po stanu. Otevřeným vchodem svítilo slunce až na jeho lůžko. Také mezi ratolestmi střechy pronikaly svazečky slunečních paprsků. Ptáci venku zpívali...

Sokolí oko se ponáhlu upamatoval na vše, co se včera přihodilo; jen na to si nemohl vzpomenout, jak se dostal do tohoto stanu. Že by ho sem dívka byla dotáhla? A kde je Šťastná chvíle? Není ji vidět ani slyšet.

Raněný Sokol pozvedl hlavu a díval se ven ze stanu na zelený pažit. Před vchodem dohořívá ohniček. U něho se opékají dvě ryby, napíchnuté na prutech. Ej, až se mu ústa slinami naplní! Cítí velikou chuť na pečené ryby.

A hle - jedna ryba na prohořelém prutu se kácí do žhavého popela. Spálí se docela! Sokolí oko zaťal zuby a přišoural se k ohništi; raněnou nohu vlekl po zemi za sebou. Vzal rybu za kousek prutu, který z ní trčel, a hltavě jedl.

Uslyšel kroky - Šťastná chvíle přichází a nese velikou náruč dříví.

„Sněž, Sokole, ještě i tuto rybu!“ pravila k mladíkovi, když postřehla, jak si pochutnává, ašhodila dříví blízko ohniště.

„Já jsem už jedla...“

Sokol snědl s chutí druhou rybu. „Děkuji ti,“ pravil pak. „Už bych býval i to dříví hryzal...“

Sokolí oko již zůstal venku před stanem. Na volném vzduchu je mu lépe. Sedí u ohniště a bude přikládat. Dívka mu přivalila balvan za záda, aby se mohl podepřít.

Vyprávěla:

„Blízko v řece je mělčina. Šla jsem se ráno napít a uviděla jsem při kraji pěkné ryby. Potichujsem vstoupila do vody a pak jsem najednou začala šplouchat a křičet. Hnala jsem ryby proti mělčině. Mizely všechny jako blesky, ale přece jsem tři zahнала do zátoky, kde bylo nepatrně vody. Skočila jsem tam a dvě ryby jsem vyhodila na břeh; třetí mi unikla.“

Nedaleko přeběhl zajíc. Jako šíp proletěl mezi křovinami. Sokolem to trhlo - kéž by mohl lovit!

„Co to žvýkáš, Chvilko?“ optal se dívky.

Ukázala mu vrbové lýčí a mladé březové proutky s pupeny.

„Já to ráda,“ řekla a jedla dále.

„Chvilenko, ty máš hlad!“ káravě pronesl Sokol.

Dívka se usmála a odběhla.

Sokolí oko vytáhl z hromady dříví vrbovou větev a sedřel z ní kůru. Vytahoval tenké nitky lýčí a pak se pokoušel uplést z nich lovecká oka. Mezi chrastím našel i kořeny jedle s jemnými kořínky. I těch použil, a tak zhotovil čtyři oka.

Zatím se Šťastná chvíle vrátila a přinesla jahody a zabitou veverku.

„Srazila jsem ji kamenem,“ řekla mimochodem a podala ji Sokolovi. Přinesla mu ze stanu oštěp ikamennou sekeru, aby si vypomohl těmito zbraněmi, když nemají žádné nástroje.

Sokol začal hned veverku stahovat. Dívka přisedla k němu a přidržovala mu veverčičku, položenou na kameni.

„Byla jsem na kraji lesa,“ povídala, „a najednou zaslechnu někde ve výšce úzkostné zavrčení. Podívám se nahoru a vidím, jak se na smrku houpá větev. Aha, veverka! pomyslí si a koukám po ní. A ona ti tam kuna honila veverku...“

Veverka unikla až na konec větve a kuna hned za ní. Když byla blízko, veverka hop! s roztaženými nohama a s rozčepýřenou oháňkou skočila na zem. Kuna se neodvážila skočit z tak veliké výšky, ale jako blesk seskakovala z větve na větev a hned byla také dole... Počkej, Sokole, ty tlapky ji odsekni, nemáme nůž!“

„Chytila ji ta kuna?“ pobízel Sokol dívku k dalšímu vyprávění.

„Hnala se za veverkou, ale ta už opět ležela na strom a kuně se schovávala. Honily se vzhůru, dolů i po zemi a kuna pořád za ní. Nebyla tak svižná jako veverka, ale byla vytrvalá. Chudák veverka byla již unavená a chvilkami i odpočívala.“

Najednou opět seskočila z velké výše - možná že slabostí spadla. Nemohla už utíkat. Kuna se hnala hned k ní, ale když se už chystala skočit na veverku, vykřikla jsem. Kuna se lekla a uviděla mě. Honem utekla po smrku nahoru a schovala se. Veverka ještě vyběhla nevysoko na jiný strom a držela se silné větve. Já jsem si vzpomněla, že nemáme co jíst, a uhodila jsem ji kamenem.“

„To bude, Chvilko, pečinka pro tebe!“ řekl Sokolí oko a napíchl vykuchanou veverku na proutek. „Než bude, jdi zatím nastražit tahle čtyři oka na zaječí stezku!“

Dívka odešla. Mladík zatím odpočíval. Bolest v noze se zase silně ozvala. Rána ho pálila, že by s ní byl nejraději strhl

přischlou kožešinu a rozdrásal ji do krve. Přemohl se však a soustředil se na opékanou veverku.

Šťastná chvíle se vrátila, a s novou kořistí!

„Podívej se, sysel! Hledala jsem zaječí stezky a dvě oka jsem naličila na suchém palouku, kdebyly syslí díry. Zkusila jsem štěstí a vložila jsem zbývající oka do děr. Dobře jsem je upevnila na kolíčky. A když jsem se pak zpovzdálí ohlídlá, abych si to místo zapamatovala, uviděla jsem, že se u jedné díry něco zmítá. Vrátila jsem se. A jeden sysel byl už v oku! Uhodila jsem jej kamenem do hlavy a byl můj. Ještě dobře, že jsem byla nablízku. Myslím, že by se byl brzy utrhl...“

„Moje kouzlo pomáhá, Chvilko,“ řekl potěšený Sokol. „Potřel jsem všechna oka tímhle amuletem,“ poznamenal, ukazuje na kostěný přívěsek na hrdle.

„Možná že chytíme i zajíce!“ těšila se dívka a hned pomáhala stahovat sysla.

Den jim uběhl v stálém zaměstnání jako fouknutí větru. Kvečeru se však Sokolimu oku přitížilo; bolesti vzrůstaly. Dívka mu musila pořád něco vyprávět, aby zapomněl na palčivou ránu. Už nevěděla, o čem by povídala. Dvakrát vypravovala o svém útěku z houfu zajatých a jak ji přece chytili.

„Jsi chytrá, Chvilenko,“ pochvaloval Sokol, „a chytrost ti pomáhá víc než velká síla.“

„Tohle, co říkáš o chytrosti, připamatovalo mi příběh o kachně, lišce a havranu. Neznáš to?“

„Nevím. Něco takového jsem snad v dětství slychával -ale jen vypravuj, Chvilko, opravdu rád těposlouchám!“

„Mně to vypravovávala nebožka matka a říkala, že chytrost je nade všechno. Tak poslouchej! ...U říčního ramene pod naším Petřínem měla na vysokém stromě hnízdo kachna. Snese vejce a vyseděla káčata. Pištění mláďat přivábilo lišku.

Zastavila se pod stromem a chytráčky volala:

'Dej mi jedno mládě, nebo vylezu nahoru a všechny vás sním!'

Kachna se strachy třásla. Mládě však přece jen nedala. Liška se zlobila a vyhrožovala:

'Když nechceš, dobře. Zajdu si domů pro sekeru a strom porazím. Však vás přece dostanu!'

Liška odběhla. Potom přiletěl ke kachně na návštěvu havran. Usedne si na větev a vypytlává se, jak se rodině vede. A kachna si nařiká:

'Zle, strýčku, až mě z toho hlava bolí. Byla tu liška a chtěla, abych jí dala jedno káčátko. Nedala jsem - jen se podívej, jak jsou všechna roztomilá a veselá! Liška si běžela domů pro sekeru a že prý porazí strom a všechny nás sežere.'

Havran otevřel odřený zobák a řekl:

'My ptáci máme přece křídla! Až ta liška přijde, řekni jí, jen aby strom porazila, že s mláďaty uletíš na jiný.'

Po této radě moudrý havran uletěl.

Liška zatím uplácala z hlíny sekeru a přinesla ji pod kachní hnízdo. A volá nahoru:

'Vydej mi jedno mládě dobrovolně, nebo strom rozsekám a všechny vás sním!'

Kachna jí odpověděla, jak jí havran poradil.

'Jen sekej, sekej! Když strom padne, přeletíme na jiný!'

Liška si však myslela, že kachnu přece jen zastraší, a začala sekat do stromu. Hned po první ráně se jí sekera rozdrobila a zahanbená liška utekla.

Běží a přemýšlí: 'Tuhle chytrost nemá hloupá kachna z vlastní hlavy! Jistě jí to poradil starý havran! Však se mu pomstím!'

Drbala se na hlavě a vymyslela novou chytrost.

'Havrani jdou na mrtvou zvěř,' řekla a položila se na cestu jako mrtvá.

Skáče havran po cestě a uvidí ležet lišku. Měl na ni sice chuť, ale byl životem zkušený, a proto obezřetně zkoumal, zdali je liška opravdu mrtvá. Zakrákoral:

'Hele, lištička! Zdalipak je mrtvá? Můj moudrý tatíček říkával, že se mrtvé lišce uši hýbají -'

A liška hned zastříhala ušima.

Havran se zasmál, vylétl a křikl na lišku:

'Mne neoklameš, lištičko!'

Liška odběhla a mrzutě si řekla: 'Však podruhé budu chytřejší!' A lehla si jinam, natažena jako neživá.

Přiletěl havran, uviděl lišku a krákoral:

'Má nebožka matka říkala, že se mrtvým liškám ohánka kroutí.'

Liška hned zakroutila ohonem. A havran se jí opět vysmál a uletěl.

Ulehla liška a staví se mrtvou. Uviděl ji havran a zakrákoral.

'Odedávna mrtvé lišky mžourají očima!'

Ale liška nic. Očima ani nehnula. Havran si myslel, že je opravdu mrtvá, a přiletěl na lišku. Liška hned havrana za křídlo.

'Přece jsem tě dostala!' zajásala vítězně.

Tu havran řekl:

'Můj dobrý dědeček říkával: - Když liška chytí starého havrana, shodí ho z vysoké skály. Tuhé maso tak havranu změkne a liška si pochutná. - Tak činívají všechny moudré lišky.'

Liška s havranem v hubě vyběhla na vysokou skálu a havrana shodila. Honem běžela dolů, ale tam nic nenašla. Havran uletěl, a ještě se lišce smál:

'Jsi na mne hloupá, lištičko! Neřikala ti už kachna, nač ptáci mají křídla? Už jsi mne měla, a přece jsem tě dostal, protože jsem chytřejší!'

Liška táhla domů a pořád přemýšlela, jak by si nějakou chytrostí pomohla.“

Sokol se příběhu zasmál a řekl:

„Tady byla opravdu chytrost nad chytrost. Bylo to hezké, ale nejhezčí na tom je, že mě při tomrána přestala bolet.“

Za chvíli usnul.

A tak jim ubíhal den za dnem. Sokol si odbyl i horečku a Šťastná chvíle ho musila často polévat vodou. Přece však

všecko trápení šťastně překonal a rána se mu utěšeně hojila.

Šoural se již okolo stanu a o holích došel až k řece; tam si sedával do vody na mělčině.

Když se chytil první zajíc do oka, velmi se radovali. Všecko se jim hodilo. Ze šlach zhotovil Sokol šňůry a z kostí a zubů udice. Chodíval pak k vodě a chytal ryby na udici.

Šťastná chvíle se opět vyznamenala. Z březové kůry jedlovými kořínky sešila dva pohárky na vodu. Jen málo překapávaly.

Sokolí oko si velmi liboval, když mohl i v noci uhasit palčivou žízeň. Udělal Šťastné chvíli ze zaječích kůstek pěkné jehly, aby mohla všelicos sešít. Opravil i stan, aby odolal dešti. Přikryl jej hustým chvojem a navrchu ještě rákosím od řeky.

Zhotovil si i slušný luk a několik šípů. Jeho první střelená kořist byla kachna.

Chvíle ji oškubala, obalila ji vlhkou hlinou a zahrabala do ohniště. Pokryla ji i svrchu žhavým uhlím. Když si myslili, že by již mohla být, otevřeli zčernalou hroudu. Kachna zavoněla, až se jim dělaly laskominy. Na jedné straně však byla připalená a na druhé ještě skoro syrová. Ale část kachny byla přece jen slušně upečená a oběma chutnala.

Sokolí oko osekala jeden strom blízko stanu a prohlásil, že to bude jejich totem. Jednu hořejší větev nechal jako veliký zobák to bude „Sokol“, do kmene pak vtesal hrubé obrysy medvědí hlavy to bude „Medvěd“. Takto mají oba své ochranné totemy pohromadě.

Jednou uviděl Sokolí oko nedaleko tábora bachyni s několika selaty. Hned se v něm probudila lovecká vášeň, a když se jedno sele zatoulalo skoro až k němu, skočil po něm a popadl je za zadní nohu. Pospíchal s ním ke stanu. Sele však kvičelo a bachyně se hnala za pokulhávajícím lovcem jako střela. Sokolí oko pospíchal, co mohl, a jen taktak doběhl k totemu, než ho zlá bachyně dohonila. Nedbaje bolesti, vystoupil po nejnižších pahýlech větví aspoň tak vysoko, že ho rozlícená bachyně nedosáhla. Sokolí oko stál opřen ve větvích totemu a tiskl k sobě zmítajícího se kančíka. Doufal, že bachyni omrzí bezvýsledné pobíhání a útočení a že odejde. Ale bachyně hlídala lovce uvězněného na totemu a její divokost neustávala. Sokolí oko si najednou uvědomil, že by se právě mohla vrátit Šťastná chvíle! A to by zle dopadlo. Hodil tedy sele bachyni na zem, aby si je vzala a odtáhla.

Avšak k jeho velikému podivu se stalo, co nečekal. Bachyně sele očichala ze všech stran a nejspíš na něm ucítila lidský pach. Neuznala sele za své a v zlosti je rozsápala. Věřila víc čichu nežli zraku. Pak odběhla i s ostatními selaty. Sokolí oko slezl z totemu, a když za chvíli dívka přišla, ukázal jí, co jim společný totem nadělil.

Sokolí oko chodil čím dál lépe a lépe. Dlouho však nevydržel, a to zejména na hrbolaté půdě. Přece však již počali přemýšlet na návrat domů. Šťastná chvíle mu krásně nabrousila sekeru a Sokol sám si opálil nový oštěp z tvrdého jasanu. Hrot si uhladil tak pečlivě, že byl jako z kosti. Musí být připraveni, že na zpáteční cestě budou procházet územím cizích rodů, a tu se může přihodit všelicos nepříjemného.

Nejnověji objevil Sokolí oko vydatné zaječí stezky. Pochytil na nich dost zajíců. Už jen málokdy strádali hladem; ba i trochu masa do zásoby si nasušili.

Dostavilo se chladné a deštivé počasí. Sedávali ve stanu a Šťastná chvíle si sešívala ze zaječích kůží teplý oděv.

Vyprávěla přitom všechny staré zkazky, které si z domova pamatovala.

Až se vyčásl, nastoupí cestu k Veliké řece. Sokolí oko se cvičí už i běhat a trochu i skákat. Doufá, že šťastně dojde.

Opět se ukázalo slunéčko. Hned bylo veseleji.

Sokolí oko vystoupil na blízký pahorek. Rozhlíží se do širokého kraje. Mává sekerou kolem hlavy a zpívá:

„Pět vás divých zbojníků na mne samotného jde. Chcete býka tučného, nejlepšího ze stáda?

Pět vás divých zbojníků na mne samotného jde. Dám vám býka, rád jej dám, k ničemu mi není on.

Pět vás divých zbojníků na mne samotného jde. Chcete mladou sestřičku, rozkvetlou jak kytičku?

Pět vás divých zbojníků na mne samotného jde. Dám vám sestru, rád ji dám, muže z vás jí vyhledám.

Pět vás divých zbojníků na mne samotného jde. Chcete ubít Sokola, stateční vy mužové?

Pět vás divých zbojníků na mne samotného jde. Tři z vás srazím - a vy dva v hrob mi oštěp vsadíte!“

Nebyl to snadný úkol pro Sokolí oko, aby vydržel dlouhou a obtížnou cestu od vzdálené Mže až k Vltavě. Poznal to hned první den pouti. Musil se přemáhat, aby neklesl. Šťastná chvíle ho na obtížných místech podírala a dodávala mu mysl.

Táhli pořád k východu, a když se konečně před nimi objevilo údolí Veliké řeky, skryté mezi táhlými hřebeny vrchů, řekl Sokolí oko unaveně, že už k blízkému cíli nedojde. Musí se odpočinkem zotavit.

Zůstali tedy na výšině Vidovli mezi Motolským a Dalejským údolím. To už byli na území spřátelených Bobrů. Našli si dobrou skrýš ve skalnatých stráních Vidovle. Šťastná chvíle uložila Sokolí oko na lůžko, upravené narychlo v příhodné jeskyňce.

Dívka se nabízela, že dojde domů a přivede pomoc, ale Sokolí oko odmítal. Prosil ji, aby ho neopouštěla, že ho odpočinek postaví opět na nohy. Nerušený spánek jej opravdu posilnil a ráno mohl vstát. Na cestu se ovšem ještě neodvážil vydat.

Oba poutníci spolu dojížděli poslední sousta ze skrovné zásoby sušeného masa.

Sokolí oko řekl, že se půjde podívat po nějaké drobné zvěři a přitom zkusí své nohy. Obejde-li plán Vidovli, odhodlá se přejít i Petřín. Šťastná chvíle se hned rozhodla, že půjde s ním.

Sokolí oko vylezl z jeskyňky a chystal se slézt dolů po skále. Ale hbitá dívka ho předešla a vyhledávala pro něho schůdnou cestu po srázných skaliskách.

Najednou Šťastná chvíle zděšeně vykřikla. Vedle ní se vztyčil obrovský medvěd!

Naštěstí stála dívka o balvan výše a medvěd se musil držet, aby nespádl. S největší zuřivostí však, ačkoli jej nikdo nedráždil, hnál se ihned na dívku. Je to zcela jistě obávaný divoký medvěd, posedlý zlým duchem!...

Šťastná chvíle byla tak překvapena, že v hrůze takřka zkameněla a bez pohnutí hleděla na blížící se šelmu. Medvěd se

už vyšinul i zadkem na skalisko k dívce, a postaviv se na zadní nohy, rozevřel přední tlapy, aby dívku rozdrtil. V té chvíli však mu Sokolí oko vrazil ze strany svůj ostrý oštěp pod rameno. Mladík stál o něco výše než medvěd a ještě vši silou a váhou nalehl na oštěp, takže hrot zajel hluboko do těla dravé šelmy. Medvěd mával tlapami, přelomil tvrdý oštěp jako proutek a zvrátil se ze skály. Sokolí oko uchopil strnulou dívku za ruku a táhl ji k jeskyni. Teď teprve se Šťastná chvíle vzpamatovala a lezla spěšně za Sokolem do skrýše. Sokolí oko se přikrčilo u otvoru jeskyňky a pevně držel svou nabroušenou sekeru, aby odrazil medvěda, bude-li znova útočit. Oštěp je ztracen, ale i sekrou lze hájit život. Však je divoký medvěd lacino nedostane! Šťastná chvíle zadržovala Sokola, aby nevystřkoval hlavu z jeskyně, a ustrašeně se krčila. Sokolí oko teprve teď cítil, jak si při zápase s medvědem namohl nohu. Zaťal zuby a přemáhal bolest s junáckou statečností. Všecko musí vydržet, neboť raněný medvěd útočí strašlivě. V duchu si říkal, že na jeho síle nyní závisí život Šťastné chvíle. Na sebe ani nepomyslel. Dlouho tak spolu v jeskyňce číhali, ale medvěd se neobjevil. Dívka již byla opět klidnější. Vzala Sokola za ruku a mocněji stiskla, aniž promluvila jediné slovo. „Šťastná chvíle,“ řekl konečně Sokolí oko, „tady zůstat nemůžeme; medvěd nás vyčuchá a mohlo byt zle. Musíme odejít do bezpečí - a zkusme to až domů! Když jsem vydržel zápas s medvědem, vydržím i ten kousek cesty k tvému rodu.“ Dívka už v nitru nevýslovně toužila po domově; nemusil ji tedy Sokol mnoho přemlouvat. Vylezli z jeskyně a medvěda nikde neviděli. Šťastná chvíle našla Sokolův oštěp s ulomeným hrotem. Podala jej Sokolovi se slovy: „Bude to dobrá hůl na cestu!“ Sokolí oko to také uznal a hned se o hůl opíral. Slezli ze skalisek a dole uviděli krvavé stopy. Jinak neukazovalo nic, že by tu byl medvěd nablízku. Rychle pospíchali, aby se dostali co nejdále odtud. Sestoupili po táhlém úpatí Vidovle až dolů k potoku. Sokolí oko si oddechl. S kopce se mu šlo bídně. Po rovině to ještě jakžtakž jde. Proto se ani nepokusili přejít přes Petřín, ale šli volně dál pořád podle potoka. Přišli k osadě Bobrů, ale nechtěli se zdržovat, proto ji raději obešli dosti dobrou lesní stezkou a nesmírně unaveni došli k Veliké řece. To jsou již jako doma! Odpočívali na výslunném pažitě. Šťastná chvíle slídila okolo a objevila u břehu tři lodice, vyhloubené ze silných dutých kmenů. Když to ohlásila Sokolovi, zajásal pln radosti: „Pojedeme po vodě! Vypůjčíme si loďku od Bobrů... Hola, Chvilko, to bude krásné!“ Sokolí oko našel dlouhou silnou větev a zanesl ji na loďku. Ta větev stačí na řízení, když nemají vesla; loď pojede po proudu sama. A tak zanedlouho plula po Veliké řece lodice a v ní byli na dně usazeni Sokolí oko a Šťastná chvíle. Loďka plula klidně, takřka bez řízení. Blíží se k domovu! Domove milý, jediný! Sokolí oko zapomněl na únavu i na bolest. Bylo mu teď krásně. Veze Šťastnou chvíli... Zpíval si polohlasně: „Pět vás divých zbojníků na mne samotného jde. Nebojím se pěti vás, postavím se pěti vám...“ Starý Bouřňák sedí na svém oblíbeném místě na prahu své chaty a připevňuje kámen na topůrko sekery. Kolem něho je jeho nejbližší čeleď. Najednou přibíhají děti a volají: „Dědo, návštěva!“ Blíží se několik mužů. Vpředu jeden pyšně se nesoucí, za ním čtyři s velkým medvědem, navlečeným za nohy na silném dřevě. „To jsou Bobři, dědo - Bobři jsou to!“ volají děti. Bouřňák okřikl haranty a vážně hledí vstříc přichozím. Zpocení muži došli až před starého náčelníka a shodili medvěda na zem. Silný bobr hned začal mluvit. Poněvadž znal dobrý mrav, pozdravil nejprve přátelský rod Medvěďů a popřál náčelníkovi zdraví a veškeré hojnosti i přízně Velikého ducha. Potom vykládal: „Zabili jsme na Vidovli prokletého medvěda a přinášíme ti jeho tělo. Spálíš je, aby byl zničen zlý duch v něm ukrytý. Divoký medvěd už nebude soužit naše rody. Opět budeme moci směle do lesů a náš dobytek bude mít pokoj od svého největšího škůdce. Splnil jsem tvou touhu, ó Bouřňáku, aby ukrutný medvěd byl ztrestán za vše, co spáchal. Já jsem dnes na obhlídce obcházel Vidovli s těmito statečnými druhy a pod skálami jsem zastihl tohoto medvěda. Hned na nás zuřivě zaútočil, leč Bobři se nelekají ani posedlého divocha. Byl to těžký zápas, ale podařilo se mi zasadit medvědu sekerou ránu za ucho. Medvěd klesl a moji druhové už ho nenechali vstát. Je mrtev tvůj nepřítel.“ Bouřňák pozorně poslouchal honosnou řeč a pak poděkoval Silnému bobrovi za jeho velikou statečnost. Silný bobr, vítěz nad postrachem kraje, postavil se přede všechny a hrdě volal: „Mně se nikdo nevyrovná! Mohl bych žádat o tvou dceru Šťastnou chvíli, kdyby ji nebyli lupičiodvlekli.“ Náčelník Bouřňák pokyvoval hlavou: „Ano, tak jest! Kdybych měl ještě Šťastnou chvíli, byla by od té chvíle tvá! Ale Silný bobře, máme ještě jiné dívky. vyber si u nás, neboť zasloužíš odměny za svůj čin, který tě proslaví na všechny časy.“ Děti znova volají: „Dědo, návštěva!“ Od řeky se blíží dvojice. Děti znova volají: „To je naše Šťastná chvíle! Holá, holá, Šťastná chvíle se vrátila, hej, hej!“

Starý Bouřňák vyskočil jako mladík a strnule se dívá na přicházející dívku. Ta se rozběhla a skočila otci na krk. Oba se vroucně objímají a líbají.

To je překvapení, jaké nikdo nepamatuje. Vrátila se uloupená dcera náčelníkova!

Pomalů se sem belhá i pokulhávající Sokolí oko.

Opírá se mlčky o hůl a zůstává stranou, aby nerušil radostné shledání.

Náčelník drží dceru za ruku a přivádí ji Silnému bobrovi. Dceřinu ruku vkládá do ruky Bobrovy a pohnutým hlasem slavnostně promlouvá:

„Slyšte, Medvědi! Veliký duch mi vrátil dceru. Slíbil jsem šťastnou chvíli tomu, kdo přemůže zlého medvěda. Náčelník Bouřňák neslibuje naprázdno - - zde, Silný bobře, vezmi mou dceru! Šťastná chvíle je tvá.“

Starý náčelník se ještě obrátil k rodovému totému a hlasitě volal:

„Děkuji ti, ó Veliký duchu, žeš mi dopřál dožítí se tohoto slavného dne! Nyní rád zemru...“

Sokolí oko sklesl do trávy.

O šťastné chvíli je nezměnitelně rozhodnuto. Nedá se nic dělat.

Šťastná chvíle - ó jakým klamem jest její jméno! - štká na otcově klíně.

Bobři rozvázali nohy mrtvému medvědu a přitom mu našli pod ramenem zabodnutý hrot. Vytáhli jasanový hrot z rány a hned řekli:

„Ta rána medvěda zabila!“

Sokolí oko se s námahou zvedl a přistoupil k medvědovi, aby se podíval na mrtvého protivníka.

Bobři vidí, že se Sokolí oko opírá o jasanový oštěp bez hrotu. Napadlo je přisadit hrot, vytažený medvědu z rány, k Sokolově holi.

„Oj oj -- hleďte! Ten hrot se hodí k Sokolovu oštěpu!“

„Kterak by to bylo možné! Zlý duch vás šálí!“ ozval se Silný bobr, vytrhl jim zkrvácený hrot azahodil jej. Obrátil se k Sokolímu oku a řekl:

„A co ty, belhavý Sokole, zde vlastně pohledáváš?“

Sokolí oko tichým hlasem pověděl:

„Jen to chci, aby vás pět poctivých bojovníků pomohlo mi vstřít lodici z břehu na vodu!“

„Takovou službu ti rádi prokážeme, Sokole! Zajisté se vracíš domů z nějaké daleké cesty ... azdá se - bez kořisti!“

„Ano, domů pojedu - bez kořisti...“

Bobři vysunuli lodici na vodu, a když Sokol nasedl, odstrčili jej do proudu.

Bouřňák konejší hořekující dceru, ale nerozumí jejímu žalu. Vždyť by se měla radovat! Budeme přece mít dnes veselý táborový oheň!

Šťastná chvíle setřela slzy, vstala, vystoupila na skalisko a zahleděla se na širokou hladinu Veliké řeky.

V dáli mizí malá lodice...

S výkřikem klesá ve mdlobách na zem.

Po Veliké řece k libeňskému ohybu pluje proudem člun a v něm osamělý plavec truchlivě volá:

„Pět vás divých zbojníků na mne jediného šlo - vyhráli jste, je vás víc, slávu máte - ikořist!...“

KUPCI

Řivnáči, ty skálo mohutná, jako kamenná pěst k obloze vztyčená strmíš nad Vltavou!

Blesky bily do tvého čela, mrazy tě trhaly, vichřice rozšlehávaly, lijavce zrývaly, ale ty, ač s hlavou schýlenou, přece jsi vznešeným králem velikého kraje.

V úžase krčí se člověk k tvému temeni a z trůnu tvého se koří nadšeně velebné přírodě.

Milióny let omývá Vltava patu tvou a ty se díváš dolů na nejkrásnější oblouk krásné řeky. A jednou za tisíc let zarachotí v tvrdém svém nitru, abys odpověděl slůvkem na stálé laskání Vltavino, ale nevyjde hlasu z tebe, tvá hora jen dlouze vzdychne a ty dál němě hledíš do stříbrného proudu. Příliš mnoho jsi už viděl.

Byls dřív, než si Vltava lože tudy odkrývala a kolem tvých skal se úlisně ovíjet počala. Byls dřív, než první člověk na svět vkročil, a šedinami jsi byl pokrytý už tehdy, když se tu první lidé počínali honit za zvěří.

Viděls krvelačné divochy i pokojné hospodáře. Viděls všechn lidský pokrok; nezůstalo před tebou tajno, jak se člověk, tvor slabý a bezbranný, stává pánem přírody a jak mu vše slouží. Viděls, jak se lidští mravenci i na tvém hrdém čele usadili a kamennými zbraněmi nad hlavami mávali.

Nyní jsi opuštěn. Tvoje lysá lebka hostí někdy jen ovčáka. Do čela ti vbili sloupek s nečitelným nápisem, jak bývá vídati na hrobkách dávno zapomenutých. Tys však shovívavý. Neboť pamatuješ lidský rod od malička a víš, že malinko jen zdřímneš, a nebude po lidstvu ani památky, jako po tak mnohém pravěkém tvorstvu. A ty, osvobodiv své téměř od sněhu, podíváš se kolem do daleka, do široka, uvidíš nádherný Říp, jenž ti ukazuje celou svou kopuli jako oltář na obloze, i modravý Bezděz, jenž dvěma vrcholy bodá nebe, ale člověčka neuvidíš - Lidstva nebude.

Zarachotí v tvém kamenném nitru, jako by ses chystal k rozprávce s větrnou Vltavou, ale nevyjde z tebe hlasu, tvá hora opět jen dlouze vzdychne a bude dál němě nastavovat patu přítulnému laskání Vltavímu.

Řivnáči, ty skálo mohutná, strmíš nad Vltavou jako pěst kamenná, k obloze vztyčená!

Když si na mapě uděláme čáru podle pravítka z Prahy do Kralup a rozpůlíme ji, je ta půlící tečka právě na Řivnáči. Nebo uděláme čáru z Mladé Boleslavi do Plzně, a kde tato čára přetne Vltavu, tam je Řivnáč.

Na konci doby kamenné bylo na Řivnáči živo. Nyní je to pustý kopec, ale tenkrát byla na vrcholu ohrazená osada.

Přístup do té osady byl pouze z jižní strany, kde je mírnější svah. Ostatní strany jsou příkré a skalnaté, zvláště k Vltavě spadá Řivnáč skoro svisle srázem 120 metrů vysokým. Osada byla obehnána přes svou pevnou polohu ještě valem a

plotem (palisádou), takže to bylo velmi pevné hradiště.

Přebýval tu sice lid mírumilovný a pracovitý, ale přece tu hledal bezpečí před náhlým útokem nepřátelského rodu, který se zapřisáhl krvní mstou až do úplného vyhubení rodu řivnáčského.

Hradiště bylo celkem 130 kroků dlouhé; nebylo tedy rozsáhlé. Ještě dnes tu nalezneme stopy dávných chatrčí; stály obloukem v řadě podél krajů hradiště.

Na nejvyšším místě byl pod šípkovým keřikem hrob praotce rodu Jelenů a kolem něho místo posvátné. Všichni příslušníci rodu by byli spíše životy nasadili, nežli by byli dopustili zneuctění tohoto místa; proto opevnili okolí hrobu, aby zde byli jisti před jakýmkoli uchvatitelem. Zde bylo rodové shromaždiště při slavnostech a útočiště všeho lidu v nepřátelských srážkách s cizími rody.

Ale průběhem kamenné doby cizí kupci, kteří k nám přicházeli ze severních zemí po Labi a po Vltavě, povšimli si přepěvné polohy řivnáčského Hradiště, a spřátelivše se s Jeleny, usadili se v hradišti a zřídili si tam veliké skladiště zboží a tržiště...

„Jsou lodice přichystány?“ volal dolů kupecký náčelník.

„Podíváme se ještě, zdali do některé neteče voda,“ řekl a slézal dolů k Vltavě.

Před odjezdem kupců pekly ženy chléb na cestu. Rozemlely zrní, kolik bylo třeba, a k mouce přidaly vlažné vody. Na pět hrnců mouky spotřebovaly tři hrnce vody. Pak ještě přidaly trochu kvásku, to jest kousek těsta, které zbylo od minulého pečení. V čistém dolíku v zemi uhnětlý těsto a pak je přikryly kožemi. Těsto brzo počalo kvasit a kynulo. Ženy vyvály z něho bochánky a nechaly je dokynout. Zatím děti vytopily pec. Suchým, smolnatým dřívím přikládaly, až byla pec rozpálena; pak oheň vyhrabaly a popel vymetly. Dívky ještě přetřely bochníčky povrchu vodou, aby nepukaly, a sázely je do připravené pece.

Muži jsou neklidní. Mají plné hlavy starostí, aby nic nezapomněli vzít s sebou na dalekou cestu.

Sachem Bobří hryz se rozhněván dívá na lučiny v údolíčku pod skalnatou Vidovlí. Dlouho nepršelo; traviny jsou již vypaseny, a stáda byla tedy zahánána dále na poslední dlouho šetřené pastvisko v údolí Motolského potoka. Bobří hryz poručil, vida nedostatek píce, že se musí šetřit pastviskem, ale nyní uviděl, že se dobytek rozběhl po vůli, aniž je veden v pořádku.

Hlídači dobytka se svolávají pískáním. Psi běhají okolo houštin a vracejí zaběhlý dobytek.

„Veliký duchu, chraň naše stáda! Vy jste špatní hlídači! Budete-li takto pást, budeme spastvisky brzo hotovi a náš dobytek bude padat jako zvaldé listí. Hned seřadte stáda; oddělte skot od bravu! Trávu ať spase nejdříve skot! Za ním pak budou postupovat ovce, neboť pro ně ještě dosti zbude!“

Tak sachem Bobří domlouval pastýřům dobytka.

„Hle, ženy jdou!“ zvolal jeden z hlídačů.

„Ano, slunce již stojí na poledni a květy kozí brady se počínají zavírat; ženy přicházejí skoženými měchy pro mléko.

Nuž, podojte nyní všechen dobytek! Ale pravím vám: Sféžte mých slov!“

Hlídači se rozběhli srovnat dobytek.

Sachem uspokojen sestupoval houštinami k potoku. Dva psi běželi s ním.

Slunce sálá horkem, ale zde, v stínu lesa, je velmi příjemné. Bobří hryz si řekl potichu: „Zitrapřijde bouřka; po dešti se nám opět tráva zazelená...“

V husté trávě dolíku se něco zahýbalo. Psi hned dolík obskakovali. Sachem také již sem přišel a holí pohrozil psům, aby ztichli. Z trávy se vyvalil veliký bobr, a nedbaje psů, pospíchal k vodě a pohroužil se do ní.

Bylo to bobří jezírko, jakých bylo na Motolském potoku několik. Vznikla pokaždé, když bobří přepažili potok pevnou hrází. Bobří byli zdejšími lidmi ctěni, proto mohli zde v klidu stavět své vodní stavby. Naházeli do vody hojnost chvojí, propletky je rákosím a slepili blátem. Vznikla hráz na dva metry vysoká, která zadržovala vodu, takže se tu utvořilo jezírko. Nanesené kmeny vrbové a březové, tlusté někdy jako bobří sami, dodávaly hrázi znamenité pevnosti. Kdykoli prudká voda protrhla hráz, bobří hned v noci ji znovu opravili.

Větší hráze vystavěli bobří ve vltavských ramenech mezi ostrovy. Nedávno za velikého sucha bylo ve vyschlém břehu vidět mnoho otvorů bobřích doupat.

Sachem pohlížel za plujícím bobrem. Málo z něho je vidět. Je ponořen tak hluboko, že mu vyčnívají jen nozdry, oči, uši a část hřbetu. Zadek se silným ocasem je pod vodou. Sachem neviděl bílého bobra už dávno: ano, říkalo se už, že ho rys roztrhal. Proto je potěšen, že vzácné zvíře je posavad naživu a že osada hnědých bobrů má ještě svého bílého vůdce.

„Duchové, ochraňujte nás i naše milé bobry! A ty, bílý bobře, v klidu uživej svého stáří a tukutvého neubývej!“

Sachem ulomil dva proutky a zastrčil je do země křížem přes sebe tam, kudy bobrova stopa mířila k vodě: aby rys nebo jiná šelma bobra nevyslídili.

Od bobřího jezírka vede do lesa bobří stezka, kterou bobří uploughali při tahání dříví. Sachem šel kousek po této cestě a pak namířil rovnou k Vltavě. Je vidět starost v jeho tváři, rudkou pomalované; kloní hlavu a rukou si zamyšleně pohrává s kostěným kolečkem, které je ozdobeno vyrytou hvězdou; je navlečeno na náhrdelní šňůrce spolu s několika kuličkami baltického jantaru, který je vzácnější nad zlato. Bobří hryz sejde zeptat povltavských rybářů, nevědí-li nové zprávy o propuklém nepřátelství rodů proti cizím kupcům.

Brzo uviděl na Vltavě loďku s dvěma Bobry. Jeden opatrně řídí loďku, aby plula zticha, druhý kostěnou harpunou loví větší lososy. Když uviděli sachema, hned přistáli a vypravovali, co se dověděli od protějších rybářů z rodu volavčího. Byly to veliké noviny.

Sokolové, Tetřevi a Sluky se spojili a znenadání dobyli hradiště Na zámčích a kupeckou posádku rozprášili, takže hradiště je zničeno. Medvědi se také bouří. I Volavky prý sběhly od Bohdance a hrozivě se utábořily na Bučance proti Vyšehradu; nikomu nedopouštějí z hradiště vycházet.

Pokojný dosud lid byl zachvácen bouřlivostí a bojechtivostí.

Kupci žijí jistě ve strachu, ačkoli jsou ukryti v pevných hradištích.

Bobří hryz je znepokojen. Neví, co počít. Má také vyzdvihnout proti kupcům válečnou sekeru, anebo žít dále v míru...?

Po Vltavě se vracejí šáreckí kupci z dalekých jižních krajin. Poprvé vezou s sebou drahocenný poklad bronzových šperků, nástrojů a zbraní. Těší se, jak dobré budou mít obchody.

Ale ulekli se, když je nad prvním ostrovem potkali kupci z Řivnáče, kteří táhli proti vodě, a když se od nich dověděli všechny ty hrozné novinky o vzniklém nepřátelství, Zarejdlili k ústí Motolského potoka nad bobřím jezerem a vystoupili na břeh. Radili se, co počít. Pak jako vždycky poslali dary bobřímu sachemovi, aby jim půjčil dostatek nosičů.

Bobří hryz zachoval přátelství a zanedlouho jim poslal asi dvacet statných mužů. Kupci se pak dali na další cestu. Doufali, že se svými poklady šťastně dojdou na své hradiště, kde je soudruzi zajisté již toužebně očekávají z daleké cesty.

Při počátku vltavského ohybu pod Letnou zanechali lodi pod stráží a nakladli kožené pytle, naplněné zbožím, na bedra silných nosičů.

Úzkým údolím podle Brusnice pomalu táhnou do Šárky.

Od Liboce se plíží Jednooký vlk k hradištím šáreckým, nejznamenitějším v Čechách. Zakryt stromovým, sestoupil do údolí k potoku. Šestákova skála zahrazuje tu údolí a nechává potok protékat jen úzkou štěrbinou mezi vysokými, strmými a divoce nakupenými skálami.

Jednooký vlk věděl, že se kupci spoléhají na příkrost skal a nestřeží tu svá hradiště. Schoval se do díry ve skále a odpočíval. Počká, až se trochu setmí, pak poleze na protější Kozákovu skálu - už ví kudy. Nedaleko vchodu do soutěsky zvané Žbán našel na Kozákově skále rozervaný žlab, který sahá shora až dolů. Tudy vyleze. Není to sice schůdná stezka, ale přece tu může vylézt bezpečněji nežli jinde, kde hlídají stráže.

Za chvíli uslyšel bučení dobytka a hlučné hlasy. Vykoukl z jeskyňky a viděl, že kupci sehnali po postranním svahu dobytek k potokům napájet. Některé dobytče se zatoulalo až blízko k němu.

Když kupci zahnali dobytek zase nahoru do ohrady na Vanžov, již se stmívalo. Jednooký vlk vylezl a několika skoky byl v úžlabině na Kozákově skále. Tiše šplhal nahoru, chytal se keřků a nohy zatkával do skalních puklin. Dopolou se mu podařilo, ale nejhorší místo měl teprve nad sebou. A ještě k tomu se dostal již nad úroveň Šestákovy skály, z které mohl být zpozorován. Ale tmělo se víc a víc, a stín úžlabiny Jednookého skrýval. Jen toho se musil varovat, aby nohou neudrtil kaménky a šramotem nevzbudil pozornost.

Konečně se dostal nahoru až k plotu, kterým bylo ohrazeno celé hradiště. Lezl podle ohrady, zbudované na vysokém valu z nakupené hlíny. Na rozhraní Kozákovy skály a nižšího, ale rozsáhlejšího Vanžova vyrůstal mohutný smrk, takřka na nejvyšším místě hradiště. Tam vytáhl Jednooký vlk sekeru hodně zakrvácenou, kterou měl doposud zastrčenou za pasem, a mocnou ranou ji zasekl do stromu.

V hradišti zaštěkali psi, ozvalo se několik hlasů -- ale Jednooký nečekal, co se zde bude dále dít, a sjel do hloubky několika sáhů, překulil se a hmul se po travnatém svahu dolů do údolí a ztratil se ve tmě. Vykonal úlohu dobře.

Opověděl boj kupcům a válečnou sekeru jim zasekl nad hlavami. Jednooký vlk má ještě hbité údy, a třebaže má jen jedno oko, je obratnější než kterýkoli jiný druh.

Boj byl vypovězen.

Smrt kupcům!

Všechny rody zdvihaly válečné sekery. Zle bude kupcům, kteří již úplně z hradišť vytiskli domácí lid a sami se na nich pevně uhnízдили...

Výprava šáreckých kupců postupovala podle Brusnice nerušeně. V údolí pod Červeným kopcem však znenadání narazila na vzbouřené Vlky.

Chytří kupci nemeškali Vlky si naklonit. Položili nahoře na stráž krásnou rysí kožešinu a na ni dali misku s několika bronzovými předměty. Po obou stranách postavili po špalvu soli. Pak odešli zpět, pouze jednoho bezbranného muže tam nechali jako zprostředkovatele.

Když kupci pooděšli, sběhli se zvědaví Vlci k darům, které jim zprostředkovatel nabízel. Sůl hned rozbili a každý popadl kus vzácné lahůdky.

A co je to v misce?

Vlčí dráp vzal do ruky krásně lesklou žlutou jehlici, jako ze zlata. „To je nějaká jehlice?“ volal posměšně. „Vždyť je to tenčí nežli stéblo; fouknutím ji přelomím! Takové si nechte!“ Vlčídráp lámal v ruce bronzovou jehlici. Ku podivu všech přítomných jehlice se nezlomila, jak očekávali, ale ohnula se. Nikdy doposud neviděli, že by se jejich kostěné jehlice ohnuly. Proto se překvapeně dívali, když Vlčí dráp ukazoval ohnutou jehlici. Kupecký zprostředkovatel vzal jehlici a na kameni ji hned narovnal.

Překvapení bylo ještě větší. Křivý nástroj kamenný nebo kostěný se nikdy nedal narovnat. Jaká to divuplná jehlice! A jak je krásná! Tady v misce je jich víc. Jak se lesknou! A zde v misce ještě něco - a to je nůž! Jak je nevidaně břitký a dlouhý! A tu bronzová sekerá!

Větší a větší úžas se zmnožoval Vlků, když poznávali znamenité vlastnosti bronzových předmětů. Ani nemohli pochopit, jaká je to podivná kost nebo jaký to kámen.

Někdo už zastrčil bronzovou sekeru na topor místo své kamenné, a prudce zatočiv, přetřel větev. Báječné věci! Jaké to znamenitosti kupci přivezli!

Zprostředkovatel dlouho mlčel. Až když uviděl, že všichni jsou omámeni kovovými skvosty, počal vykládat, jak výborné jsou nástroje a zbraně bronzové a jak zaručují každému, kdo je má, dobrý lov a nepřemožitelnost.

Vlci otvírali oči i ústa.

„Veliký duch vám posílá tyto věci po nás. Máme jich ještě víc a mnoho šperků pro ženy a dívky. Dáme vám je!“

Domluviv, vážně usedl na znamení, že svou věc ukončil a že nyní čeká od Vlků odpověď.

Bud'ťo si Vlci ponechají dary a bude přátelství, nebo je vrátí s pohanou a bude boj.

Vlci se shromáždili na mýtině kolem sachema, jemuž snesli všechny dary od kupců. Sachem vše důkladně prozkoumal a byl jako všichni unesen výtečností bronzů.

„Veliký duch nám posílá nové zbraně a krásné jehlice. Neviděli jsme posavad takové. S těmitozbraněmi dává Veliký duch i sílu a nepřemožitelnost. Nezískáme-li tedy krásné zbraně a velikou statečnost, když přijmeme kupecké dary? Aj, nebude nad náš vlčí národ!“ provolal sachem.

Všichni bojovníci souhlasili.

Dva Vlci šli pak ke zprostředkovateli a tázali se ho, co si kupci žádají.

„Smísit krev s vámi!“ odpověděl a odešel ke kupeckému táboru.

Když Vlci vyřídili odpověď, odebral se sachem s několika bojovníky naproti kupcům, kteří také vyslali svého vůdce a stejný počet mužů s četnými dary bronzů. Nahoře na stráni se obě strany setkaly. Kupecký vůdce a vlčí sachem se bodli jehlicemi do zápěstí levé ruky a rány podrželi na sobě, aby se krev smísila. Podobně udělali i ostatní muži z obou stran.

Takto bylo uzavřeno pokrevní přátelství stejné, jako je v rodině. Tím zároveň bylo zastaveno všeliké nepřátelství a slaven mír. Kupci bohatě obdařili Vlky rozličnými předměty. Šťasten byl, kdo dostal nějakou věc bronzovou.

Všechnen zástup se potom hrmul za přátelských výkřiků ke Žbánu. Tam nahoře se kupci překvapeně dívali, co se děje.

Myslili zprvu, že se nepřátelské rody hrnou na hradiště, ale brzo poznali své bratry kupce, kteří se vracejí z daleké cesty. Jednooký vlk vylezl na val, vytáhl ze stromu zařatou sekeru, zahodil ji a hrdě mával novou, bronzovou sekerou.

Kupci šárečtí slibovali Vlkům věčné přátelství a mnoho nových zbraní. A protože bylo uzavřeno pokrevní sbратění, kupci již neměli strach. Na Šárce bylo veselo! -

Ani jinde netrvalo nepřátelství dlouho, ačkoli ovšem i za svého krátkého trvání nadělalo dosti škod. Mírumilovnost uklidňovala poněkud rozbouřené mysl, a když kupci všude slibovali, že nebudou činit příkoří a že svá hradiště volně otevřou všemu domácímu lidu, byl mír zabezpečen. Nové bronzové předměty vykonaly už ovšem zdárně své poslání.

Všude se o nich mluví. Muži baží po zbraních, ženy po špercích bronzových. Kupci se znovu vydávají do dalekých zemí pro bronz. Obchod rozkvétá: na hradištích se čile kupčí.

I mezi rody se navzájem navázalo přátelství. Zejména rody Sokolů a Medvědů zastavily dlouholetý hněv a smířily se v bouřlivých dobách. Aby dávná žárlivost obou rodů na prvenství v pražské kotlině byla v míru rozřešena, svolal medvědí sachem na den po měsíčním úplňku veliké míčové zápasy obou stran.

V ustanovený den se Letná hemžila zástupy lidu. Rozlehlá letenská pláň byla takřka prosta stromů a keřů. Sem přišli Medvědi se svými přáteli Jeleny, Vlky a Bobry, sem přišla i druhá strana, vedená Sokolem, Volavky, Sluky, Tetřeví i vzdálené Vrány.

Obě strany složily již před sborem rodových sachemů, kteří měli o zápase rozhodovat, četné a cenné vklady, kožešiny, sekery, jelení parohy, nástroje, tkaniny atd. Je toho velká hromada. Kdo zvítězí, vezme slávu i hromadu.

Každý sachem vybral již ze svého rodu k zápasu nejobratnější, nejvytrvalejší a nejrychlejší mladíky. Levý vltavský břeh vyslal dvanáct mladíků, pravý břeh postavil také dvanáct mladíků.

Veliké množství lidu obstoupilo zápasíště. Diváci se nemohli dočkat napínavého divadla. Již napřed byli všichni rozčileni očekáváním rozhodujícího zápasu.

Nazí zápasníci, natěnění hlinkou, stojí před sborem sachemů. Doléhá k nim množství povzbuzujících výkřiků.

Nejstarší sachem Šedivý jelen vykročil vpřed. Množství ztichlo.

Šedivý jelen dál znamená, houf zápasníků se rozběhl daleko na dvě strany. Šedivý jelen se ještě rozhlédl a za úplného ticha mrštil doprostřed mezi obě strany míčem, uváleným ze zvířecích chlupů.

Zápasníci se divoce rozehnali za míčem, ale jakmile jeden z Vlků míč popadl, druhá strana se snaží dostat se co nejdále od něho, neboť Vlk po nich míří míčem. I lezou po zemi a vymýšlejí všelijaké lsti. Při ráně vyskakují, koulejí se, válejí a ukazují všecku svou obratnost. Diváci jsou v ohromném napětí. Každý úspěch provázejí rodoví příslušníci mezi diváky ohlušujícím výskáním.

Slunce páli nemilosrdně, ale nikdo toho nedbá, ledaže si utrhne šťovík a žvýká jej.

Na kopečku sedí stařec Skalní vrána, jenž vykonal dalekou cestu ze Kbel na Letnou, aby byl svědkem zápasů, při nichž zamlada sám také vítězoval. Při hře neustále povídá:

„Chyť ho, Tetřeve! -- Bobr ti ho vezme! -- Ale jdi, ty nemotoro! Nechá si pod nohou míčuklouznout! - Naši se drží! - Dobře, Sokole! - To je krásný zápas. Je to snad poslední, který vidím. Myslím, že Veliký duch nám dá vítězství. Jsem rád, že se naše rody, Sluka, Tetřev, Vrána, Sokol a Volavka, opět spojily. Vždyť jsme vlastně jedno 'bratrstvo', jak sám jsem zamlada slýchal. I tuhleť za vodou jsou také jedno bratrstvo. Obě bratrstva prý byla kdysi jediným kmenem - nevím už, ale slýchal jsem tak. Jediný kmen pásal dobytek v této krajině. Jediný kmen u této Veliké řeky - - Lezou za tebou! Ohlídni se! Uskoč! -

Když jsem já byl mlád -- copak vy, holé brady, víte -ano, já jsem hrál tenkrát slavný zápas s kupci na našich pláních! To byl zápas! Žádná strana nemohla zvítězit; od rána do večera jsme zápasili, až jsme zůstali ležet bez sebe! Ale vyhráli jsme! Třem kupcům jsme hned hroby vykopali, tam na vysokém kopci nad Rokytkou. Koukej, je tam odtud vidět! Ještě se pamatuji, jak jednomu dali do hrobu drahocennou měděnou dýku jen ještě jednu jsem za svého života viděl, a to bylo v rodě sokolím.“

Hromová rána! Blesk rozštípl nedaleký strom. Z ničeho nic se přihnala ohromná bouře. Blesk stíhal blesk a průtrž mračen zatopila hřiště.

Bylo po zápase.

Veliký duch nechtěl rozhodnout ani pro tu, ani pro onu stranu a poslal bouři.

Všichni účastníci se spokojeni rozcházejí domů. Slunce nad západem opět klidně svítí.

Krásná duha se klene od Proseka k Žižkovu.

ZIMA

Pražská kotlina je zaváta sněhem. Na stráních jsou veliké závěje. Koruny stromů jsou obtěžkány sněhovým nákladem. Ze sněhové kupky u Vlachovky vylezlo něco medvědu podobného. Venku se to postavilo a teprve bylo vidět, že je to muž, celý obalený kožešinami. V ruce má zimostřezový luk, který je právě tak dlouhý, jak je muž vysoký.

Lovec popošel ke kraji kopce, kde počíná příkrý svah.

Sněhová bělost oslepuje zrak. Zamrzlá Vltava dole se neliší nijak od protějších zasněžených Manin. V dálce tiše stojí lesy. Od Bílé skály letí vrány, ale zahnuly jinam.

Pomalů začíná drobně sněžit. Vločky padají hustěji a hustěji, až se všude pražská kotlina pohnáhlu zatahuje bílou clonou. Nejdříve mizejí obrysy Petřína, pak i Žižkova a Letné. Kopce splývají s bílým padajícím závojem.

Ticho není rušeno ničím -

Lidé spí v doupatech a tlačí se k sobě, aby se zahřivali.

A sníh padá a padá...

Lovec doby kamenné se pomalu vrací zpět a beze slova zalézá do skrýše.

Šeří se. Pražská kotlina temní. Je jako moře, které nemá konce a nemá dna.

Praha doby kamenné spí před nastávajícím jarem nové, veliké a slavné doby bronzové.

Knihy Eduarda Štorcha pro děti a mládež

EDUARD ŠTORCH

U VELIKÉ ŘEKY

Dobrodružství dávných lovců na Vltavě

ILUSTROVAL ZDENĚK BURIAN

Vazbu navrhl a graficky upravila Olga Pavalová

Vydal jako svou 4110. publikaci Albatros,
nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1972

Odpovědná redaktorka dr. Jana Štefániková

Výtvarný redaktor Zdeněk Kudělka

Technický redaktor Karel Krch

Ze sazby písma Baskerville vytiskl Tisk,

knižní výroba, n. p., Brno, závod 7.,r)

11 7A (text 6,59, ilustrace 0,99), 7,63 VA

Náklad 45000 výtisků. 8. upravené vydání (v Albatrosu 4.)

13-724-72 14/54 Vázaný výtisk 18,- KčsPro čtenáře od 9 let